BIBLIOTECA MUNICIPALĂ
„MIHAIL SADOVEANU"
Inventar Nr. 25.958

Biblioteca Bucureştilor

3
Anul 2001

REVISTA ASOCIAŢIEI BIBLIOTECARILOR ŞI DOCUMENTARIŞTILOR DIN BUCUREŞTI • BIBLIOTECA MUNICIPALĂ • DIRECTOR FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

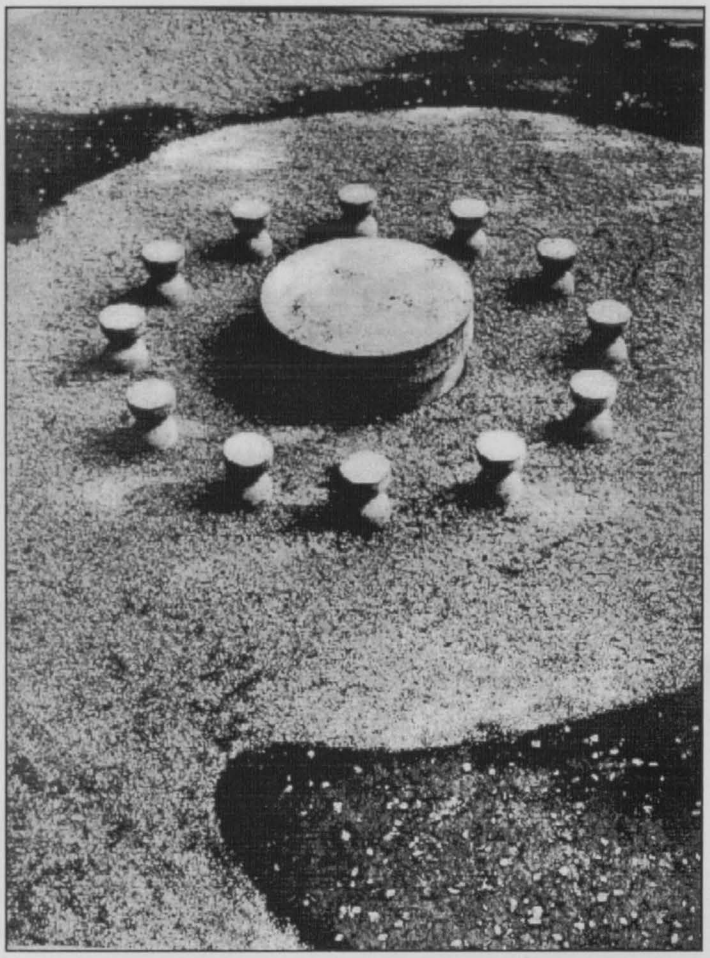

"Artistul nu este decît o smerită unealtă în mîinile Creatorului".

C. Brâncuși

Masa şi scaunele

"Dacă vreodată oamenii ar uita să şi şadă,
cîndva cînd vom fi părăsit obiceiul de a şedea, aşa cum
părăsit-am, crescînd, mersul în patru labe, zic, dacă vreodată
oamenii ar uita să şi şadă, şi iscusința deprinderii
de pînă acum s-ar mai arăta doar prin muzee,
iar pînă la urmă nici măcar acolo; şi dacă totuşi
omenirea ce îmbătrîneşte ispitită ar fi
de dorul de-a şedea, ca de vreun
atavic şi nelămurit reflex ce ne face
să ne-aşezăm – fără vorbă – în jurul unei mese, doar pentru
a fi laolaltă, care mai de care cu singurătatea ce-şi are legile ei,
dar laolaltă, totuşi: atunci nu va trebui decît mers pe malul
Jiului, la Masa tăcerii – acolo aşteaptă scaunele".

Kányádi Sándor

Traducere de Ion Caraion

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

Proclamația Domnului Tudor către Bucureșteni 2

Bucureștii de altădată

Florin DOBRESCU – O privire asupra evoluției și organizării administrative ale cartierului Șerban Vodă – Bellu 3

Ana Maria ORĂȘANU – Vechi zidiri bucureștene – Palatul Regal (I) 9

Itinerar francofon

Teofil BĂLAJ – "Efectul Coandă"– Primăvara... (II) 11

Autografe contemporane

Eugeniu NISTOR – Îndepărtatele coline 12

Puncte de vedere

Eugen ZAINEA – De la Valev și doctrina Brejnev, la teoria globalizării 13

Scrisoare din...

Dimitrie POPTĂMAȘ – Biblioteca Județeană Mureș 15

Meridian biblioteconomic

Răspunsul EBLIDA la proiectul amendat al Directivei privind armonizarea Copyright-ului în societatea informațională 20

Agenda EBLIDA 25

EBLIDA – Orizonturi, Programe, Inițiative 28

Cărți de la Deutsches Bibliotheksinstitut 29

Brâncușiana

Mircea DEAC – Nostalgia infinitului 31

"Lumină Lină" 33

Catalog 36

Agenda culturală

Aurelia ALBU – Dimensiunea culturală a democrației 38

Horia FRUNZĂ – Inaugurarea primei Biblioteci pentru nevăzători din România 38

Calendarul evenimentelor culturale – martie 2001 39

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

PROCLAMAȚIA DOMNULUI TUDOR CĂTRE BUCUREȘTENI
– 180 DE ANI –

**Către Dumnealor de bun neam păscuții boieri,
Cinstiți negustori și toți locuitorii orașului București**

"Bărbați frați, vă este, socotesc, de prisos a vă poftori și acum că ardicarea mea n'a fost și nu este pentru alt scop, decît pentru reîntoarcerea drepturilor aceștii de Dumnezeu păzite Țări, care din vechime le a avut, și nici o dată de nimeni cu sabia nu i s'au luat; ci mai vîrtos cu sabia și cu sîngele strămoșilor și acelor vrednice de toată slava, cu smerenie s'au păzit.

De la o vreme însă, din pricina mîrșavei legături a boierilor pămînteni cu trimișii după vremi de către Poarta Otomană, Domnii Greci, cu totul ni s'au călcat și ni s'au îngropat, în cît, după cum de față vedeți, am ajuns mai rău de cît cei robiți. Pentru că aceia care după numirile, după vredniciile dregătoriilor în care s'au aflatu și se află, și după numirea rangurilor ce purtau, și poartă, și se chiamă boieri, părăsînduși cu totul cinstita și sfînta lor datorie de a păzi dreptul neamului și al Țerei lor, dînduse cu totul numai mîrșavelor și vrednicilor de toată bajocura enterese, ce găseau prin despoerea poporului Romîn de către Domnii Greci, și ceilalți Greci veniți împreună cu dînșii, au adus Țara la cea mai desăvîrșită ticăloșie și pierdere, precum de față o vedeți; și care nici acum nu se înduplecă a eși din întunerecul în care se găsescu, și de a'și scoate neamul și Țara la lumina adevăratelor ei drepturi. De aceea poporul acelor cinci județe din Mica Romînie, ridicînduse, și din care astăzi, numai la o strigare a Țărei, se află douăspre-zece mii subt arme, afară de pregătirile ce s'au făcut în județul Argeșului, și s'au întins prin Roșii de Vede și alte județe, pînă în poalele Bucureștilor, afară din alte trupe ce am adus și care se află la Bolintin și Ciorogîrla, și care toate acestea sosescu în București, unde are să se facă adunarea popoarelor din toate județele Țării, și unde vor aștepta venirea credinciosului trimis al Porții Otomane, ca să cerceteze vrednica de tînguire stare a Țării; de la care cercetare așteptăm întoarcerea drepturilor noastre. De aceea le-am și vestit toate acestea de la opt ale trecutei luni, ca să vi le facă cunoscute, înștiințînduvă că pe de o parte să vă gătiți întru toate, iar pe de alta să'mi trimiteți din toate isnafurile voastre, cu dovadă iscălită pentru încredințarea noastră; dar cu toate acestea, prin mila celui prea înalt ajungînd în marginna orașului vostru, iarăși îmi îndeplinesc datoriile mele de creștin, și frățește vă sfătuiescu, ca fără cea mai mică întîrziere să'mi răspundeți înscris subt iscăliturile voastre ale tuturor, adecă: ale clerului, ale isnafurilor și ale tot poporului.

Bărbații dar, ce se găsescu și se hrănescu într'acest oraș, și care în adevăr vor simți și vor auzi dulcele glas al patriei și al dreptății, și vor voi să facă parte din trupele noastre, care sunt închinate numai patriei, îi priimim și îi așteptăm cu brațe deschise; iar aceia ce vor fi cu cugetele împotrivă, se vor socoti, fără de a mai putea să le rămîie vre un cuvînt de împotrivire, vrăjmași ai patriei".

1821 Martie 17

Tudor Vladimirescu și București

La 16 martie 2001 (după datele istorice contemporane) se împlinesc 180 de ani de la **Proclamația către Bucureșteni a lui Tudor Vladimirescu**, moment istoric important pentru toți românii și în special pentru bucureșteni.

Această Proclamație se poate înscrie în seria documentelor programatice redactate în cadrul mișcării revoluționare din 1821. A doua din cele trei proclamații adresate locuitorilor Bucureștilor de Tudor Vladimirescu este și cea mai importantă prin răsunetul pe care l-a avut.

Prima Proclamație către Bucureșteni este dată din Slatina la 8 martie 1821, urmată de cea de la Bolintini din 16 martie același an. La Cotroceni, își așează Tudor Vladimirescu tabăra și tot de aici, la 20 martie 1821, rostește cea de-a treia proclamație.

În documentul din 16 martie, conducătorul răscoalei se adresează tuturor locuitorilor din București, începând cu boierii și cu negustorii, apoi tuturor celorlalți, pământeni sau străini, cu formula "Fraților oameni!"

Este reamintit aici scopul pentru care s-a pornit această acțiune condusă de el și anume pierderea "dreptăților din vechime" ale țării prin numirea "pământenilor boieri cu cei după vremi trimiși domni" și arată că aceștia nici acum "nu voiesc a împlini cerirea pentru slobozirea dreptăților". În încheierea Proclamației se anunța că "adunarea norodului se îndrepta spre București".

În așteptarea unui răspuns "iscălit de toate isnafurile și de toți mici și mari, precum și de toți ostașii câți vă aflați în București... ca să știm de voiți binele de obște sau nu", Tudor Vladimirescu se îndrepta spre capitală.

Dacă după Proclamația din 8 martie 1821, bucureștenii nu au dat nici un răspuns, iată că după documentul emis la 16 martie, conducătorul de panduri primește ajutor de la aproximativ 1000 de persoane, din breasla tăbăcarilor, în special, din mahalaua Radu Vodă și cele vecine, după cum ne relatează Mihai Cioranu, aghiotantul lui Tudor Vladimirescu.

Pornind de la această Proclamație, se observă noua orientare a lui Tudor Vladimirescu, care a renunțat la idealul cu care pornise de la Padeș. El a înțeles că pentru a rezolva problema socială este necesar ca turco-fanarioții să nu mai intervină în treburile interne ale Țărilor Române. Această nouă atitudine dovedește simțul politic rafinat al celui care conducea poporul răsculat la 1821.

Deși contextul social, politic și economic al vremii nu a permis înfăptuirea acestui ideal, Tudor Vladimirescu fiind ucis la 27 mai 1821, totuși a fost un semnal de alarmă că poporul român trebuia să-și definească unitatea politică cu vechi antecedente în conștiința națională, într-o Europă în care naționalitățile începeau să-și contureze granițele. (*Viorica SABIE*)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bucureștii de altădată

O privire asupra evoluției și organizării administrative ale cartierului Șerban Vodă – Bellu

Florin DOBRESCU

Spațiul pe care s-a înfiripat și s-a dezvoltat așezarea care ulterior a primit numele de cartierul Șerban Vodă sau Bellu, al cărui trecut istoric începând din preajma lui 1900 și până astăzi încerc a-l prezenta, se poate înscrie în cadrul unor limite ce pot fi descrise de următoarea linie imaginară: pornind de la Cimitirul Bellu pe șoseaua Olteniței până la Mandravela (azi Piața Sudului – BIG) și de acolo spre Berceni, incluzând Spitalul Central de Boli Nervoase (azi spitalele "Profesor doctor Alexandru Obregia" și "Profesor doctor Gheorghe Marinescu"), apoi peste câmpul pe care în anii '60 – '70 ai secolului XX s-au construit cartierele moderne ale actualei străzi Emil Racoviță, bulevardului Metalurgiei (azi Alexandru Obregia) și străzii Nițu Vasile, până unde aceasta din urmă întâlnește bulevardul Constantin Brâncoveanu (loc unde odinioară se găsea micul cătun Puțul Înalt). În continuare, pe Drumul Găzarului, înglobând șoseaua Giurgiului până la Progresul, linia trece apoi la apus de fostul traseu al căii ferate București (Filaret) – Giurgiu, cuprinzând parcelarea Giurcănescu până la aleea Zorilor, apoi la sud de bulevardul Pieptănari, ca, în fine, urmând această arteră, linia să se întoarcă la Cimitirul Bellu, la bifurcația celor două șosele: Giurgiului și Olteniței.[1]

La sfârșitul secolului al XIX-lea, singurele drumuri practicabile erau șoselele Giurgiului și Olteniței, considerate ca fiind șosele naționale, care aveau șanțuri adânci pe margini, iar partea carosabilă era pavată cu piatră de râu. Din când în când pavajul se repara și se bătea cu o mașină specială, pentru netezirea pietrei. Singura parte despre care se poate spune că era cătușă de puțin civilizată era partea stângă a șoselei Olteniței (care aparținea orașului), unde de la Bellu și până la Cimitirul Catolic exista un trotuar cu plăci mici de asfalt, ca în oraș. Luminația de orice fel lipsea complet pe cele două șosele.[2]

Către 1899 – 1900, pământul de pe partea dreaptă a Șoselei Olteniței – cam din dreptul actualei biserici catolice "Sfânta Tereza" și până către Piața Piscului (actualmente stația de metrou "Constantin Brâncoveanu"), respectiv până pe actuala stradă Împăratul Traian, era proprietatea profesorului doctor Anton Colorian și a cumnatului său, avocatul Barbu Pălțineanu. Primul, profesorul Anton Colorian, doctor în științe la Paris, era directorul Școlii Normale de Institutori de pe Calea Rahovei, iar Barbu Pălțineanu era un reputat avocat, mare orator și în același timp om politic și parlamentar de prestigiu, figură marcantă în viața publică a perioadei antebelice. Am subliniat statutul social aparte al celor doi coproprietari, deoarece aportul adus de ei la întemeierea și dezvoltarea viitorului cartier va fi covârșitor, grație și posibilităților conferite de poziția socială, după cum vom vedea în cele ce urmează. În sectorul arătat mai sus, proprietate a celor doi, doar un singur teren de circa 60 m pe șoseaua Olteniței și 160 m pe actuala stradă Stoian Militaru, aparținea unui oarecare Păun.[3]

Atunci, pe la 1899, s-a început în adâncime, aproape de jumătatea distanței dintre cele două șosele naționale, pe terenurile celor doi cumnați, primele parcelări.

Din cauza filoxerei de la sfârșitul secolului al XIX-lea, viile de pe proprietatea lui Anton Colorian și Barbu Pălțineanu nu mai dădeau rod, fiind în mare parte distruse. Acesta a fost motivul hotărârii celor doi de a parcela terenul în scopul vânzării sub formă de loturi pentru construit locuințe, cu plata în rate. Planurile au fost întocmite de inginerul Dobias.[4] Pe locul fostelor vii, în câmpul pe care nu se ridica decât construcția porții-clopotniță a Cimitirului Catolic, se puneau primele cărămizi ale caselor din așezarea ce avea să poarte, pentru început, numele de cătunul Bellu, iar mai târziu comuna Șerban Vodă. Cele dintâi loturi au fost vândute începând din 1900 în actualele străzi Puțul cu Tei, Ilie Opriș, Stoian Militaru și Nucului (numită o scurtă perioadă și Barbu Pălțineanu, astăzi Pictor Ștefan Dimitrescu), iar ulterior vânzările s-au extins către restul parcelării.[5] Dacă ar fi să stabilim un reper al acestor prime parcele vândute, în ansamblul topografic general al zonei la 1900, așa cum l-am descris la capitolul precedent, acest reper este puțul cu crucea de piatră ridicată la 1821 sau, după alte surse, la 1848, având alături un tei secular, toate situate la o răspântie de drumeaguri. De altfel, numele actualei străzi Puțul cu Tei (atât cât se mai păstrează în urma demolărilor din anii '80) provine tocmai de la aceste obiective, așa cum am mai arătat.

În broșura *Contribuțiuni la Monografia Cartierului Șerban Vodă (Bellu)*, cuprinzând conținutul unei comunicări susținute de avocatul Radu Colorian, fiul lui Anton Colorian, în 1934, în cadrul unei ședințori organizate de Căminul Cultural al cartierului, este menționată una din primele vânzări, efectuată și autentificată la 6 martie 1901, găsită în registrele secției de Notariat a Tribunalului Ilfov. Lotul vândut, care poartă numărul 121 de pe plan, era situat pe actuala stradă Stoian Militaru și avea suprafața de 426 m.p., fiind cumpărat de Marin Niculescu, la prețul de 975,50 lei, adică 2,29 lei metrul pătrat.[6]

Pe vremea aceea, legea nu impunea obținerea vreunei autorizații pentru deschiderea de străzi și cu atât mai puțin nu obliga pe proprietari la nici un fel de lucrări edilitare.

Primele străzi deschise au fost, în ordine: Puțul cu Tei, Ilie Opriș, Stoian Militaru, Nucului (numită pentru un timp și Barbu Pălțineanu, iar după 1950 – Pictor Ștefan Dimitrescu), Anton Colorian, Radului și Oltenilor (numită după 1937 Alunișului, nume păstrat până în prezent). Această

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

primă parcelare îngloba circa 400 locuri de case. Străzile enumerate, în cea mai mare parte existente şi astăzi, erau drepte, aveau lăţimi între 10 şi 12 m, iar suprafeţele parcelelor variau între 250 şi 450 m.p. Acestea s-au vândut la preţuri cuprinse între 1 şi 2,50 lei m.p., plătibile în rate trimestriale, în termen de patru ani, fără nici o dobândă, fapt ce a

Imobilul fostei cârciumi a lui Dumitru Cicioi, de pe strada Stoian Militaru, colţ cu strada George Bacovia (1930)

reprezentat un mare avantaj pentru cei săraci, dornici de a-şi înjgheba o gospodărie.

Oameni din toate colţurile ţării, dar şi din împrejurimile Bucureştilor, veneau în oraş în căutarea unei pâini mai bune, atraşi fiind de industrializarea ce lua amploare şi care oferea perspective de locuri de muncă. Dar sărăcia de unde plecaseră o întâlneau şi aici, în Capitala unde nu găseau adăpost în centru, în cartierele selecte, accesibile doar celor cu mari posibilităţi financiare, cartiere ale căror locuinţe erau prea costisitoare pentru puţinul lor. Singura soluţie o reprezenta închirierea vreunei locuinţe sărăcăcioase sau cumpărarea unei parcele într-una din mahalalele mai vechi sau care abia prindeau viaţă, şi care încingeau oraşul de jur-împrejur, asemeni unui brâu lat. Astfel, numeroşi oameni începeau, cu săracele lor posibilităţi, să cumpere loturi mai mari sau mai mici, pe care să-şi întemeieze o gospodărie, fără a primi nici un ajutor din partea statului sau a altcuiva. Foştii proprietari ai pământului, însufleţiţi de sentimente de solidaritate umană şi dragoste creştină pentru semenii lor, nu s-au mulţumit să deţină strict rolul de vânzători de pământ. Ei au venit în ajutorul celor ce puneau temelie de viaţă nouă în aceste câmpii nelocuite, dăruindu-le protecţie şi făcându-le înlesniri nevoiaşilor care cumpărau loturi. Datorită preţurilor mici şi plăţii în rate, în termen de patru ani fără dobândă, cum am arătat, şi-au găsit rost sute de oameni sărmani cu familiile lor, majoritatea fiind muncitori în fabricile şi uzinele bucureştene, mici funcţionari şi agricultori, aflaţi în imposibilitatea de a plăti chiriile prea costisitoare care se cereau în oraş. Deşi angajamentele erau severe, restanţierilor nu li s-au făcut dificultăţi judiciare. Aşa se explică de ce şi cei rău platnici din diferite motive şi-au putut menţine loturile cumpărate, chiar şi după expirarea termenului celor patru ani, bineînţeles, plătind o dobândă relativ mică la sumele restante după depăşirea termenului prevăzut legal. La aceste înlesniri s-a adăugat şi ajutorul material direct adus la înjghebarea cătunului de către cei doi coproprietari. Poziţiile înalte în ierarhia socială şi viaţa publică le-au dat posibilitatea de a-şi aduce aportul, în mare măsură, la întemeierea micii aşezări, lucru ce nu au întârziat să îl facă, socotind aceasta ca fiind în primul rând o datorie de ordin moral.

O altă figură care a jucat un rol important în istoria cartierului a fost Ilie Opriş (1857 – 1922), patriot ardelean, originar de la Ocna Sibiului, susţinător al *Memorandumului*, refugiat împreună cu familia peste Carpaţi, în Regat, pentru a scăpa de grelele persecuţii la care erau supuşi susţinătorii acestui act de emancipare naţională a românilor din Transilvania, în prigoana dezlănţuită de autorităţile austro-ungare. Ajuns în Bucureşti şi stabilit la o rudă a sa, capătă slujba de administrator al Şcolii Normale de Institutori, unde se face remarcat şi apreciat de profesorul Colorian, prin cinste, corectitudine, conduită morală ireproşabilă şi spirit organizatoric şi gospodăresc. Toate aceste calităţi l-au determinat pe Anton Colorian să îi încredinţeze postul de administrator al parcelărilor de pe terenurile sale din Dealul Viilor, cum se mai numea pe atunci Dealul Bellu. Şi în această nouă slujbă, Ilie Opriş s-a remarcat prin modul admirabil în care a desfăşurat activitatea, nu numai faţă de proprietarii pământurilor, ci şi faţă de oamenii care cumpărau parcele şi care au găsit în el un om bun, blând, înţelegător şi inimos. Caracterizările aparţin bătrânilor, majoritatea trecuţi la cele veşnice, care mi le-au relatat, şi ei la rândul lor fii ai celor care au format primele locuinţe în cătunul Bellu, atunci, la început de secol XX. Vânzarea parcelelor s-a desfăşurat neaşteptat de rapid, *"graţie entuziasmului cu care Ilie Opriş, sufletul acestei înjghebări, şi-a îndeplinit misiunea"*, după cum subliniază Radu Colorian în comunicarea mai sus amintită.[7] Fiul lui Ilie Opriş, generalul Ştefan Opriş (1893 – 1979) scria în însemnările sale, în legătură cu începuturile cartierului, printre altele, cuvinte pline de înţelepciune şi adevăr, de altfel aşternute pe hârtie la vârsta senectuţii :

"Începuturile sunt foarte grele, înţelegerea celor mulţi trebuie adânc pătrunsă, bunăvoinţa era o mare calitate a celuia care lua contact cu cei mulţi şi amărâţi." [8]

Toate acestea, sprijinul adus în dezvoltarea aşezării şi ulterior – atât pentru sporirea gradului de civilizaţie şi confort, cât şi pentru ridicarea culturală, spirituală şi morală a localnicilor, ori în plan social, după cum vom vedea în capitolele ce vor urma – au făcut ca proprietarii, împreună cu familiile lor, alături de Ilie Opriş şi mai târziu de alte personalităţi, să fie socotiţi de oamenii locului ca adevăraţi părinţi ai cartierului, numele lor şi ale rudelor lor rămânând, în cea mai mare parte a cazurilor până astăzi, înscrise pe tăbliţele indicatoare ale străzilor. De altfel, uliţele au primit aceste nume la cererea localnicilor, iar nu dintr-o absurdă ambiţie a vechilor proprietari.

Tot pentru a veni în sprijinul noilor sosiţi în fostele vii, în anul 1900, la iniţiativa unui grup de inimoşi, a luat fiinţă Banca Populară "Principatele Unite", care acorda împrumuturi avantajoase pe termen lung, pentru construirea caselor, în felul acesta cetăţenii fiind feriţi de a ajunge pe mâna speculanţilor. Comitetul băncii, aflată sub ocrotirea statului, era alcătuit de oameni de vază ai cătunului ca: preotul Dumitru Băleanu, învăţătorul Giurcănescu, Ilie Opriş, Tiberiu Dragomirescu, Petre Băleanu ş.a. Sediul Băncii Populare "Principatele Unite" a fost stabilit pe strada Puţul cu Tei, în locuinţa negustorului de cherestea Petre Băleanu.[9]

Deşi, după cum am văzut anterior, pe acea vreme

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

proprietarii vânzători de pământ nu aveau obligația legală a realizării nici unui fel de lucrări edilitare ori altfel de investiții, totuși Anton Colorian și Barbu Păltineanu, profitând de lucrările de extindere a Cimitirului Bellu și de refacere a împrejmuirii acestuia, au cumpărat din cheltuială proprie zidăria și molozul rezultate din dărâmarea vechiului zid, pe care le-au transportat cu căruțe angajate de ei, pavându-se astfel străzile Puțul cu Tei, Ilie Opriș și Nucului. Modesta tentativă de modernizare a ulițelor cartierului a eșuat, după cum relatează Radu Colorian în amintirile sale:

"Cei ce clădeau case în acel moment au socotit mai convenabil să desfunde strada și să scoată cărămizile care se găseau, decât să-și procure din altă parte materialele de construcție de care aveau nevoie."[10]

Desigur că în acea perioadă, oamenii nevoiași, în dorința de a-și întemeia un cămin și încercând a scăpa de specula multor industriași din oraș, întrebuințau orice mijloc pentru construirea locuinței mult râvnite.

Mica așezare înfiripată s-a numit încă din 1900 cătunul Bellu, depinzând administrativ de comuna Dudești – Cioplea, aflată, paradoxal, la distanță foarte mare, dincolo de extremitatea estică a Capitalei de atunci.[11]

Concomitent cu vânzarea de loturi pe proprietatea Colorian – Păltineanu, proprietarul Grecescu a început parcelarea pământurilor sale de pe șoseaua Giurgiului, prin intermediul omului său de încredere – Iacobescu, deschizându-se astfel străzile Iacobescu (azi Nehoiași), Grecescu, Frații Brătulescu ș.a.

O a doua etapă a conturării străzilor din Bellu a început după 1900, când s-au deschis uliți noi pe proprietatea Barbu Păltineanu – Anton Colorian, cu loturi plătibile, de asemenea, în rate. Aceste străzi au fost: Strada Dominic (astăzi Duminicei), Rodica (astăzi Boccaccio), Nineta, Puiului, Iancului, Pirone (sau Perone), Inginer Vernescu, Frații Făgărășeni ș.a. În același timp se continua vânzarea de loturi în zona primelor străzi, treptat gospodăriile adăugându-se și îndesindu-se.[12]

Astfel, avem duplicatul unui act de vânzare-cumpărare realizat în această perioadă între *"Anton Colorian prin procurator Radu Colorian"* și *"Ștefan Ponescu lucrând în baza procurei pentru moștenitorii lui Barbu Păltineanu"* (decedat la acel moment) și respectiv negustorul Gheorghe Dobrescu și soția sa, Elena, act încheiat la 11 februarie 1922 la Tribunalul Ilfov, secția Notariat, ca reactualizare a actului mai vechi din 1910 – atunci realizându-se contractarea terenului. Din document rezultă că lotul purtând numărul 169 din plan, situat pe strada Colorian, a fost vândut pentru suma de 1.110 lei. De remarcat faptul că în act, locul de casă cu gospodăria este localizat pe strada Colorian la nr. 9, același loc purtând, pe la 1935 – 1940, nr. 13 – fapt ce reflectă apariția altor gospodării ulterior, prin vânzarea de noi parcele și îndesirea proprietăților.[13]

După 1910, cătunul Bellu, care, cu un an înainte – în 1909, în urma unei reorganizări administrative, trecuse în administrarea comunei Jilava[14], a cunoscut un ritm rapid de dezvoltare și o mare creștere demografică. Se construiau din ce în ce mai multe case ale muncitorilor atrași de mirajul vieții urbane, de progresul cunoscut însă numai de zonele centrale ale Capitalei, și care aici, la periferie, era efectiv inexistent.

Primele case ale cătunului Bellu au fost, în cea mai mare parte, modeste, construite din paiantă, chirpici sau pur și simplu din lemn și pământ lipit. Multe din ele aveau un plan similar cu cel al locuințelor sătești: odăi și tindă, însoțite în exterior de prispă, sau pe lângă câteva camere aveau marchiză, iar alături magazii, edecuri, grajduri, staule – lucru firesc dacă ținem seamă că mare parte din proprietari erau veniți de la sate, din diferite ținuturi ale țării, și deci aduseseră cu ei o serie de obiceiuri și trăsături specifice respectivelor zone. La cele mai multe locuințe acoperișul era fie din carton asfaltat, fie, mai rar, din coceni sau stuf. Tipul cel mai răspândit în acea vreme îl reprezentau casele joase, cu prispă sau – ca un element de urbanizare – "geamlâc", și cu ferestre mici. Foarte puține dintre ele mai pot fi văzute și astăzi pe străzile rămase nedemolate, prăpădite, înclinate, rezistând timpului nemilos ce mușcă din ele cu fiecare an, cu fiecare anotimp ce trece. În curțile împrejmuite cu garduri de uluci, cum spuneam, erau rânduite clădiri anexe, grajduri, staule, căci mulți creșteau vaci, porci, cai, oi și capre, ce pășteau liniștite în fiece zi de vară pe câmpurile și maidanele de la marginea așezării, accentuând astfel aspectul rural al acesteia. Ca să nu mai spunem că nu exista gospodărie care să nu aibă păsări de curte. Între căsuțele micuțe se ridicau însă și case mai răsărite, mai înalte, din cărămidă, cu arhitectură de

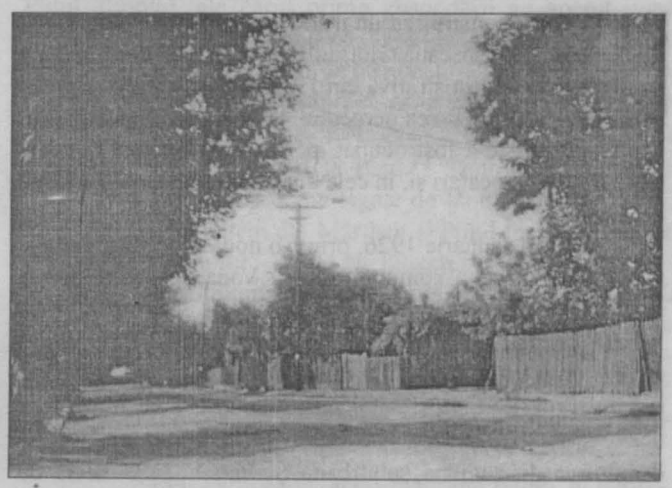

Strada Perone – pronunțat aspect sătesc (imagine realizată în 1992)

factură orășenească, ale negustorilor sau oamenilor mai cu stare. Acestea erau acoperite cu țiglă și mai rar cu tablă.

Caracteristica ce atenua imaginea sărăcăcioasă a cartierului primelor decenii era curățenia curților în care erau nelipsite grădinițele de flori frumoase, îngrijite și prezența bolților de viță de vie la umbra cărora gospodarii își petreceau după-amiezele tihnite de vară. Străduțele erau și ele curate, iar pe marginea șanțurilor erau plantate flori. Aproape la fiecare poartă exista podișcă cu bancă din lemn, pentru odihna femeilor ce se strângeau seara "la divan", întocmai ca la țară. Chiar căsuțele sărăcăcioase, fiind curate, văruite, cu streșinile și chiar stâlpii prispei de multe ori ornate cu felurite încrustații și motive, în lumina zilelor însorite dădeau un aspect vesel, plăcut și pitoresc. Și astăzi, la început de mileniu III, cum spuneam, trecătorul poate întâlni, la câte un colț de stradă, o căsuță albă, curată, de a cărei prispă sunt agățate tufe de zorele, în fața căreia o grădiniță cu flori multicolore, cu bun gust răsădite, se răsfață, zâmbind în soarele unei dimineți răcoroase de sfârșit de vară. Și oricât de grăbit ai fi

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

de grijile stresantei vieți cotidiene, umila căsuță, copleșită de clădirile moderne din apropiere, nu poate să nu îți reție o privire, strecurându-ți în suflet nostalgia unor vremuri de mult apuse, chiar dacă nu le-ai fost contemporan.

În 1914, cătunul Bellu, care deja depășise 7000 de suflete[15], a devenit comună de sine stătătoare sub numele de comuna Șerban Vodă, înglobând acum și satul Progresul. Încă înainte de acest moment, aproape de Bellu, pe Șoseaua Olteniței s-a început parcelarea proprietăților ce aparțineau lui Simion Niculescu, Gogu Zamfirescu, Gheorghe Adamescu (1869 – 1940) – reputatul scriitor și critic literar, membru al Academiei Române, astfel deschizându-se străzile Simion, Gogu Zamfirescu (actualmente Sabarului), Ghiță Adamescu (după diminutivul cu care cei apropiați îl apelau pe marele om de litere). A urmat apoi parcelarea proprietății cârciumăresei Anicuța Penovici, una din cele mai vechi negustorese în această zonă (amănunte în capitolul I), și, după 1916 – 1918, a terenurilor rămase neparcelate – cel al cârciumarului Marin Taifas și al lui Dumitru Voicu, poreclit "Aguridă" nu pentru că ar fi fost "acru", ci din cauză că pe proprietatea sa creșteau numai vii de calitate mediocră (terenul a rămas mai târziu moștenitorului său – Mirescu).[16]

De îndată ce așezarea a devenit comună, s-au luat măsuri pentru construirea unui local de primărie care s-a și ridicat curând pe șoseaua Giurgiului la nr. 71, local care, după reorganizarea administrativă din 1926 (despre care vom vorbi imediat) a fost utilizat ca percepție, iar mai târziu, în anii dictaturii comuniste a fost ocupat, pe rând, de Spațiul Locativ, apoi de simpli locatari și, în cele din urmă, a adăpostit o creșă de copii.

La 1 ianuarie 1926, printr-o nouă modificare administrativă, o parte a comunei Șerban Vodă, respectiv partea nordică, s-a alipit Municipiului București – Sectorului III Albastru (după împărțirea de atunci a Capitalei), devenind astfel cartier bucureștean. Partea sudică a comunei, înglobând și satul Progresul, ca și satul recent apărut, aflat în curs de dezvoltare – Apărătorii Patriei, a rămas în continuare sub denumirea de comuna suburbană Șerban Vodă.[17] Linia de demarcație dintre partea arondată orașului și cea rămasă la statutul de comună, este următoarea : pe șoseaua Olteniței, mai jos de încrucișarea fostei șosele a Piscului cu bulevardul Brâncoveanu, de astăzi, pe care îl tăia ca o linie având în prelungire strada Rodica (azi Boccaccio), care trecea Municipiului, trecând peste proprietatea unui anume Ghiță Baba (alături de prelungirea străzii Duminicii, dincolo de strada Pirone), strada Frații Făgărășanu – inclusiv, strada Stoian Militaru – inclusiv, traversa apoi străzile Verigii și Măgurei (fostă Principele Mircea) – inclusiv, apoi paralel cu șoseaua Giurgiului spre nord, urmând strada Nehoiași – inclusiv, urma o linie sinuoasă înglobând strada Paraschivescu – inclusiv, traversa fosta cale ferată București – Giurgiu, apoi aleea Zorilor – exclusiv, strada Bachus, mergând înspre comuna Lupeasca.

În perioada de la sfârșitul deceniului al treilea al secolului al XX-lea și începutul anilor '30, ca o consecință a creșterii populației și nevoilor acesteia, în cartierul Bellu ia ființă Căminul Cultural Șerban Vodă, se pare primul din țară, care a servit ca model de structurare și organizare Ateneelor Populare de mai târziu, având în preocupările sale toate aspectele vieții comunității locale – cultural-educativ (a fost înființată o bibliotecă locală, se organizau cu regularitate șezători, conferințe, serbări câmpenești, vizite la monumente istorice sau locuri semnificative pentru trecutul nostru național), social și sanitar (reușind înființarea unui dispensar ce dispunea de dotări și de serviciile gratuite ale unor medici de prestigiu ai epocii, din toate specializările), educația fizică (realizarea prin contribuție proprie a terenului sportiv "Marele Voievod Mihai", ulterior A.C.S.A., apoi "Constructorul", de lângă Piața Piscului, și a pistei de ciclism), educația moral-religioasă (activitate intensă depusă în vederea construirii unei biserici mari, care a și fost finalizată în 1934 – biserica "Buna Vestire – Bellu", înființarea asociației "Biserica Vie" și a cantinei "Bunul Samaritean", pentru săraci și orfani). De asemenea, tot aceasta este perioada de înflorire a comerțului de toate felurile și a micilor întreprinderi meșteșugărești sau industriale.[18]

Prin 1934 s-au început parcelările pe terenurile altor proprietari: Dumitru și Christache Staicovici, acesta din urmă președinte al Camerei de Comerț[19], Episcopul Nifon, preotul Gebescu, colonelul Niculescu și ale altora, ceea ce se poate spune că a reprezentat a treia etapă în dezvoltarea cartierului Bellu. După 1934 s-au mai parcelat și alte terenuri libere cum ar fi cel de pe strada Împăratul Traian (printre care și proprietatea lui Ghiță Baba, cu livada acestuia), până în 1945 definitivându-se și parcelările Moruzi (pe partea dreaptă a șoselei Olteniței, pe la jumătatea distanței dintre Piața Piscului – azi stația de metrou "Brâncoveanu" și respectiv Mandravela – azi Piața Sudului) și cătunul Puțul Înalt, grupare de gospodării aflată cam între Mandravela și bulevardul Brâncoveanu, mai precis către intersecția acestuia din urmă cu actuala stradă Nițu Vasile, pe atunci doar un umil drum de țară, frecventat de căruțașii din satele învecinate și numit Drumul Puțul Tonola.

Casă veche din cartierul Bellu pe strada Pictor Ștefan Dimitrescu (fostă Nucului), 1910

În sfârșit, în perioada dictaturii comuniste (mai precis între anii 1950 – 1960) s-a continuat și s-a definitivat, practic, completarea cartierului prin unirea tuturor cătunelor și perimetrelor parcelate enumerate mai sus, prin construirea de noi locuințe, și prin parcelarea în 1953 a proprietății lui Mirescu, moștenitorul lui Dumitru Voicu – "Aguridă", pe atunci de mult decedat[20], apoi a terenurilor virane din capătul străzilor Sabarului (fostă Gogu Zamfirescu) și Gheorghe Adamescu, a celui din capătul străzilor Colorian și Radului, flancat de ulițele Alunișului și Stoian Militaru (maidanul

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

numit "la Fira-n Baltă"), prin prelungirea străzii Alunișului până în șoseaua Giurgiului, cu deschiderea de străduțe adiacente, apoi prin crearea străzii Șura Mare, pe fosta proprietate a lui Athanasie Trandafirescu (peste drum de Cimitirul Bellu – Militar), străduță pe care și astăzi întorc tramvaiele care circulă pe șoseaua Giurgiului, șoseaua Viilor sau Calea Șerban Vodă, având aici capăt de linie.

Nu mă lasă inima a încheia această scurtă privire asupra evoluției în timp a cartierului Șerban Vodă – Bellu fără a aminti câte ceva despre proveniența numelor unora din străzile care și astăzi există, chiar după anii grei ai sistematizării lui Ceaușescu, care a văduvit și această zonă de obiective și aspecte ce alcătuiau zestrea patrimonială a memoriei bucureștene. Și asta mai ales pentru că am la dispoziție broșura avocatului Radu Colorian, tipărită în 1934, în care se dă o atenție deosebită acestui aspect, toponimic.[21] Sigur că cei mulți dintre cititori își vor fi format deja o părere în această privință după lecturarea în special a capitolului de față. Astfel, chiar tatăl autorului mai sus menționat, profesorul doctor Anton Colorian, în calitatea ce a avut-o, de proprietar al terenurilor ce au constituit vatra și primul nucleu al acestei părți de București, este păstrat în memoria comunității locale prin numele unei străzi aferente șoselei Olteniței, în proporție de trei sferturi existentă și astăzi. Alături de ea, strada Radului amintește de fiul profesorului Colorian, avocatul Radu Colorian, autorul lucrării amintite anterior. Ilie Opriș, "sufletul înjghebării cartierului Bellu" – cum glăsuiesc slovele de pe monumentul său din Cimitirul Bellu, este și el prezent prin strada care îi poartă numele până astăzi, ca și stația R.A.T.B. de pe șoseaua Olteniței. Din păcate fiul său, generalul Ștefan Opriș, nu mai puțin vrednic militant pentru ridicarea din toate punctele de vedere a populației locale, al cărui nume a fost dat scurtă vreme unei străzi în perioada interbelică (aleea Maior Șt. Opriș) când dânsul se afla în viață, astăzi nu mai figurează în nomenclatorul zonei. Și aceasta este cu atât mai trist dacă ținem seamă că, pe lângă meritele avute în istoricul cartierului, Ștefan Opriș figurează în galeria militarilor de frunte ai statului român, fiind combatant remarcat la Mărășești și Oituz în primul război mondial, și în același timp având un rol important în al II-lea război mondial, mai ales pe frontul de est, în războiul antisovietic, merite recunoscute prin înalte decorații cu care a fost distins. Astfel, comandând un detașament alături de divizia de tancuri a generalului german Manteuffel, a opus rezistență în fața a două divizii sovietice, apărând linia frontului în zona Ruginoasa, în ciuda furiei dezlănțuite a inamicului, până după 23 august 1944, când, în urma capitulării necondiționate a noului guvern uzurpator prezidat de generalul Sănătescu și trecerii României de partea aliaților, a fost nevoit să înceteze rezistența (lucru pe care sovieticii, după ocuparea țării și instaurarea regimului comunist, nu i l-au putut ierta, și numai Pronia Dumnezeiască, prin clemența unor lideri ai regimului, l-a scăpat de condamnarea la moarte pe care ocupanții o cereau insistent). În ceea ce privește strada Duminecei, ea s-a numit inițial Dominic, de la Dominic Pâltineanu, fiul lui Barbu Pâltineanu, *"o inteligență sclipitoare și un talent din cele mai promițătoare, răpus în mod tragic, pe când era încă student, de o mână criminală a unui prieten..."*, după cum spune Radu Colorian în amintirile sale.[22] Localnicii, neobișnuiți cu rezonanța deosebită a numelui Dominic, l-au transformat în Duminecei, nume care, până la urmă, s-a încetățenit și în nomenclatoarele oficiale. Strada Rodica purta numele unicei fiice a lui Barbu Pâltineanu, dar ulterior a fost numită Boccaccio, iar strada Puiului își trage numele de la diminutivul cu care cei apropiați îl răsfățau când era copil pe doctorul Ulpian Pâltineanu, ultimul copil al lui Barbu Pâltineanu. În privința străzii Puțul cu Tei, am văzut în primul capitol că numele i se trage de la puțul umbrit de un tei secular, de mult dispărut, din vremea căruia a rămas însă vechea cruce de piatră de la 1821 (după alte surse 1848). Stoian "Militaru'" a fost unul dintre cei care au ajutat la măsurătorile loturilor din prima parcelare, de la 1900, sub coordonarea lui Ilie Opriș, iar porecla i se trăgea de la meritul de a fi fost veteran din Războiul de Independență de la 1877 – 1878.[23] Personaj plin de pitoresc, se spune că atunci când a fost întrebat cărei străzi ar prefera să i se dea numele său, cu spiritu-i simplu, hotărât și în același timp hazliu, de neaoș țăran român, a răspuns: "cea mai lungă !", și de aceea strada ce unește șoselele Olteniței și Giurgiului îi poartă numele și astăzi, peste uitarea celor o sută de ani trecuți.

Explicația numelui cătunului Puțul Înalt, mică grupare de case de la intersecția actualului bulevard Constantin Brâncoveanu cu strada Sergent Nițu Vasile (pe atunci Drumul Puțul Tonola), ale cărui prime gospodării au apărut după 1910, se explică prin faptul că, anterior întemeierii primelor case, a existat un puț situat pe o ridicătură de pământ, așadar pe un loc mai "înalt". Mai târziu, când un localnic a căzut în fântână, murind, puțul a fost dezafectat, rămânând însă toponimul, folosit decenii la rând.[24] Și fiindcă am vorbit despre cele câteva toponime legate de fântâni (Puțul cu Tei, Puțul Celor Trei Olteni din Mărțișor și Puțul Înalt), se cuvine menționat și un altul – Puțul cu Jgheab – astăzi uitat de cei mai mulți. Locul numit astfel, tot de la o fântână, se afla, cu aproximație, pe un drumeag de țară ce străbătea câmpurile de dincolo de actuala stradă Emil Racoviță, îndreptându-se prin dreptul actualelor sere Berceni, spre miazăzi, către Fortul numărul 13 din centura de apărare a vechii Capitale, ulterior devenit închisoarea Jilava.[25]

Barbu Pâltineanu, acest mare om politic al perioadei de dinainte de 1916 și proprietar al primelor terenuri parcelate în regiune, la 1900, nu a vrut atunci ca numele său să fie dat vreunei străzi din cătunul Bellu. Considera că, după statura sa în viața publică a țării, se cuvenea ca numele său să fie purtat de o stradă din București. Radu Colorian scria cu amărăciune în lucrarea sa că după moartea lui Barbu Pâltineanu, *"mâncat de boală și sdrobit de moartea fiului său"*, în 1918, cu toate că mulți din prietenii săi politici se perindaseră prin posturi înalte în țară, nimeni nu se gândise să îi închine și acestui om de seamă o stradă, până în 1934, când a apărut broșura. Și încheia Radu Colorian: *"Azi când cea mai mare parte a acestui cartier a fost înglobată în oraș, dorința lui Barbu Pâltineanu poate fi împlinită dacă, dintr'o pioasă și justificată amintire, am stărui să i se închine una din străzi, strada Nucului în special, pentru că aceasta era preferata lui și în dreptul ei se oprea de câte ori trecea, pentru a admira întinsul poziției verzi care se vedea la capătul ei."*[26]

Probabil că în urma unor demersuri ulterioare datei când a fost publicată lucrarea, autoritățile locale au făcut gestul cuvenit, într-adevăr strada Nucului fiind numită ani buni strada Barbu Pâltineanu, pe la sfârșitul deceniului al patrulea

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

al secolului pe care l-am încheiat. Dar din păcate, nu știm din ce motive, s-a revenit la numele inițial, iar în perioada comunistă strada Nucului a primit numele Pictor Ștefan Dimitrescu. Astăzi, practic, Barbu Păltineanu este uitat în memoria comunității locale actuale, și așa mult înmulțită prin venirea în ultimii cincizeci de ani a numeroși localnici, ca să nu mai vorbim de fireasca perindare a generațiilor. Puțini suntem cei care avem știință de existența sa, în rest negura nemiloasă și hâdă a uitării... Considerăm că apelul lui Radu Colorian de acum șaizeci și șase de ani este de o acută actualitate și, cu un minim de pietate, chiar în această țară unde – sub priviri indiferente – se năruiesc biserici multiseculare și se surpă monumente istorice, s-ar putea face această reparație necesară mai ales în plan moral, ca și în cazul generalului Ștefan Opriș, de altfel.

Note:

(1) Delimitarea de față aparține generalului Ștefan Opriș (vezi amănunte biografice în capitolul 3 – "Aspecte ale activităților pe tărâm cultural și social"), ea fiind menționată într-unul din manuscrisele sale (arhiva familiei Opriș). Acceptăm ca atare aceste limite, în ciuda părerilor contradictorii ale celor care consideră acest teritoriu ca depășind zona propriu-zisă Bellu, datorită în primul rând calității pe care autorul o avea, născut și crescut fiind în cartier ca fiu al lui Ilie Opriș – unul din promotorii întemeierii așezării, și apoi deoarece spațiile limitrofe din est, sud-est și sud, prin apariția și dezvoltarea lor relativ simultană cu cea a cartierului Bellu, pot fi considerate ca aparținând uneia și aceleiași unități.
(2) Ștefan Opriș – manuscris.
(3) Radu Colorian – *Contribuțiuni la Monografia Cartierului Șerban Vodă – Bellu*, Tipografia Grănicerul, București, 1934.
(4) Idem (3).
(5) Idem (3).
(6) Idem (3).
(7) Idem (3).
(8) Idem (1).
(9) Idem (1).
(10) Idem (3).
(11) Idem (1).
(12) Idem (3).
(13) Din arhiva personală a autorului; actul aparține străbunicilor autorului.
(14) Idem (1).
(15) Idem (1).
(16) Idem (1).
(17) Pe atunci, București erau împărțiți în șase sectoare numerotate și purtând nume de culori.
(18) Vezi amănunte în capitolele 3, 4 și 5.
(19) Din arhiva familiei Opriș.
(20) Idem (1).
(21) Idem (3).
(22) Idem (3).
(23) De la prof. Tudor Opriș, fiul generalului Ștefan Opriș.
(24) De la Marin Niculescu, născut în 1944 în cartierul Bellu, pe strada Radului.
(25) Idem (25).
(26) Idem (3).

(Din lucrarea în manuscris *Povestea unui colț de București*. Pagini din trecutul cartierului Șerban Vodă – Bellu)

Desen de Alexandru Olian

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Vechi zidiri bucureștene

Palatul Regal (I)

Ana Maria ORĂȘANU

"... je bâtis pour l'avenir".
Dinicu Golescu

Actuala clădire a Palatului Regal este ultima în succesiunea cronologică a zidirilor înălțate pe acest amplasament. Proiectul arh. N. Nenciulescu, realizat în anii 1930 – 1937, se remarcă prin volumetria organizată simetric în jurul curții de onoare cu deschidere spre Calea Victoriei. Fațadele de factură neoclasică au fost terminate abia în 1953. Ele contribuie substanțial la impresia generală de monumentalitate, de eleganță sobră, ce impune edificiul în peisajul arhitectural al zonei.

Marele logofăt Dinicu Golescu

Începuturile aparțin secolului al XVIII-lea. Locul, situat în preajma barierei "Puțul cu zale", devenea amplasamentul primelor construcții. În anul 1722 s-a zidit biserica Kretulescu. Apoi, câteva prăvălii în jurul acesteia. Cea înălțată de negustorul Voicu Fiscu și donată sfântului lăcaș din vecinătate a schimbat din 1757 mai mulți proprietari. Așa a ajuns la începutul secolului al XIX-lea în proprietatea logofătului Dinicu (Constantin) Golescu, boier luminat al societății românești de atunci, hotărât să-și zidească o locuință bucureșteană de toată lauda.

Este prima pagină importantă din istoria locului. Dinicu Golescu a ridicat în anii 1812 – 1815 pe locul vechilor case una nouă, considerată de contemporani ca "fără seamăn". Avea parter și etaj, învelitoare din tablă (lucru rar în epocă) și fațade alcătuite cu elemente neoclasice. Sculptorul german Karl Schmutzer a continuat în anii următori decorarea interioară și exterioară a clădirii, adăugând statui, reliefuri și diferite componente arhitecturale. Partiul cuprindea 25 de încăperi. Una era un salon de dimensiuni impresionante. Referitor la acesta, memoria comunitară bucureșteană a păstrat dialogul plin de tâlc dintre Dinicu Golescu și tatăl său, Radu Golescu:

"– Frumos salon, fătul meu! Dar cum o să-l luminezi?

– Tată, eu clădesc pentru viitorime!"

Casa mai avea bibliotecă și cazinou. Din anul 1828 a funcționat la parter librăria lui Walbaum și Winterhalder, completată în 1836 cu un "cabinet de cetire", unde lumea Bucureștilor se delecta cu noutăți din beletristica europeană, sau cu "gazete franțozești și nemțești".

În casa lui Dinicu Golescu se adunau luminații timpului. Acolo era sediul proaspăt înființatei "Societăți Literare Românești". Acolo, în 1829, s-au pus bazele "Curierului românesc". Acolo s-au citit primele gramatici românești, elaborate de Iordache Golescu și I.H. Rădulescu.

După moartea ilustrului proprietar, survenită în anul 1830, clădirea a intrat în proprietatea statului, cumpărată în 1833 cu acceptul generalului Pavel Kiseleff. După reparații și amenajări, a devenit pentru câțiva ani sediul serviciilor administrative centrale ale Țării Românești, sub numele de Curtea Administrativă. Fiecare încăpere adăpostea un departament, acolo formându-se un adevărat guvern al timpului. Odaia pentru marele vornic, pentru marele vistiernic, cea a marelui postelnic, pentru Sfatul administrativ, sala dorobanților, cancelaria franțozească, odaia pentru arest și pentru rândași, erau câteva dintre ele.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

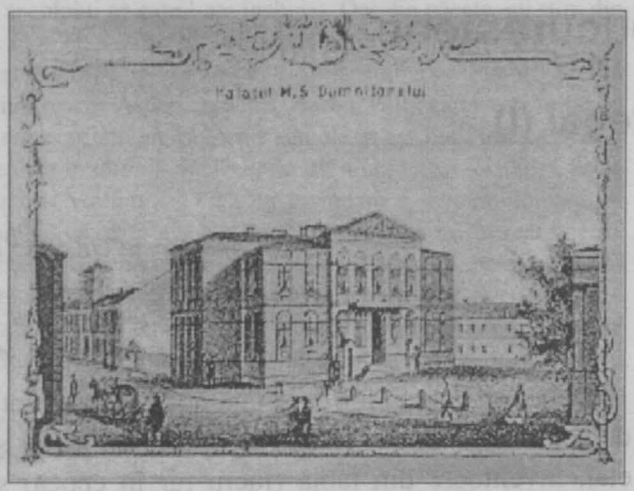

Palatul M.S. Domnitorului, la 1866

A fost momentul în care frumoasa casă Golescu şi-a pierdut caracterul privat şi a intrat în istoria oraşului ca sediu administrativ.

În anul 1837 s-au realizat lucrări de reparaţii şi amenajare conduse de arh. X. Villacrosse şi ing. Borrotzyn. Casa devine "Curtea domnească" a lui Alex. Dimitrie Ghica (1834 – 1856). Pentru urmaşii săi la tron, Gh. Bibescu (1842 – 1848) şi Barbu Ştirbei (1849 – 1856) a folosit doar ca palat de "ţeremonie", căci fiecare îşi avea propria locuinţă. Bibescu, Palatul Brâncovenesc de la poalele Dealului Mitropoliei, iar Ştirbei, elegantul său palat de la Podul Mogoşoaiei.

În timpul revoluţiei de la 1848, în casa Golescu s-a instalat guvernul provizoriu al ţării. E locul unde încercarea de arestare a membrilor săi a întâmpinat rezistenţa populaţiei conduse de Ana Ipătescu.

După unirea celor două principate române din 1859, domnul ales, Alexandru Ioan Cuza (1859 – 1866) a folosit casa ca principală reşedinţă bucureşteană. Oaspeţii străini o apreciau. Era "arătoasă", cu "faţade pline de gust". Tot aici s-a încheiat dramatic scurta sa domnie. Aici a avut loc lovitura de stat din noaptea de 10 – 11 februarie 1866 şi îndepărtarea lui Cuza de către grupul condus de maiorul Dimitrie Lecca. De aici a plecat pe drumul fără întoarcere al exilului. În palat se instalează, pentru câteva luni, Locotenenţa Domnească.

10 mai 1866. Carol I de Hohenzollern intra în Bucureşti. A fost instalat în vechiul palat iar onorurile de gazdă i-au revenit generalului Nicolae Golescu, acelaşi care vânduse cândva casa părintească.

(*Va urma*)

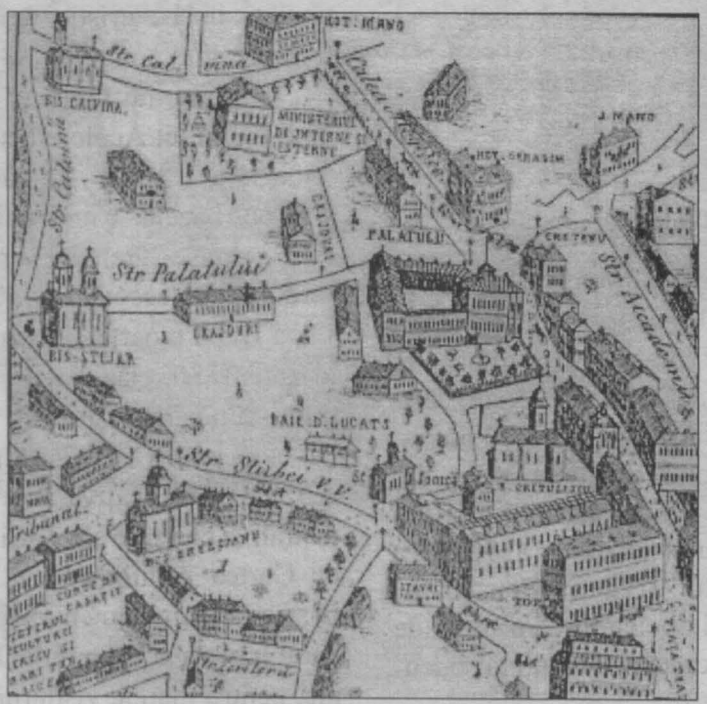

Palatul Domnitorului, la 1871

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Itinerar francofon

Efectul Coandă – Primăvara...

(II)

Teofil BĂLAJ

Dintre toate pînzele de la hanul maeştrilor din Barbizon, una singură, de Nicolae Grigorescu, are dreptul, pentru noi, la comentariul fără anecdote al proprietarului actual, textul acestui comentariu, reprodus din memorie, sunînd cam aşa:

– *În muzica acestui tablou, culorile dansează, fără să ţopăie, personajele, oricît ar părea de ciudat, rămînînd flori.*

Şcoala de la Barbizon reuneşte, de altfel, un număr însemnat de artişti care caută şi găsesc în liniştile albe ale pădurilor din apropierea Fontainebleau-ului subiectele reprezentative pentru acel sfîrşit de secol al XIX-lea căruia *Intrarea în sat* a lui Corot sau celebra pînză *Dejunul pe iarbă* a lui Manet îi datorează atît de mult.

Pe atunci, Barbizonul era ceva mai mult decît astăzi, un cătun oarecare, ale cărui hanuri modeste puteau oferi nu numai refugiul pentru cei ofensaţi de ostilitatea criticii unui Paris al cărui academism era şi costisitor şi convenţional. Aici însă se mai puteau plăti cu un tablou sau o schiţă chiria şi liniştile din după amiezele fără perceptori.

La numai cîţiva kilometri de "cetatea pictorilor" de la Barbizon, **l'École de Paris** cu impresioniştii, foviştii şi cubiştii săi consolidează originile artei moderne, răspunzînd cu multă autoritate artistică preocupărilor din restul Europei şi chiar din lume. Adevărul este că Parisul rămîne şi astăzi locul în care poate fi studiată arta modernă prin exemplele ei cele mai diverse şi contradictorii, experienţele cele mai îndrăzneţe şi tentativele cele mai şubrede, toate extravaganţele şi erorile creatorilor, dar, nu de puţine ori şi realizările lor cele mai autentice. Una dintre primele impresii puternice, analizînd arta modernă, este rapiditatea cu care aceasta a putut să ajungă de pildă, în mai puţin de patruzeci de ani, de la impresionism la arta abstractă. Înlocuind imaginea obiectivă a realităţii vizibile prin senzaţia de moment pe care obiectul o produce asupra retinei, înlocuind, prin urmare, reprezentarea locurilor comune prin aspectul inedit al acestora, impresioniştii orientează pictura în sensul interpretării subiective a motivului.

Îşi pregăteşte cu minuţiozitate emanciparea culorii şi formelor prin creditul dominant pe care îl acordă luminii, transferîndu-i obişnuita reprezentare în toate componentele colorate ale spectrului său. Este statuată calitatea de *personaj* a luminii. Prezenţa ei în cadru nu mai este secundară, subordonată subiectului. Ea devine expresia senzaţiei însăşi şi rămîne astfel într-un raport foarte strîns cu natura care o determină. Imaginea se metamorfozează în favoarea semnificaţiilor.

După război, preferinţele se diversifică.

Tinerii artişti francezi îşi concentrează eforturile mai ales în direcţia a două curente predominante. Primul îi reuneşte pe cei dornici să prelungească experienţele cubismului şi fovismului. Este tendinţa reprezentată cu recunoscută autoritate de lucrările unor Manessier, Estève, Gustave Singier, Gischia, Tal Coat, Bazaine, Chastel, Lapicque, Le

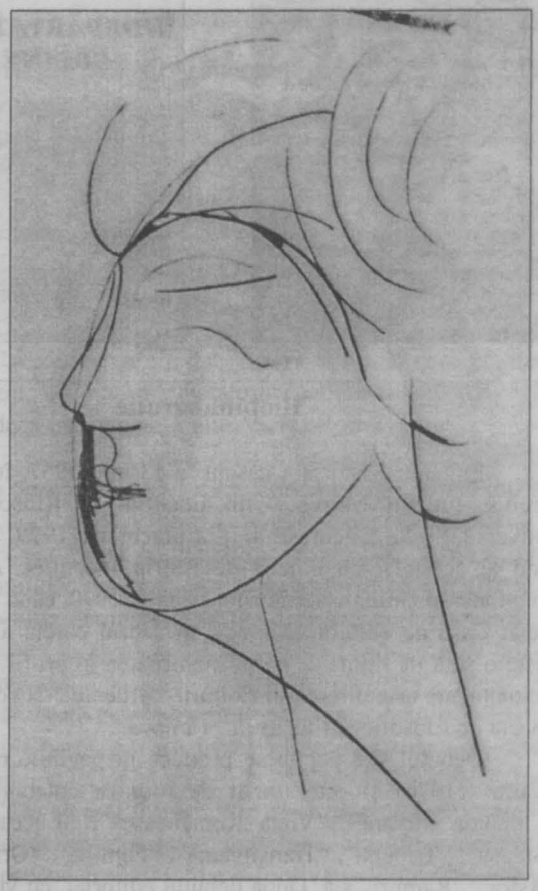

Brâncuşi – *Cap de femeie*, **World House Galleries, New York**

Moal sau Bertholle, iar unii dintre ei evoluează, ulterior, spre formele abstracte, fără a pierde însă un anumit contact cu natura inspiratoare, cu realitatea. Cel de al doilea curent grupează generaţia foarte tînără, artiştii care au avut o copilărie dominată de toate ororile ocupaţiei şi de multele insuficienţe de tot felul din perioada de după război. Cea mai mare parte dintre ei sînt încă de pe acum angajaţi într-o atitudine politică fermă şi îşi doresc să traducă în operele lor idealul social căruia s-au dedicat. Arta lor este intensă, adeseori dramatică. Este o lume aspră în care opera lui Bernard Buffet îşi găseşte întreaga expresie a unui dramatism prefigurat încă înainte de război, în forţa evocatoare a contururilor din pictura lui Francis Gruber. Acesta reuşeşte să obţină consacrarea viziunilor sale patetice într-o vreme care nu cunoaşte încă îndeajuns de convingător neliniştea.

O parte din adepţii acestei expresii evoluează în perioada următoare spre maniera unui individualism brutal, în forme care se apropie uneori de arta abstractă, cum era cazul lui Rebeyrolle sau, cu mai multă măsură, fără să-şi atenueze însă recunoscuta sa forţă expresivă, Pignon şi chiar, mai tîrziu, Morvan.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Autografe contemporane

Eugeniu NISTOR

Biobibliografie

Eugeniu Nistor s-a născut la 13 mai 1957, în satul Giuluș, județul Mureș. Este licențiat în filosofie al Universității din București și, din noiembrie 1999, doctorand al acesteia, cu o teză de istoria filosofiei. A fost funcționar al Uniunii Scriitorilor până în 1990, când a întemeiat Casa de editură "Mureș", în cadrul căreia a editat peste o sută de titluri de cărți, majoritatea în profil literar. Actualmente este directorul Editurii "Ardealul" și conduce revista de filosofie și literatură "Târnava".

Debutul său poetic se produce în paginile revistei "Vatra" (1976) și este urmat de rodnice colaborări la: "România literară", "Viața Românească", "Luceafărul", "Steaua", "Tribuna", "Transilvania", "Familia", "Orizont", "Astra", "Ramuri" ș.a. După debutul editorial, cu volumul *Primăvara pe o bicicletă albastră* (1980), a publicat cărțile de poeme: *Elegii transilvane* (1991), *Glosele râului*, *Lacrimi și flori* (ambele în 1992), *Izgonirea din rai* (1993); dar și altele, de publicistică literară: *Scrisori din Transilvania* (1991) și *Nostalgia golfului* (1993), precum și eseul filosofic *Teoria blagiană despre matricea stilistică* (1999). A editat și patru plachete de versuri pentru copii. Este membru al Uniunii Scriitorilor din anul 1994.

Adia mireasma...

O femeie tristă a plecat prin vânt,
adia mireasma piersicilor coapte,
sângele meu curse parcă pe pământ,
grauri mulți migrau către miazănoapte...

Fluiere de iarbă în risipi chemând
prin vârtejuri verzi sufletul să-mi poarte –
o femeie tristă a plecat prin vânt,
adia mireasma piersicilor coapte...

Amintiri citadine

Prietene, noi eram cei mai mari visători,
mergeam singuri pe străzi
ascultând în dosul pereților marea,
sângeram pe pietrele cuvintelor seara,
femeile treceau prin sufletul nostru
cu părul arzând –
eram fericiți și visam,
visam până la ultima picătură de sânge.

Povestea poemului meu

Voi scrie un poem
despre drumuri cu sănii
pe colinele mele
zăpezi însorind,
un poem cu copaci
ce se-apleacă-n mătănii,
un poem unde
toate cuvintele mint.
Voi scrie un poem
cu ninsori de mătase,
fruntea mea, când vă spun
toate-acestea, o simt
cum se-ngroapă domol
sub zăpezile groase –
în poem însă
toate cuvintele mint.
Să nu credeți
în poemul acesta,
chiar și eu mă-ndoiesc
că poemul ar fi
altceva decât
farsa gândului meu –
un copac despicat
de securi străvezii,
pe sub care-a trecut
în ninsori Dumnezeu...

Aceasta e simpla poveste
a poemului meu.

* Din volumul *Îndepărtatele coline*, Selecția textelor de Ion Horea, Cuvânt înainte de Al. Cistelecan, Editura Ardealul, Colecția "Poesis", 2000.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Puncte de vedere

De la Valev și doctrina Brejnev, la teoria globalizării

Eugen ZAINEA

Cititorii trecuți de 50 de ani își vor aminti astfel de teza complexelor suprastatale, emisă de academicianul Valev și de un coleg german. Unul dintre aceste complexe trebuia să fie cel al Dunării de jos, care ar fi urmat să înglobeze și România, sau o parte a ei și ar fi trebuit să asigure integrare economică, bazată pe specializarea țărilor componente pe anumite domenii. Atunci, ca și acum, din punct de vedere economic, spațiul în care trebuia să se aplice acea globalizare avant la lettre urma să se împartă în două grupe de state: unele care ar fi trebuit să fie surse de materii prime, produse agricole și alimentare, eventual de produse industriale cu grad redus de prelucrare și piețe de desfacere pentru industriile prelucrătoare ale celui de-al doilea grup de țări, ce urmau să dezvolte industrii complexe și cu valoare adăugată mare, bazate pe tehnologii de vârf. Ceea ce este foarte interesant este că, exceptând Uniunea Sovietică (căreia îi era rezervat rolul central în acest sistem, ce trebuia să-i asigure și partea leului), aflată la începutul anilor '60 la originea acelor teorii economice, care și-au găsit, câțiva ani mai târziu, completarea în plan politic și militar în "doctrina Brejnev", împărțirea din punct de vedere geografic a țărilor în cele două grupe era aceeași care pare a se profila și astăzi: României și Bulgariei le revenea rolul rudelor sărace, care trebuiau să constituie piața de desfacere pentru produsele cu grad superior de prelucrare ale Germaniei de Est, Cehoslovaciei și Poloniei.

În momentul conceperii teoriei, Uniunea Sovietică a sperat că dominația economică (asigurată prin intermediul CAER) și politică și militară (realizată prin Tratatul de la Varșovia) îi va permite materializarea tacită a planurilor de „globalizare". Realitatea a dovedit că lucrurile nu au stat așa, reacția României, prin celebra Declarație din aprilie 1964 conducând la eșecul tentativei. Credem că nu este deloc întâmplător că această defecțiune s-a produs (și cu succes) în singura țară a blocului sovietic ce izbutise, printr-o mișcare foarte inteligentă, să se lipsească încă din 1958 de serviciile trupelor sovietice "eliberatoare". După cum suntem de părere că tocmai de aceea a fost elaborată rapid și latura politică și militară a teoriei „globalizării" de tip sovietic, care s-a materializat în „doctrina Brejnev", a suveranității limitate, ce avea să fie aplicată pentru prima dată în august 1968, pentru înăbușirea „primăverii de la Praga".

La fel de interesant ni se pare și modul în care se repartizaseră la acea vreme rolurile în „specializarea producției". Considerăm că le fusese hărăzit Germaniei de Est, Cehoslovaciei și Poloniei rolul de state cu industrii prelucrătoare foarte dezvoltate nu datorită tradiției sau unor condiții mai bune în acest sens, ci numai pentru că, în blocul sovietic, erau țările care se aflau în prima linie, față în față cu Europa Occidentală și menținerea sistemului necesita asigurarea în țările de la interfața cu occidentul a unui nivel de dezvoltare economică (și, corespunzător, a unor condiții materiale și sociale) cât de cât comparabile cu cele din statele apusene cu care se învecinau.

Nu este exclus ca tocmai în tentativa aceea de condamnare la o subdezvoltare relativă și la condiția de piață de desfacere pentru economiile altor țări să-și fi avut originea decizia echipei lui Gheorghiu Dej și, ulterior, a lui Ceaușescu, de a porni la industrializarea accelerată a României, care a dat naștere la noi la ceea ce, mult mai târziu, s-a numit „dictatura de dezvoltare" (după o expresie, dacă nu greșim, a dlui Viorel Roman).

În orice caz, existența sistemului rigid, de tip sovietic, a permis la acea vreme aplicarea fără dificultăți deosebite a „doctrinei Brejnev" împotriva Cehoslovaciei.

Noua conjunctură, creată prin "prăbușirea comunismului", care a impus și extinderea spre răsărit a sistemului politic democratic, a făcut ca astăzi, lucrurile să nu se mai poată înfăptui la fel de simplu și să necesite aplicarea altor metode. Ceea ce nu înseamnă că noua teorie a globalizării, elaborată la Washington, este din punct de vedere conceptual și în partea ei care privește Europa, foarte mult diferită de cea imaginată de strategii de la Kremlin în cursul deceniului 7. Ceea ce este frapant este că și repartiția geografică a zonelor de dezvoltare (sau, mai bine zis, de subdezvoltare) este aproape aceeași (chiar și motivația fiind, la urma urmei, identică și anume vecinătatea imediată a unor zone de prosperitate).

Materializarea în ziua de azi a doctrinei globalizării se realizează pe cinci căi, aplicate individual sau, după caz, combinat: colonizarea politică, colonizarea economică, colonizarea culturală, colonizarea religioasă și, dacă se dovedește necesar, agresiunea militară, justificată și denumită ca atare, ca „intervenție umanitară", mergând până la ocupație, realizată însă mascat, aparent nu sub un drapel național, ci sub simulacrul de acoperire al unei forțe internaționale (inițial, s-a utilizat în acest scop drapelul ONU, în baza unui mandat al Consiliului de Securitate, precum în cazul intervenției militare din Irak, ce continuă, practic, de aproape 10 ani, dar ulterior nici nu s-a mai considerat necesar să se mai îndeplinească, măcar formal, această condiție de drept internațional, organizația mondială fiind substituită, direct și fără complexe, de NATO).

În anul de foc 1989, s-a bătut intens monedă pe viitorul Europei, prefigurată ca o uniune de țări ce aveau să se contopească în final într-un singur tot, în care accentul urma să se pună pe ceea ce trebuia să le unească, nu pe ceea ce le condamna la izolare sau dezbinare. În acest sens, s-a insistat (și se insistă în continuare și astăzi) pe necesitatea ștergerii deosebirilor dintre țări și națiuni, la care ar trebui să

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

se ajungă prin estomparea tuturor elementelor care țin de specificul național. Ne amintim că această pledoarie pentru o Europă unită venea nu numai dinspre țările Europei Occidentale, ci și dinspre Uniunea Sovietică a lui Gorbaciov, care și dăduse viitoarei alcătuiri numele de „casa comună europeană". Probabil că foarte puțini s-au întrebat la acel moment (și se pare că sunt surprinzător de puțini chiar și cei care își pun în prezent această întrebare) cum se face că exista o asemenea bruscă și suspectă unitate de vederi în privința unui astfel de proiect între marile puteri occidentale (promotoare ale Europei unite) și Uniunea Sovietică, ce propovăduia „casa comună europeană". Răspunsul nu poate fi decât unul singur: în perspectiva „căderii (programate) a comunismului", asupra căreia se stabilise deja un acord între Gorbaciov și principalii lideri occidentali, se pregătise deja (prin actualizarea și cosmetizarea prăfuitei „doctrine Brejnev") cadrul regulilor ce ar fi trebuit să guverneze relațiile între componentele Europei unite, ce avea să devină doctrina „globalizării".

În context, nu este lipsit de interes ca, observând consensul dintre cele câteva țări occidentale importante și Uniunea Sovietică, să ne întrebăm care să fi fost elementele care au reușit să creeze această unitate de vederi. Și nu poate exista altă explicație decât aceea a intereselor comune, care să permită atât Uniunii Sovietice să-și atingă (în noile condiții și într-o Europă eliberată – din păcate doar aparent – de juguri ideologice) țelurile urmărite în anii '50 și '60, în parte nerealizate, cât și principalilor actori occidentali pe scena politică, economică și militară europeană, să obțină o reîmpărțire a sferelor de influență. De aici atât consensul, cât și contribuția substanțială a Uniunii Sovietice la reușita „revoluțiilor", mai mult sau mai puțin de catifea, din țările din sfera sa de influență. Mergând până la implicarea personală a lui Gorbaciov în unele cazuri foarte speciale, cum a fost cel al amorsării înlocuirii lui Honecker în chiar zilele prezenței sale în vizită oficială în fosta Germanie de răsărit, memorabilă rămânând scena sărutului de luda dat de Gorbaciov liderului est-german la sosirea pe aeroportul Schönfeld (scenariu care pare să fi fost avut în vedere și pentru China, cu ocazia vizitei similare a părintelui „perestroikăi" și al „revoluțiilor spontane" preparate cu grijă în laboratoarele reunite ale CIA și KGB, unde însă intervenția fermă a armatei a dejucat planurile „globalizatorilor").

Ca de atâtea ori în istorie, România a constituit un caz special și a necesitat o tratare aparte, ceea ce a făcut ca ea să fi fost unul din subiectele importante ale celebrei discuții din Malta dintre Bush și Gorbaciov.

În vâltoarea efervescenței create în acel an de perspectiva unor schimbări de natură politică, a început pregătirea terenului pentru asigurarea desfășurării în liniște a acestui proces în țările vizate. Ceea ce presupunea existența în fiecare din aceste țări a unor grupuri de influență, care aveau ca misiune crearea printr-o activitate de propagandă intensă și insidioasă a unui curent cât mai larg de opinie în favoarea tezelor "globalizării". Astfel au apărut în pripă, aproape simultan în toate țările în discuție, organizații cu pretenția de a reprezenta societatea civilă (forum-uri civice) cu drepturi de exclusivitate, care, cu diferențe minime de limbaj, au început să vorbească insistent despre necesitatea și binefacerile Europei unite (sau a „casei comune europene") și despre sacrificiile pe care fiecare popor trebuia să le accepte în acest scop. În acest mod au luat naștere teoriile privitoare la permeabilitatea (mergând până la "spiritualizare") a granițelor de stat, la ieșirea din scenă a specificului și spiritului național, devenit, chipurile, desuet și piedică în calea înțelegerii și frăției universale. Axate pe lozinca drepturilor omului și mai ales a dreptului sacru la liberă circulație (valabil în special înainte de „prăbușirea comunismului", când el putea fi folosit cu maximă eficiență ca armă de luptă nu împotriva sistemului comunist ca atare, ci împotriva statelor din spațiul răsăritean ca entități, independent de sistem și ideologie), aceste "forum-uri" cetățenești au evoluat rapid din punct de vedere al radicalizării limbajului internaționalist și al perniciozității filosofiei și acțiunii globaliste. Astfel a apărut teoria "spațiilor de complementaritate" (unul din acestea fiind, zice-se, Ardealul, ca loc de întrepătrundere de națiuni și civilizații – teză îmbrățișată instantaneu și cu suspect entuziasm de fostul rege Mihai, semnatar al Declarației de la Budapesta din 1989 – existând, însă, asemenea spații și în Voivodina, în Ucraina subcarpatică, în sudul Slovaciei și – de ce nu – mâine în Alsacia și Lorena, în Tirol, nordul Italiei, Țara Bascilor, Irlanda, Corsica și cine mai știe pe unde).

Nu altfel au apărut și au început să fie răspândite teorii potrivit cărora statele însele ar trebui să-și dilueze multe din funcții, în special cele privitoare la atributele independenței și suveranității naționale, în beneficiul organismelor zonale (de aici și teza "statului minimal", pe care ni-l recomandă cu încăpățânare veritabilul „prim val" al celor care s-au pătruns de spiritul european într-atât încât au ajuns, într-o varietate de forme, să se satură sau chiar să le fie scârbă de țările în care s-au născut).

Tot astfel au răsărit și au fost încurajate să se dezvolte tendințele federaliste sau, după caz, chiar cele secesioniste, menite să spargă unități naționale în perspectiva reconfigurării ulterioare a hărților politice, economice și militare ale Europei. Și așa, în numele viitorului de aur al "casei comune europene", trebuiau să dispară, să fie atomizate statele naționale. Curentul de opinie în acest sens, puternic sprijinit de mass-media europeană și de organe de presă (surprinzător de rapid și facil apărute și cu o evidentă risipă de mijloace materiale, financiare și logistice) din noile democrații instaurate în Europa Răsăriteană s-a dezvoltat atât de abil încât a părut aproape firesc să fie foarte puțini (și, în orice caz, lipsiți de o audiență similară cu partizanii "globalizării") cei care au pus la acea vreme două întrebări, totuși tulburătoare: de ce, în vreme ce țărilor din fostul spațiu sovietic li se recomanda calea renunțării la liantul național și la toate aspirațiile legate de acesta, propovăduindu-li-se dizolvarea în Europa unită și fără granițe până la dispariția statului național, în același timp, aceeași Europă (și chiar și Statele Unite) asista fără reacții semnificative, uitând tocmai la acel moment de teoria globalistă, la reunificarea Germaniei și la reapariția în centrul Europei a unui superstat, superputere politică, economică, financiară (și, mai nou, recunoscută iarăși, la modul cel mai oficial, și ca putere militară cu manifestare la scara Europei și a lumii). Și, tot astfel, cum se făcea că, deloc întâmplător, primele vizate de asaltul "spiritualizatorilor de granițe", al federaliștilor și secesioniștilor, într-un cuvânt al propovăduitorilor "casei comune" erau, în mod straniu, tocmai statele apărute la sfârșitul întâiului război mondial, pe ruinele Imperiului Austro-Ungar: România, Cehoslovacia și Iugoslavia. Iar, la fel de neîntâm-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

plător, unul din aceste state, Cehoslovacia, fusese dezmembrat în 1938 de Hitler prin acordul de la München, cu concursul binevoitor făţiş al Angliei şi Franţei, şi cu cel tacit al Uniunii Sovietice (stare consfinţită, în mod straniu, în Europa de astăzi, prin dispariţia pe cale paşnică a Cehoslovaciei ca entitate statală, sub conducerea europeanului preşedinte Vaclav Havel), iar celelalte două, Iugoslavia şi România fuseseră cele care aduseseră contribuţii hotărâtoare, recunoscute ca atare nu numai de liderii politici mondiali, ci şi de istoricii şi specialiştii în teorie militară, la griparea maşinii de război naziste (Iugoslavia) şi la scurtarea semnificativă a ultimei părţi a celui de-al doilea război mondial (România).

Rememorând evenimentele ultimului deceniu, ne simţim datori să atragem atenţia cititorului că, spre exemplu, în vreme ce, iniţial, Statele Unite şi Marea Britanie îşi dăduseră acordul pentru reunificarea Germaniei după un scenariu gradual şi potrivit unui calendar care ar fi trebuit să se întindă pe o perioadă de cel puţin zece ani, singura putere europeană şi mondială care a îmbrăţişat ideea reunificării imediate şi care a dat (având şi mijloacele necesare la dispoziţie) un sprijin substanţial în acest sens a fost Uniunea Sovietică (luând astfel prin surprindere majoritatea cancelariilor occidentale, pe care le-a pus, practic, în faţa unui fapt împlinit), ce a şi fost răsplătită pe măsură de Germania, în special în perioada cancelariatului dlui Kohl, prin punerea bazelor unui parteneriat cu totul special. Care ar putea, pe nesimţite, să conducă la retrasarea de graniţe în Europa şi la o nouă împărţire a „casei comune" în sfere de influenţă care par să fie separate, în mod foarte bizar, de o linie imaginară suspect de concordantă cu cea stabilită prin pactul Ribentropp-Molotov...

Ceea ce pare să fi schimbat – cel puţin pentru moment unele din datele problemei, aşa cum erau ele puse în ecuaţie în anii 1989 – 1991, este colapsul fostei Uniuni Sovietice, pe fondul acutizării problemelor economice pe care aceasta le traversa încă din deceniul 9, ceea ce a încurajat anumiţi strategi occidentali să încerce să obţină, în cadrul evidentului proces de reconfigurare a sferelor de influenţă şi de instaurare a unei noi ordini, politice, economice şi militare în Europa şi în lume, avantaje suplimentare faţă de cele care fuseseră convenite la timpul potrivit cu Gorbaciov. Lucru facilitat în ultimul deceniu de eliminarea acestuia de pe scena politică activă şi de prezenţa până de curând în fruntea Rusiei a jalnicului personaj care a fost Boris Elţân.

(Din volumul *Globalizarea – şansă sau blestem?*,
Editura Valand Print, 2000)

Scrisoare din... Târgu-Mureș

Biblioteca Județeană Mureș
– colecție unitară – funcții multiple –

Dimitrie POPTĂMAȘ

Pe urmele unor tradiţii

Gradul de cultură şi civilizaţie al unei colectivităţi a fost şi rămâne condiţionat de instituţiile sale. Biblioteca se înscrie între cele cu implicaţii civilizatoare mai presus decât altele, fiind suma cunoştinţelor umane la un moment dat. Vechimea oraşului Târgu-Mureş se pierde în îndepărtata istorie, iar prima atestare documentară îl confirmă ca existent la anul 1332, într-un act de plată a zeciuielii preotului „roman". Aşezarea trebuia să fie consolidată şi din punct de vedere instituţional. La mai bine de 200 de ani, în 1557, aici era menţionată o bibliotecă pe lângă un aşezământ instructiv-educativ, **Schola Particula**, prima de acest fel de pe cuprinsul României. Acesteia i-a urmat ctitoria guvernatorului **Samuel Teleki** (1731 – 1822), originar din Gorneşti, care, pe timpul când era la Viena, gândeşte şi pune în aplicare planul unei mari biblioteci europene, instituţie care va tezauriza resursele materiale ale întinselor moşii de pe Valea Mureşului, în rezerve spirituale. Biblioteca, împlinită, îşi deschide porţile în anul 1802, fiind declarată bibliotecă publică. Lor le-au urmat în a doua jumătate a secolului al XIX-lea numeroase biblioteci şcolare, pe lângă instituţii de cult ori administrative, societăţi, asociaţii, uniuni şi cele personale, având destinaţii precise şi colecţii dirijate. Pe bună dreptate, oraşul Târgu-Mureş se putea supranumi unul cultural, al bibliotecilor, care au avut implicaţii în întreaga sa evoluţie.

Biblioteca publică – o cerinţă a timpului

Cu toate că Bibliotheca Telekiana a fost declarată publică, prin valoarea şi profilul colecţiilor a rămas una savantă. Interesul restrâns pentru instruire şi cunoaştere la acea dată a locuitorilor o consacră în special tineretului studios aflat în practică la Tabla Regească (Tribunalul Suprem al Transilvaniei) şi unui număr destul de restrâns de intelectuali. Între românii care au beneficiat de serviciile acestei biblioteci se număra canonicul Timotei Cipariu din Blaj, în căutarea de izvoare pentru fundamentarea ştiinţifică a operelor sale.

O bibliotecă publică, în adevăratul sens al instituţiei, se impunea la Târgu-Mureş la începutul secolului trecut, odată cu evoluţia demografică, urbanistică, dezvoltarea industrială a atelierelor de meserii şi diversificarea învăţământului, consecinţă a gradului de instruire raportat la cerinţele cunoaşterii şi informării. Noul plan al autorităţilor locale este pus în aplicare în anul 1913, când este dat în folosinţă impozantul Palat al Culturii. Conceput într-o viziune modernă europeană, el devine centrul spiritual al oraşului prin instituţiile pe care avea să le adăpostească, sală mare şi mică de spectacole şi conferinţe, filarmonică, teatru, cinema, pinacotecă, conservator, o aripă a clădirii fiind destinată bibliotecii publice, care şi-a deschis serviciile pentru cititori în acelaşi an. Ca bibliotecar şi director a fost numit juristul

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Dr. Molnár Gábor, intelectual desăvârşit, el însuşi posesor al unei valoroase biblioteci, în parte donată municipalităţii. Numirea sa a fost precedată de urmarea unui curs de biblioteconomie, cunoştinţele sale din domeniu urmând să fundamenteze o instituţie aliniată la normele de organizare şi funcţionare ale timpului (clasificare zecimală, sistem de împrumut cu buzunăraş, catalog alfabetic combinat autori-titluri-subiecte etc.). Prin numeroasele donaţii, în scurt timp de la deschidere fondurile de carte se ridică la 11.000 volume, ca apoi, nu peste mult timp, să depăşească 62.000 vol. (1944). Din anul 1922, activitatea sa este secondată de **Aurel Filimon**, arheolog, etnograf şi folclorist. El este numit ca bibliotecar, iar după retragerea la pensie a lui Molnár Gábor, ca director (1936 – 1940). Prezenţa lui Aurel Filimon în biblioteca oraşului Târgu-Mureş avea să consfinţească schimbările impuse de introducerea administraţiei româneşti, completarea fondurilor bibliotecii cu carte românească, corespunzător dezvoltării învăţământului în limba română (Liceul „Al. Papiu Ilarian", Liceul "Unirea", Liceul militar „Mihai Viteazul", Liceul comercial ş.a), administraţiei şi instituţiilor statului precum şi intensificarea accesului populaţiei româneşti în "cetate".

În aceste condiţii, într-o deplină înţelegere între cei doi mentori spirituali, biblioteca publică îşi dezvoltă armonios colecţiile, este garantat accesul tuturor locuitorilor la lectură indiferent de apartenenţă etnică, grad de instruire şi convingeri religioase. Biblioteca va trece printr-un moment de criză în urma Dictatului de la Viena (1940 – 1944), când Aurel Filimon este destituit din funcţie, iar cărţile româneşti retrase din depozite şi circuitul de lectură, urmând a fi oferite unor biblioteci bucureştene, care, prevăzând situaţia vremelnică a evenimentelor, le-au refuzat. Ele au rămas în bibliotecă, fiind repuse în circuitul public.

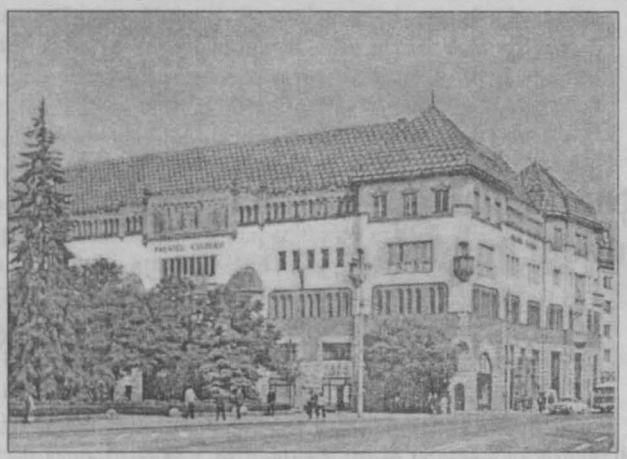

Palatul Culturii

Volum, varietate şi calitate a colecţiilor

Am afirmat întotdeauna şi credem că nu ne înşelăm nici acum, când prezentăm biblioteca noastră ca având cel mai mare fond de carte, între cele publice judeţene. Zestrea intrării în mileniul al treilea se cifrează la 847.042 volume. Ele provin din efortul unor bibliotecari care au condus destinele acestei instituţii, de atragere a cât mai mulţi donatori, a unor fonduri de achiziţii, la care se adaugă efectele unei politici culturale de comasare a cărţilor, în diferite etape. Bibliotecii istorice i se alătură în perioada de dictatură comunistă importante biblioteci considerate periculoase pentru ideile ce le promovau. Între ele se aflau biblioteca Mănăstirii călugărilor franciscani din Lăzarea, o parte din biblioteca Colegiului Unitarian din Cristurul Secuiesc, colecţia Oszkár Lanyi, Cazinoul din Tg.-Mureş, a altor biblioteci şcolare tradiţionale. Mai târziu, în anul 1974, biblioteca primeşte în structura fondurilor sale cele două colecţii (cca. 200.000 vol.), Bibliotheca Telekiana şi biblioteca Colegiului Reformat din Târgu-Mureş, unite sub denumirea de **Biblioteca Teleki-Bolyai**, colecţii care şi-au păstrat identitatea şi sistemul de organizare.

Sub aspectul colecţiilor, valorilor şi varietăţii tematice, vechimii unora dintre publicaţii, biblioteca poate fi considerată ştiinţifică.

Urmărind sub diferite aspecte structura fondului de carte pe baza vechimii, distingem numărul mare de incunabule (66 vol.), cca. 3000 de cărţi tipărite în secolul al XVI-lea, peste 400 de cărţi vechi româneşti, carte maghiară veche şi modernă. Ca arie de cuprindere sunt acoperite toate centrele mari tipografice româneşti şi străine. Între tipăriturile străine rare menţionăm pe cele apărute în cunoscutele case editoriale, între care: Manutius, Ginuta, Estienne, Plautinius, Elzevir ş.a. Din punct de vedere al formei tipăriturilor trebuiesc menţionate, pe lângă cărţi, numărul mare de periodice româneşti şi străine care acoperă 300 de ani de presă, stampe, albume, hărţi, teze de doctorat, fonduri arhivistice şi manuscrise. Dintre cărţi nu lipsesc ediţiile princeps şi comentate ale clasicilor greci şi latini, operele celor mai renumiţi reprezentanţi ai Umanismului şi Renaşterii între care îi menţionăm pe Dante, Boccaccio, Machiavelli, Rabelais, Morus, Campanella, urmate de operele iluminiştilor Voltaire, Rousseau, Montesquieu, Mirabeau, ale reprezentanţilor ştiinţelor, Newton, Leibniz, Bernoulli, Linné, Lavoisier, Lamarck precum şi ale unor medici vestiţi cum au fost Hippocrates, Paracelsus, Vesalius, Kyr Paulus ş.a.

Pe această bază, biblioteca îşi constituie colecţiile retrospective şi curente, urmând în permanenţă cele două planuri de recuperare retrospectivă a unor publicaţii şi de achiziţii curente importante sub toate aspectele formative şi informative pentru public.

Carte veche românească – prezenţă şi certitudine

În epocile de înflorire ale tiparului ţinuturile mureşene s-au bucurat din plin de binefacerile cărţii. Avem în vedere numărul mare de cărţi româneşti vechi care au circulat în acest areal. Pe locul întâi se situează *Cartea românească de învăţătură* (Iaşi, 1643) care se mai păstrează în număr de 24 exemplare în comunităţile rurale, mărturie a unui efort şi interes cultural fără precedent.

Acest lucru se reflectă şi în colecţiile bibliotecii, din care nu lipsesc cărţile vechi româneşti. Stau mărturie în acest sens cele 6 exemplare din *Cazania lui Varlaam*, monument de limbă, urmată de celebra *Biblie* de la Bucureşti, prima traducere integrală, *Evanghelierul* lui Antim Ivireanu (Snagov, 1697), *Apostolul* de la Buzău (1704). Acestora le urmează numărul mare de tipărituri de practică bisericească apărute la Blaj. Nu putem să nu amintim o bună reflectare a unor lucrări reprezentative pentru iluminismul românesc, cunoscut sub denumirea de Şcoala Ardeleană. În primul rând aici se află celebrul memoriu al românilor ardeleni prin care se cerea întrarea lor în rândul naţiunilor recepte alături de

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

unguri, saşi şi secui, *Supplex Libellus Valachorum*, ediția comentată a istoricului sas I.C. Eder (1791). Din această perioadă datează prima carte de gramatică românească *Elementa linguae daco-romanae sine valachicae* a lui Samuil Micu şi Gh. Şincai (Viena, 1780 şi Buda, 1805). *Opera philosophica* şi *Propovedaniile* lui Samuil Micu (Buda, 1763, 1784), *Propovedaniile* şi *Didahiile* lui Petru Maior (Buda, 1804, 1809); cărțile de cunoştințe folositoare pentru popor, *Învățătură spre meşteşugul mătăsării* (unicat, Sibiu, 1787); *Ultuirea vărsatului de vacă* – după Neustädter (Sibiu, 1804); *Învățătură a vindeca boala sfanțului* (Cluj, 1803); *Ortografia latino-valachica* (Cluj, 1805); *Orânduială pentru aşezarea săracilor* (Sibiu, 1785). Între lucrările istoriografice de mare interes, biblioteca păstrează mai multe exemplare din *Istoria pentru începutul românilor în Dachia* (Buda, 1812 şi 1834).

Toate acestea reprezintă nu numai o prezență în colecțiile bibliotecii ci şi o permanență românească în ținuturile mureşene, despre care, până nu demult, se cunoştea atât de puțin.

Biblioteca Teleki-Bolyai

Constituită în epoca iluminismului după un plan bine inițiat, în consens cu imperativele vremii, Biblioteca Teleki reprezintă strădania fondatorului, de a avea o instituție viabilă, de mari proporții, asemeni celor vizitate de el în tinerețe, în definitivarea studiilor la universitățile din Basel, Utrecht, Leyda şi Paris. Planul său a fost pus în aplicare prin achiziționarea de cărți din 25 de oraşe şi capitale europene. Ele trebuiau să ia drumul Târgu-Mureşului, unde a construit o clădire consacrată acestui scop. Cărțile erau aranjate după un plan tematic elaborat la Viena. Alături de aparițiile curente S.Teleki a colecționat şi unele rarități bibliofile: incunabule, cel mai vechi fiind *Liber de homine* de Martio Godeatto (Bologna, 1475), colecția „Biblioteca Clasica", lucrări ale autorilor greci şi latini, cărți reprezentative pentru Renaştere şi Reformă. O valoroasă colecție de gravuri între care se remarcă cele ale lui **Giambattista** şi **Francesco Piranesi** (29 vol.), atlasul lui Janssonius, *Atlas Major* (Amsterdam 1557 – 1682, în 11 volume), *Description de l'Egipte* (Paris, 1809 – 1822). Nu lipsesc cărțile vechi româneşti achiziționate de fondator, *Histoire de l'Empire Othoman* (Paris, 1743) şi *Beschreibung der Moldau* (Frankfurt, Leipzig, 1771), ambele de Dimitrie Cantemir, *Biblia* lui Samuil Micu (Blaj, 1795).

Biblioteca Bolyai s-a format din donații, în special din partea profesorilor Colegiului Reformat, care în 1718 fuzionează cu biblioteca colegiului din Sárospatak (Ungaria), adusă de elevi şi profesori. Cea mai valoroasă carte din colecțiile bibliotecii este *Codicele Concz*, manuscris de la mijlocul secolului al XV-lea care păstrează în însemnele marginale un text, considerat de filologi al 6-lea monument de limbă maghiară de la începutul secolului al XV-lea, cunoscut sub denumirea de *Rândurile din Târgu-Mureş*. Biblioteca este o colecție închegată de cărți însumând 80.000 volume, o oglindă a unei permanențe culturale de peste 400 de ani. Tot aici se păstrează cea mai mare parte a manuscriselor ştiințifice ale celor doi matematicieni mureşeni, savanții **Farkas** şi **János Bolyai**.

Colecții enciclopedice – servicii diversificate

Toți succesorii celor două biblioteci tradiționale Teleki şi Bolyai precum şi urmaşii acestora au avut în vedere păstrarea şi protejarea celor două colecții. Ele sunt adăpostite în clădirea Teleki, având un regim special de consultare şi cercetare. Biblioteca publică s-a orientat cerințelor moderne atât în dezvoltarea colecțiilor cât şi a serviciilor pentru public. S-a constituit un fond permanent din cărți şi periodice în care a fost inclus un exemplar din toate lucrările existente. Din motive de protecție s-a oprit împrumutarea cărților din vechiul fond constituit între anii 1913 – 1947. Totodată s-a format un fond permanent din intrările de carte dintre anii 1948 – 1989 şi al celor intrate ulterior, constând dintr-un exemplar din intrări, informat numai în sala de lectură. Acesta se cifrează la aproximativ 250.000 de volume. El stă la baza unei săli de lectură cu 80 de locuri.

Într-un circuit separat se înscrie împrumutul de carte pentru adulți. La sediu, unde se află şi biroul de înscriere a cititorilor, sunt puse la dispoziție, prin acces liber la raft, cărțile din domeniul ştiințelor sociale şi politice, economie, istorie, geografie iar la nivelul următor al clădirii, imensul domeniu al literaturii. O secție separată cu sală de lectură proprie o formează colecțiile de periodice, cca. 7000 de titluri în peste 120.000 vol. Copiii au acces la o colecție adecvată vârstei, structurată pe capacitatea lor de înțelegere şi interese de lectură, în strânsă legătură cu programa şcolară. Am creat o secție de carte ştiințifică şi tehnică, care cuprinde cu prioritate lucrări din domeniul ştiințelor exacte şi aplicate.

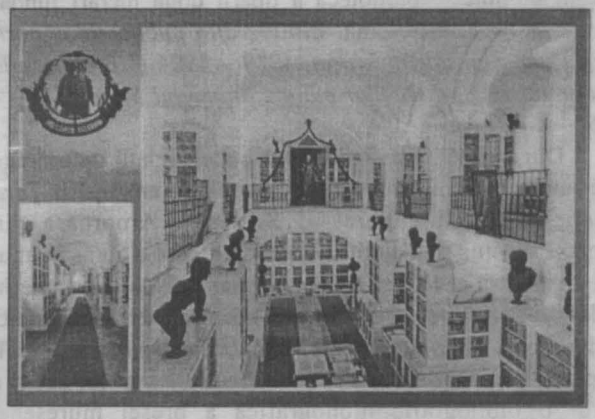

Biblioteca Teleki-Bolyai (fondată în 1802)

Un regim special am acordat cărților din domeniul artelor, teatrologiei, muzicologiei şi artelor plastice care includ şi un mare număr de suporturi moderne cu tehnica aferentă de ascultare, discuri, casete muzicale, videocasete, diafilme şi diapozitive.

Apropierea cărților de cititori se realizează prin cele patru biblioteci de cartier, în zonele mai populate ale oraşului şi care nu sunt altceva decât pârghii ale expansiunii culturale către public, prin care ne realizăm o bună parte din planurile noastre de organizare a lecturii publice şi dirijare a cititorilor spre informație.

Biblioteca publică – în ofensivă culturală

O parte din activitatea bibliotecii o consacrăm acțiunilor culturale cu public. Ele diferă de la simplele prezentări sau lansări de cărți la medalioane şi evocări aniversare şi comemorative, şezători literar-artistice, reuniuni culturale, simpozioane şi sesiuni de comunicări ştiințfice. În toate cazurile ele sunt însoțite de ample expoziții sau vitrine cu cărți. Prin acestea ne realizăm o latură de activitate, privitoare la dezvăluirea colecțiilor. Astfel au fost cele trei simpozioane

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

naționale care au avut loc la Târgu-Mureș, **Valori bibliofile din patrimoniul cultural național, Cazania lui Varlaam** și **Noul Testament de la Bălgrad**.

Au intrat în tradiție două manifestări închinate marelui poet național Mihai Eminescu, **Porni Luceafărul...** (15 ianuarie) și **Eminesciana** (15 iunie), aflate în acest an la a 15 ediție. Ele ne readuc în memorie de fiecare dată trecerea poetului prin Târgu-Mureșul anilor 1866, în drum spre Blaj.

Anual dedicăm activități omului mureșean de aleasă cultură Vasile Netea, a cărui arhivă se păstrează în instituția noastră. Prin activitățile cu publicul ne înscriem într-un prim plan, în valorificarea și cunoașterea vieții și operelor unor personalități locale în viață ori trecute în eternitate, momente istorice, culturale sau de altă natură, cum ar fi marcarea unor sărbători naționale și internaționale.

Trecut și perspective în activitatea editorială

Este știut cât de greu putea fi acceptată publicarea unei lucrări într-un stat centralizat. Cu foarte mari eforturi, în anul 1979 a fost tipărită monografia-ghid *Biblioteca Județeană Mureș*. Nu înseamnă că nu au existat preocupări în acest sens. Dispunem și acum de lucrări multiplicate cu tehnica vremii, privitoare la cataloage privind unele publicații, bibliografii și în special materiale literare.

Devenind depozit legal județean de publicații existente în bibliotecă, biblioteca a tipărit două lucrări fundamentale în această privință: *Bibliografia publicațiilor periodice editate în județul Mureș*, 1989 – 1994 și *Bibliografia cărților, albumelor, hărților editate în județul Mureș*, 1990 – 1995.

Din anul 1993, având la bază bunele relații statornicite între noi și românii din nordul Bucovinei, am tipărit *Țara Fagilor*, almanah cultural al Societății Arboroasa din Cernăuți, alcătuit de Dumitru Covalciuc, care a ajuns în anul care a trecut la al IX-lea volum. Almanahul se distribuie în nordul Bucovinei și este apreciat de presa de specialitate, fiind solicitat și în străinătate. Am încheiat și tipărit mult așteptatul dicționar *Scriitori români mureșeni* și tot acum a apărut o bibliografie monografică a presei mureșene, *Publicațiile periodice mureșene 1795 – 1972*, lucrare aparținând bibliografilor Dimitrie Poptămaș și Mozes Iulia și care nu a primit girul tipăririi în vechiul regim.

În politica culturală specifică zonelor în care conviețuiesc români și maghiari, am dat curs unei lucrări a cărei autoare a fost actriță și profesoară la Institutul de teatru din Târgu-Mureș, intitulată *Interferențe teatrale româno-maghiare* (Tg.-Mureș, 2000).

Când scriu aceste rânduri avem în vedere definitivarea bibliografiilor de presă și carte până în anul 2000 inclusiv, iar la sfârșitul lunii martie 2001 sperăm să avem în bibliotecile noastre *Catalogul cărților secolului al XVI-lea existente în bibliotecă*, lucrare în două volume, cu peste 950 p. care însumează cca. 3000 de tipărituri, cu descrierea însemnărilor și a posesorilor din decursul timpului.

De la cataloage tradiționale la informatizare computerizată

Așezarea pe temeiuri moderne a bibliotecii a fost fundamentată încă în anul 1796 când apare primul catalog tipărit al Bibliotecii Teleki și următoarele, în total 4 volume (1796 – 1819), care au fost difuzate în toate bibliotecile mari din lume. Astfel colecțiile bibliotecii erau binecunoscute iar solicitările se mai fac în baza lor până în zilele noastre. Fondul Bolyai și-a păstrat cataloagele tradiționale pe fișe iar biblioteca publică a aplicat normele universale de descriere și clasificare zecimală care au stat la baza cataloagelor alfabetic și sistematic.

Odată cu pătrunderea tehnicii electronice la noi, în perioada postrevoluționară, Biblioteca Județeană a adoptat un sistem de informatizare. În acest scop a fost achiziționat un soft din Marea Britanie, TINLIB, care a fost adaptat cerințelor noastre de către Biblioteca Națională a României și în prezent de IME-București. Din anul 1996 biblioteca și-a creat baza de date din intrările de carte curente, iar din acest an s-a trecut la înscrierea cititorilor pe calculator. În serviciile de relații cu publicul dispunem de terminale pentru regăsirea publicațiilor iar trimestrial elaborăm și multiplicăm buletinul de creștere a colecțiilor.

Preocupările sunt încă destul de timide din lipsa aparaturii și costurilor mari de întreținere. Sperăm ca într-un viitor apropiat să trecem la probleme de evidență și împrumut precum și la accesul informațiilor pe Internet.

Biblioteca în cifre statistice

EVOLUȚIA
colecțiilor, utilizatorilor, a cărților consultate
și a vizitelor de biblioteci

Anul	Fond de publicații	Utilizatori	Publicații consultate	Vizite
1918	319	582	4430	2215
1918	11986	308	36123	16514
1938	48861	261	10857	2599
1944	62954	1288	28905	14597
1950	73319	1406	48253	33002
1960	523504	12043	252895	98535
1970	630755	11982	329063	126043
1980	927302	18574	471437	180933
1990	787930	17493	340039	117976
2000	847072	27693	508766	246373

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

SITUAȚIA
principalilor indicatori statistici, pe secții de relații cu publicul, în anul 2000

Secția	Cititori înscriși	Documente consultate	Frecvența (nr.vizite)	Bibl. deservenți
Împrumut pt. adulți	15.524	190.492	103.884	9
Cartea Tehnică	6.180*	40.455	25.139	3
Secția de artă	598	7.336	3.469	1
Secția pt. copii	6.487	60.740	34.516	4
Filiala nr.1	756	26.165	6.663	1
Filiala nr.2	1.327	23.449	8.610	1
Filiala nr.3	1.396	19.662	7.766	1
Filiala nr.4	905	21.024	5.243	1
Sala de lectură gen.	- **	98.414	46.326	5
Sala de lectură periodice	- **	13.142	2.773	2
Fondul Teleki-Bolyai	700	7.887	1.984	5
Total B.J.M.	**27.693**	**508.766**	**246.373**	

*) Sunt incluși în cifrele de la împrumut adulți
**) Cititorii sunt înscriși la Secția de împrumut pt. adulți

INDICATORII DE PERFORMANȚĂ
realizați de Biblioteca Județeană Mureș în anul 2000

Cheltuieli curente per capita	26.140
Cheltuieli pentru achiziții per capita	2.998
Cheltuieli pentru manifestări culturale per capita	48
Cheltuieli de capital per capita	182
Cheltuieli pentru personal per capita	18012
Spațiul bibliotecii per capita	0,057
Utilizatori înscriși ca procent din populație	16,8
Cost per utilizator	155.748
Vizite (frecvența) la bibliotecă per capita	1,49
Cost per vizită la bibliotecă	17.506
Documente împrumutate per capita	3,56
Cost per împrumut	8.478
Documente împrumutate per angajat	8076
Titluri adăugate stocului per capita	0,025
Exemplare în stoc per capita	5,133
Exemplare adăugate stocului per capita	0,064

Calculele au fost efectuate pe baza următorilor indicatori de activitate:

Cheltuieli curente anuale: 4.313.141.000
Cheltuieli pentru achiziții: 494.678.000
Cheltuieli de capital anuale: 30.000.000
Cheltuieli pentru manifestări culturale: 8.000.000
Cheltuieli de personal anuale: 2.917.871.000
Numărul de utilizatori înscriși: 27.693
Numărul total de vizite: 246.373
Numărul de titluri achiziționate: 4.050
Număr de exemplare achiziționate: 10.610
Numărul cărților consultate: 508.766
Mărimea colecției (stocului): 847.072
Personalul bibliotecii: 63
Populația țintă: 165.000

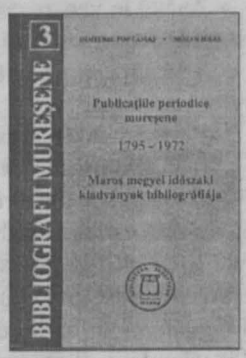

Cărți editate de Biblioteca Județeană Mureș

În loc de concluzii

Fără lipsă de modestie, prin funcțiile sale, biblioteca târgumureșeană poate fi numită ACADEMICĂ, deoarece răspunde celor mai pretențioase teme de cercetare și organizează activități de ținută; ȘTIINȚIFICĂ – prin posibilitățile de abordare și cercetare a numeroase domenii care țin de rigorile domeniului; UNIVERSITARĂ – prin numărul mare de studenți care apelează la serviciile ei, proveniți din toate formele de învățământ superior; ȘCOLARĂ – prin asigurarea lecturii elevilor; TEHNICĂ – prin publicațiile de profil deținute; DE LECTURĂ PUBLICĂ – prin definiție și activitate. Toate aceste funcții se derulează armonios și eficient în dorința de a satisface cele mai largi interese de cunoaștere, formare și informare ale publicului.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Meridian biblioteconomic

Răspunsul EBLIDA la proiectul amendat al Directivei privind armonizarea Copyright-ului în societatea informațională

– prezentat de Comisia Europeană la 21 mai 1999 –

Partea I: Recomandări

"Propunerile amendate pentru Parlamentul European și Directiva Consiliului privind armonizarea unor anumite aspecte ale copyright-ului și altor drepturi în societatea informațională"[1] înaintate de Comisia Europeană au luat în considerare preocupările exprimate de EBLIDA[2] și multe alte asociații în ceea ce privește textul inițial și multe din amendamentele propuse de Parlamentul European. Îmbunătățirea prevederilor făcute în folosul persoanelor cu handicap, formularea amendată referitoare la copiile provizorii și formularea îmbunătățită cu privire la sistemele tehnice de protecție sunt salutate în mod deosebit de EBLIDA. Apreciem de asemenea atenția deosebită acordată instituțiilor publice, cum ar fi bibliotecile, arhivele și instituțiile de instruire, educație și cultură care servesc interesul public.

Sunt necesare, totuși, și alte îmbunătățiri pentru a permite tuturor, indiferent de constrângerile financiare sau de altă natură, să participe din plin și să beneficieze de noile servicii ale societății informaționale, utilizând serviciile oferite de biblioteci și alte instituții publice asemănătoare. Subliniem că toate prevederile pe care le solicităm vor fi supuse articolului 5 (4) în conformitate cu Convenția de la Berna.

Având în vedere continuarea dezbaterilor cu privire la acest proiect de Directivă mai ales în Consiliul de Miniștri, am dori să atragem atenția în mod deosebit asupra următoarelor probleme:

1. Lista deschisă a excepțiilor și dreptul de a continua excepțiile tradiționale

Articolul 5 din proiectul amendat al Directivei stabilește o listă exhaustivă de excepții permise. Statele membre nu vor avea voie să prevadă alte excepții decât cele enumerate. Aceasta înseamnă nu numai că excepțiile pentru domeniul digital vor fi foarte restrictive în luarea în considerare a noilor tehnologii și în armonizarea UE dar și că prezentele excepții naționale din domeniul analog vor fi reduse la cele câteva aflate pe listă. În Tratatul WIPO privind Copyright-ul din 1996 statele membre au permisiunea "să transfere și să extindă în mod adecvat domeniului digital restricțiile și excepțiile din legile lor naționale care au fost considerate acceptabile la Convenția de la Berna".[3] Directiva UE, care urmărește de asemenea implementarea Tratatului WIPO privind Copyright-ul, nu trebuie să fie mai restrictivă decât tratatele internaționale, dacă nu trebuie create bariere pe piața internă. Deoarece nu există nici o dovadă că excepțiile tradiționale existente alterează în vreun fel comerțul, statelor membre trebuie să li se ofere posibilitatea de a decide ce excepții și libertăți tradiționale pot fi extinse în mod corespunzător, în conformitate cu testul în trei pași.

EBLIDA recomandă o listă deschisă de excepții în privința dreptului de reproducere și a comunicării privind dreptul public. În plus, EBLIDA recomandă ca excepțiile tradiționale să poată fi incluse și transferate în mod corespunzător la domeniul digital. **[Capitolul 22, Articolul 5, punctul 5.5 (propunere nouă)]**

2. Accesul la o lucrare și utilizarea acesteia de către un utilizator autorizat

În prezent, experții au păreri diferite față de ceea ce înseamnă "drept făcut valabil". Conform cu *acquis communautaire* (Capitolul 34 și Articolul 6.1 din Directiva Bazelor de date) trebuie introdusă o prevedere specială pentru a garanta că utilizatorii autorizați pot accesa și utiliza o lucrare protejată prin copyright, chiar dacă aceasta implică acțiuni altfel limitate.

EBLIDA recomandă o prevedere prin care utilizatorii autorizați pot accesa și utiliza lucrările protejate, chiar dacă aceasta implică acțiuni altfel limitate. **[Capitolul 28 a (propunere nouă) și Articolul 5.3 (f) (propunere nouă)]**

3. Vizionarea unei lucrări de către un utilizator al bibliotecii

Deși prezentarea unei lucrări pe un site accesibil publicului ar necesita aprobarea autorului, actuala apelare a unei imagini pentru vizionarea de către utilizatorul bibliotecii este un act de reproducere provizorie și se supune astfel excepțiilor indicate în Articolul 5.1. În ceea ce privește accesul la informație este foarte important a afirma în mod explicit că utilizatorii unei biblioteci pot vedea, citi sau audia materiale electronice la sediul bibliotecii fără să fie nevoie a cere permisiunea autorilor sau a plăti taxe suplimentare.

EBLIDA recomandă ca simpla vizionare a informațiilor digitale la sediul unei biblioteci să fie exceptată în mod explicit în articolul 5.1 în concordanță cu formulare originală a propunerii WIPO pentru articolul 7 (2)4. **(Alineatul 23 și Articolul 5.1)**

4. Statele membre precizează detaliile pentru excepțiile privind dreptul de reproducere pentru biblioteci

În proiectul original de Directivă, articolul 5.2 (c) permitea statelor membre să scutească anumite cazuri de reproducere în beneficiul instituțiilor care sunt accesibile publicului, cum ar fi bibliotecile publice. Prevederea nu preciza acele cazuri care pot fi exceptate de statele membre dar pretindea ca să fie identificate anumite cazuri speciale care sunt în conformitate cu testul în trei pași. În proiectul de Directivă amendat această prevedere este limitată numai la scopurile de "arhivare și conservare". Parlamentul European a cerut o restricție pentru "scopurile de documentare și conservare". Deși formularea Comisiei este mai precisă, ambele prevederi sunt mult prea înguste și nu acoperă serviciile

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

esențiale ale utilizatorilor cum ar fi copierea acelor lucrări care nu mai sunt disponibile pe piață, indexarea sau copierea pentru împrumutul interbibliotecar. Nu este sarcina Directivei europene de a specifica în detaliu toate cazurile speciale, ci de a stabili cadrul juridic pentru statele membre pentru a preciza detaliile în conformitate cu testul în trei pași care protejează drepturile autorilor.

EBLIDA recomandă eliminarea scopurilor specifice la care se referă excepțiile de la dreptul de reproducere acordate instituțiilor publice precum și lăsarea acestora la discreția statelor membre pentru a le preciza pentru anumite cazuri specifice. **[Alineatul 28 și Articolul 5.2 (c)]**

5. Contracte specifice și excepții de la copyright

Memorandumul explicativ al Directivei amendate afirmă faptul că alineatul 28 ar trebui să încurajeze dezvoltarea acordurilor contractuale pentru activitățile care nu sunt acoperite de excepțiile introduse pentru beneficiul instituțiilor de tipul bibliotecilor și alte instituții culturale. Lucrul acesta este salutat de EBLIDA. Totuși, această concepție ar trebui să fie de asemenea reflectată în formularea alineatului care a fost introdus de Parlamentul European. În formularea prezentă promovarea unor autorizații specifice este legată în mod imprecis de existența unei excepții. Excepțiile admise de lege nu ar trebui să aibă nevoie de reglementare într-un contract și nici contractele nu ar trebui să nesocotească excepțiile. Prevederea din urmă există de asemenea în Directiva Bazei de date (Articolul 15) și corespunde așadar cu *acquis communautaire*.

EBLIDA recomandă o formulare îmbunătățită pentru a garanta că astfel contractele sunt promovate numai pentru activități care nu sunt încărcate cu excepții. În plus, contractele nu ar trebui să poată să nesocotească excepțiile. **[Alineatul 28, Articolul 5.6 (propunere nouă)]**

6. UE nu are o armonizare a compensării echitabile

În proiectul original al Directivei, statele membre au avut permisiunea de a menține sau a introduce o excepție pentru fotografierea (xerografierea) documentelor cu sau fără remunerarea autorilor. S-a specificat în mod just că diferențele din schemele existente nu creează bariere majore în cadrul Pieței interne și că diferențele vor fi ulterior reduse, în momentul când alte state membre vor adopta aceste scheme. În consecință, a fost corect specificat faptul că nu există nici o nevoie evidentă de armonizare a acestei excepții sau a schemelor de remunerație. Același lucru s-a aplicat excepțiilor pentru copiere în scop privat, cercetare și instruire.

Având în vedere diferitele sisteme de copyright din Europa, nu există o justificare pentru a cere o armonizare la nivel european a schemelor de compensare echitabilă. Prevederile "distribuirii echitabile" fără remunerație (așa cum se cunosc în țările anglo-saxone) se referă, de exemplu, la copierea unei părți foarte limitate dintr-o lucrare și sunt acceptate de unii autori și în domeniul digital.[5] Copierea într-o cantitate mai mare va fi oricum aprobată de licențe, acolo unde se oferă autorilor remunerație. Alte state membre au o multitudine de scheme de remunerație unde, de exemplu, guvernul acoperă cheltuielile pentru copierea în biblioteci a unei părți mult mai mari dintr-o lucrare. Așadar, am recomandat să se lase la discreția statelor membre definirea termenului de "compensare echitabilă" și compensarea zero în anumite cazuri.

EBLIDA recomandă a lăsa statele membre să decidă dacă schemele de remunerație sunt oportune și sub ce formă. **[Capitolul 26 și 29 a, Articolul 5.2 (a), 5.2 (b), 5.2 (ba) (nou) și 5.3 (a)]**

7. Nu se face distincție între copierea privată analogă sau digitală

Conform experților, există reale dificultăți practice și juridice în distingerea dintre tehnologia analogă și digitală. Mulți agenți de înregistrare digitală fac în prezent înregistrări analoge și viceversa. De exemplu, aparatele TV analoge existente au adăugate boxe digitale. Digital nu desemnează un "produs" ci un proces, un "limbaj". În prezent, majoritatea produselor pot mânui ambele limbaje, digital și analog.

Distincția dintre copiile private digitale sau analoge, introdusă de Parlamentul European, nu este soluția la problema pirateriei. Textul Directivei precizează că excepțiile se referă numai la înregistrările executate în scop privat, strict personal și necomercial, ceea ce în mod clar nu este piraterie (cópii ilegale executate în număr mare pentru profit). Este greu de înțeles de ce copierea privată digitală va fi tratată într-un mod mai restrictiv decât copierea privată analogă, mai ales când sistemele tehnice ar putea să ofere o protecție mai mare împotriva copierii ilegale.

EBLIDA recomandă să nu se facă nici o diferență între copierea privată digitală și analogă iar formularea privind compensația echitabilă să fie aceeași pentru ambele cazuri. **[Capitolul 26, Articolul 5.2 (b) și 5.2 (ba) nou]**

8. Frauda legală a sistemelor tehnice de protecție

Propunerea amendată de Directivă a luat în considerare diferența foarte importantă dintre frauda sistemelor tehnice de protecție pentru scopuri legale și frauda de violare a copyright-ului. Singură, această distincție asigură că obstacolele tehnice nu pot opri copierea permisă legal. Capitolul 30 amendat recunoaște că frauda ar trebui prevenită dacă se face fără aprobare, dar că aprobarea necesară ar putea fi oferită fie de autor, **fie de lege**. Noi recomandăm de asemenea ca articolul 6 să cuprindă acest principiu important.

EBLIDA recomandă clarificarea prevederii de fraudă a sistemelor tehnice de protecție nu numai într-un alineat ci și într-un articol. **(Capitolul 30 și Articolul 6.1 și 6.2)**

Note:

1. [COM (1999) 250 fin] din 21 mai 1999.
2. EBLIDA funcționează ca o asociație în care sunt reunite asociațiile de biblioteci, arhive, asociațiile de informare și documentare și toate categoriile de biblioteci din Europa. Organizația a fost înființată în 1992 și s-a dovedit o legătură vitală dintre instituțiile europene și specialiștii din domeniul bibliotecilor și al informațiilor. În prezent, EBLIDA reprezintă 45 de asociații din toate țările europene.
3. Tratatul WIPO privind Copyright-ul, 1996. Declarația aprobată referitoare la articolul 10.
4. Propunerea originală a WIPO pentru articolul 7 (2) prevedea că "[...] va fi o problemă de legislație între părțile contractante pentru a limita dreptul de reproducere în cazurile în care o reproducere temporară are unicul scop de a face cognoscibilă respectiva lucrare. [...]"
5. Raportul Comitetului Sistemelor Informaționale și Asociației Editorilor – Grupul de lucru privind procedeele echitabile în domeniul electronic. (raport final: 11 noiembrie 1998)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Partea II: Capitole și Articole

Capitolul 16

Propunere amendată a Directivei CE

Incertitudinea juridică privind felul și nivelul protecției acțiunilor de transmitere la cerere a lucrărilor protejate prin copyright și materialelor protejate de alte drepturi prin rețele ar predomina prin prevederea armonizării protecției la nivelul Comunității; toți autorii recunoscuți de Directivă ar trebui să aibă dreptul exclusiv de a face operele protejate prin copyright accesibile publicului, sau orice alte materiale, prin transmiterea interactivă la cerere; astfel de transmisii interactive la cerere sunt caracterizate de faptul că publicul poate avea acces dintr-un loc și la un moment ales în mod individual; acest drept nu acoperă **reprezentarea directă sau execuția**.

Corectura propusă de EBLIDA

Incertitudinea juridică privind felul și nivelul protecției acțiunilor de transmitere la cerere a lucrărilor cu copyright și materialelor protejate de alte drepturi prin rețele ar predomina prin prevederea armonizării protecției la nivelul Comunității; toți autorii recunoscuți de Directivă ar trebui să aibă dreptul exclusiv de a face operele cu copyright accesibile publicului, sau orice alte materiale, prin transmiterea interactivă la cerere; astfel de transmisii interactive la cerere sunt caracterizate prin faptul că publicul poate avea acces dintr-un loc și la un moment ales în mod individual; acest drept nu acoperă [4 cuvinte șterse] **comunicarea privată**.

Capitolul 21

Proiectul amendat al Directivei CE

Trebuie asigurat un echilibru echitabil al drepturilor și intereselor dintre diferitele categorii de autori și utilizatori ai materialelor protejate. [...]

Corectura propusă de EBLIDA

Trebuie asigurat un echilibru echitabil al drepturilor și intereselor dintre diferitele categorii de autori precum și dintre diferitele categorii de autori și utilizatori ai materialelor protejate **pentru a asigura echilibrul dintre protecția autorilor și alte valori importante din societate, cum ar fi interesele urmărite în educație, cercetare și nevoia publicului de a avea acces la informație**. [...]

Capitolul 22

Proiectul amendat al Directivei CE

Această Directivă prevede o listă exhaustivă de excepții referitoare la dreptul de reproducere și dreptul comunicării către public; unele excepții se aplică numai la dreptul de reproducere, acolo unde este oportun; lista ia în considerare diferitele tradiții juridice din statele membre în timp ce, paralel, se urmărește asigurarea funcționării Pieței interne; este de dorit ca statele membre să ajungă la o aplicare coerentă a acestor excepții care vor fi evaluate când se va revizui legislația de implementare.

Corectura propusă de EBLIDA

Această Directivă prevede o listă **non-exhaustivă** de excepții referitoare la dreptul de reproducere și dreptul comunicării către public; unele excepții se aplică numai la dreptul de reproducere, acolo unde este oportun; lista ia în considerare diferitele tradiții juridice ale statelor membre **oferindule posibilitatea de a transfera și extinde la domeniul digital restricțiile și excepțiile din legile lor naționale care au fost considerate acceptabile la Convenția de la Berna, dacă ele corespund testului în trei pași din Articolul 5.4**, în timp ce, paralel, se urmărește asigurarea funcționării Pieței interne; este de dorit ca statele membre să ajungă la o aplicare coerentă a acestor excepții care vor fi evaluate când se va revizui legislația de implementare.

Capitolul 23

Proiectul amendat al Directivei CE

Dreptul exclusiv de reproducere ar trebui să cuprindă o excepție pentru a permite anumite acțiuni de reproducere provizorie, **cum ar fi reproducerile ocazionale și incidentale, să formeze o parte integrală și esențială dintr-un proces tehnologic realizat** cu unicul scop de a permite utilizarea materialelor protejate și care nu au în sine o valoare economică separată; în aceste condiții această excepție ar trebui să includă activități de depozitare sau de răsfoire a cărților.

Corectura propusă de EBLIDA

Dreptul exclusiv de reproducere ar trebui să cuprindă o excepție pentru a permite unor anumite acte de reproducere provizorie, cum ar fi reproducerile ocazionale și incidentale, să formeze o parte integrală [3 cuvinte șterse] dintr-un proces tehnologic realizat cu unicul scop de a permite utilizarea unei lucrări sau a altor materiale protejate [10 cuvinte șterse]; în aceste condiții această excepție ar trebui să includă de asemenea activități de depozitare, răsfoire a cărților **și posibilitatea de acces la o lucrare la sediul bibliotecii pentru vizionare sau studiu personal**.

Capitolul 24 a (nou)

Proiectul amendat al Directivei CE

Este important pentru statele membre să adopte toate măsurile necesare pentru înlesnirea accesului la lucrări al persoanelor care suferă de o deficiență care constituie un obstacol în utilizarea acestora și, de asemenea, de a acorda o atenție deosebită formatelor accesibile.

Comentariul EBLIDA

Sprijin.

Capitolul 26

Proiectul amendat al Directivei CE

Statele membre trebuie să prevadă o excepție la dreptul de reproducere, **însoțită de o compensație echitabilă în anumite cazuri**; pentru anumite tipuri de reproducere a materialelor audio, vizuale și audiovizuale pentru uz privat; lucrul acesta poate presupune introducerea sau continuarea schemelor de remunerație pentru compensarea prejudiciului față de autori; deși diferențele dintre acele scheme de remunerație afectează funcționarea Pieței interne, în ceea ce privește reproducerea privată analogă ele nu trebuie să aibă un impact semnificativ asupra dezvoltării societății informaționale; copierea privată digitală **s-ar putea să fie mai răspândită și să aibă un impact economic mai mare; ar trebui să se facă așadar o distincție între copierea privată digitală și copierea privată analogă iar condițiile de aplicare ar trebui să fie în ambele cazuri armonizate într-o oarecare măsură; în cazul copierii private digitale este foarte important ca toți autorii să primească o compensație echitabilă**.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Corectura propusă de EBLIDA

Statele membre trebuie să prevadă o excepție la dreptul de reproducere pentru anumite tipuri de reproducere a materialelor audio, vizuale și audiovizuale pentru uz privat, însoțită de o compensație echitabilă, **dacă un stat membru consideră lucrul acesta oportun și în anumite cazuri poate fi o compensație zero**; lucrul acesta poate presupune introducerea sau continuarea schemelor de remunerație pentru compensarea prejudiciului față de autori; deși diferențele dintre acele scheme de remunerație afectează funcționarea Pieței interne, în ceea ce privește reproducerea privată analogă ele nu trebuie să aibă un impact semnificativ asupra dezvoltării societății informaționale; copierea privată digitală s-ar putea să fie mai răspândită și să aibă un impact economic mai mare; **nu se poate** face o distincție **clară** între copierea privată digitală și copierea privată analogă iar condițiile de aplicare ar trebui să fie în ambele cazuri armonizate **numai** într-o oarecare măsură [19 cuvinte șterse].

Capitolul 27

Proiectul amendat al Directivei CE

La aplicarea excepției privind copierea privată statele membre ar trebui să țină cont de dezvoltările tehnologice și economice, mai ales în ceea ce privește copierea privată digitală și schemele de remunerație, atunci când sunt disponibile măsuri eficiente de protecție tehnologică; astfel de excepții nu trebuie să interzică utilizarea măsurilor tehnologice sau **aplicarea lor împotriva fraudei**.

Corectura propusă de EBLIDA

La aplicarea excepției privind copierea privată statele membre ar trebui să țină cont de dezvoltările tehnologice și economice, mai ales în ceea ce privește copierea privată digitală și schemele de remunerație, atunci când sunt disponibile măsuri eficiente de protecție tehnologică; astfel de excepții nu trebuie să împiedice utilizarea măsurilor tehnologice sau aplicarea lor împotriva fraudei fără **autoritate**.

Capitolul 28

Proiectul amendat al Directivei CE

Statele membre au voie să prevadă o excepție în folosul instituțiilor accesibile publicului, cum ar fi bibliotecile și instituțiile echivalente non-profit; totuși, această excepție ar trebui limitată la anumite cazuri speciale reglementate de dreptul de reproducere; o astfel de excepție nu ar reglementa utilizările făcute în contextul distribuirii on-line a lucrărilor protejate sau a altor materiale; această Directivă nu ar trebui să existe în detrimentul opțiunii statelor membre de derogare de la dreptul de împrumut public exclusiv, în conformitate cu articolul 5 din Directiva Consiliului 92/100/EEC din 19 noiembrie 1992 privind dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi legate de copyright în domeniul proprietății intelectuale, cum au fost amendate de Directiva 93/98/EEC; **ar trebui promovate anumite contracte sau licențe care, fără să producă dezechilibre, favorizează astfel de instituții și scopul diseminativ pe care îl urmăresc**.

Corectura propusă de EBLIDA

Statele membre au voie să prevadă o excepție în folosul instituțiilor accesibile publicului, cum ar fi bibliotecile și instituțiile echivalente non-profit; totuși, această excepție ar trebui limitată la anumite cazuri speciale reglementate de dreptul de reproducere **și comunicarea privind dreptul public**; o astfel de excepție ar trebui să reglementeze de **asemenea** anumite utilizări **speciale** făcute în contextul distribuirii on-line a lucrărilor protejate sau a altor materiale; această Directivă nu ar trebui să existe în detrimentul opțiunii statelor membre de derogare de la dreptul de împrumut public exclusiv, în conformitate cu articolul 5 din Directiva Consiliului 92/100/EEC din 19 noiembrie 1992 privind dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi legate de copyright în domeniul proprietății intelectuale, cum au fost amendate de Directiva 93/98/EEC; [1 cuvânt șters], **pentru activități nereglementate de excepția prevăzută de această Directivă**, ar trebui să se promoveze anumite contracte sau licențe care, fără să producă dezechilibre, favorizează astfel de instituții și scopul diseminativ pe care îl urmăresc.

Capitolul 28 a (nou)

Propunere nouă EBLIDA

Noul text EBLIDA

Utilizatorul legal al unei lucrări protejate trebuie să poată accesa și utiliza lucrarea, chiar dacă aceasta necesită executarea unor acțiuni altfel limitate. Orice prevedere contractuală contrară va fi nulă și neavenită.

Capitolul 29 a (nou)

Proiectul amendat al Directivei CE

Excepțiile menționate în articolul 5 (2) și (3) nu trebuie totuși să împiedice precizarea relațiilor contractuale menite să asigure o compensație echitabilă pentru autori.

Corectura propusă de EBLIDA

Eliminare.

Capitolul 30

Proiectul amendat al Directivei CE

Dezvoltarea tehnologică va permite autorilor să utilizeze măsurile tehnologice menite a împiedica și preveni violarea copyright-ului, a drepturilor legate de copyright sau a drepturilor sui generis prevăzute de lege; totuși, există pericolul să se desfășoare activități ilegale pentru a facilita frauda protecției tehnice prevăzută de aceste măsuri; pentru a evita procedeele legale disparate care, în mod potențial, ar putea împiedica funcționarea Pieței interne, este necesară prevederea unei protecții legale armonizate împotriva oricărei activități care să îngăduie sau să faciliteze frauda fără autoritate, **acordată de autori sau de lege**.

Comentariul EBLIDA

Îmbunătățire reală, deci sprijin.

Capitolul 30 a (nou)

Proiectul amendat al Directivei CE

O astfel de protecție legală ar trebui prevăzută la măsurile tehnologice care împiedică și/sau previn violarea copyright-ului, a drepturilor legate de copyright sau a drepturilor sui generis prevăzute de lege, **fără împiedicarea funcționării normale a echipamentului electronic și dezvoltările lui tehnologice; o astfel de protecție legală nu înseamnă obligația de a concepe dispozitive, produse, componente sau servicii pentru a corespunde măsurilor tehnologice**; o astfel de protecție legală ar trebui să respecte proporționalitatea și nu ar trebui să interzică acele dispozitive sau activități care au un pronunțat scop comercial sau se

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

folosesc la altceva decât fraudarea protecției tehnice; **în special această protecție nu trebuie să împiedice cercetarea în criptografie.**

Comentariul EBLIDA

Îmbunătățire reală, deci sprijin.

Articolul 5.1

Proiectul amendat al Directivei CE

Acțiunile temporare de reproducere menționate în articolul 2, **cum ar fi acțiunile temporare și ocazionale de reproducere** care sunt o parte integrală **și esențială** a procesului tehnologic, **inclusiv acelea care înlesnesc funcționarea eficientă a sistemelor de transmitere,** al căror unic scop este de a face posibilă utilizarea unei lucrări sau a altor materiale și care nu au o importanță economică independentă, vor fi excluse de la dreptul stabilit în articolul 2.

Corectura propusă de EBLIDA

Acțiunile temporare de reproducere menționate în articolul 2, cum ar fi acțiunile temporare și ocazionale de reproducere care sunt o parte integrală [2 cuvinte șterse] din procesul tehnologic, inclusiv acelea care înlesnesc funcționarea eficientă a sistemelor de transmitere, al căror unic scop este de a face posibilă utilizarea unei lucrări sau a altor materiale [7 cuvinte șterse], **inclusiv browsing, caching și posibilitatea de acces la o lucrare**, vor fi excluse de la dreptul stabilit în articolul 2.

Articolul 5.2 a

Proiectul amendat al Directivei CE

În ceea ce privește reproducerea pe hârtie sau un alt mediu asemănător, **cu excepția lucrărilor muzicale în formă publicată** realizate prin utilizarea oricărui fel de tehnică fotografică sau printr-un alt proces care are efecte similare, **numai dacă autorii primesc o compensație echitabilă.**

Corectura propusă de EBLIDA

În ceea ce privește reproducerea pe hârtie sau un mediu asemănător [9 cuvinte șterse] realizată prin utilizarea oricărui fel de tehnică fotografică sau printr-un alt proces care are efecte similare [7 cuvinte șterse].

Articolul 5.2 b

Proiectul amendat al Directivei CE

În ceea ce privește reproducerile pe mijloace de înregistrare **analoge** audio, vizuale sau audiovizuale realizate de către o persoană fizică pentru utilizare privată și strict personală și în scopuri necomerciale, **cu condiția ca autorii să primească o compensație echitabilă.**

Corectura propusă de EBLIDA

În ceea ce privește reproducerile pe mijloace de înregistrare [1 cuvânt șters] audio, vizuale sau audiovizuale realizate de către o persoană fizică pentru utilizare privată și strict personală și în scopuri necomerciale [8 cuvinte șterse].

Articolul 5.2 (ba) (nou)

Proiectul amendat al Directivei CE

În ceea ce privește reproducerile pe mijloace de înregistrare digitale audio, vizuale sau audiovizuale realizate de către o persoană fizică pentru utilizare privată și strict personală și în scopuri necomerciale, fără a dăuna mijloacelor tehnice operaționale, sigure și eficiente care pot să protejeze interesele autorilor; pentru copierea privată digitală trebuie să se asigure compensația echitabilă a tuturor autorilor.

Corectura propusă de EBLIDA

În ceea ce privește reproducerea pe mijloace de înregistrare digitale audio, vizuale sau audiovizuale realizate de către o persoană fizică pentru utilizare privată și strict personală și în scopuri necomerciale fără să țină seama de utilizarea mijloacelor tehnice operaționale, sigure și eficiente capabile să protejeze interesele autorilor [15 cuvinte șterse].

Articolul 5.2 (c)

Proiectul amendat al Directivei CE

În ceea ce privește acțiunile specifice de reproducere realizate **în scop de arhivare și conservare** de către instituții care nu urmăresc în mod direct sau indirect un avantaj economic sau comercial, **cum ar fi, mai ales, bibliotecile, arhivele sau alte instituții de educație, învățământ sau culturale.**

Corectura propusă de EBLIDA

În ceea ce privește acțiunile specifice de reproducere realizate [5 cuvinte șterse] de către instituții care nu urmăresc în mod direct sau indirect avantaje economice sau comerciale, cum ar fi, mai ales, bibliotecile, arhivele și alte instituții de educație, învățământ sau culturale.

Articolul 5.3 (a)

Proiectul amendat al Directivei CE

Utilizarea pentru unicul scop de ilustrare în actul didactic sau în cercetarea științifică atât timp cât sursa este indicată și este într-o anumită măsură justificată a fi realizată, **cu condiția ca autorii să primească o remunerație echitabilă.**

Corectura propusă de EBLIDA

Utilizarea pentru unicul scop de **educare, învățare, cercetare și studiu personal,** atât timp cât sursa este indicată [20 cuvinte șterse].

Articolul 5.3 (b)

Proiectul amendat al Directivei CE

Pentru utilizări în folosul **persoanelor cu deficiențe,** utilizări care au legătură directă cu deficiența, au caracter necomercial și, într-o oarecare măsură, sunt cerute de respectiva deficiență.

Comentariul EBLIDA

Sprijin obligatoriu.

Articolul 5.3 (f) nou

Propunere nouă EBLIDA

Noul text EBLIDA

Utilizatorul legal al unei lucrări protejate trebuie să poată avea acces și să utilizeze lucrarea, chiar dacă aceasta impune executarea unor acțiuni altfel limitate, așa cum este menționat în articolul 2 și 3, și nu va necesita aprobarea autorului.

Articolul 5.4

Proiectul amendat al Directivei CE

Excepțiile și restricțiile prevăzute în paragrafele 1, 2 și 3 vor fi aplicate numai la anumite cazuri specifice și nu vor fi interpretate în așa fel încât să permită ca aplicarea lor să fie

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

folosită într-o manieră care, în mod nejustificat, să prejudicieze interesele legitime ale autorilor sau să vină în contradicție cu exploatarea normală a lucrărilor lor sau a altor materiale.

Corectura propusă de EBLIDA

Excepțiile și restricțiile prevăzute în paragrafele 1, 2 și 3 vor fi aplicate numai la anumite cazuri **speciale** și nu vor fi interpretate în așa fel încât să permită ca aplicarea lor să fie folosită într-o manieră care, în mod nejustificat, să prejudicieze interesele legitime ale autorilor sau să vină în contradicție cu exploatarea normală a lucrărilor lor sau a altor materiale.

Articolul 5.5 nou
Propunere nouă EBLIDA
Noul text EBLIDA

Statele membre vor putea opta pentru prevederea altor excepții de la dreptul de reproducere și comunicarea privind dreptul public care sunt permise în mod tradițional de legea națională, cu condiția să se respecte testul în trei pași din articolul 5.4, fără încălcarea punctelor (a) – (f).

Articolul 5.6 nou
Propunere nouă EBLIDA
Noul text EBLIDA

Orice prevedere contractuală opusă articolului 5 va fi nulă și neavenită.

Articolul 6.1
Obligațiile privind măsurile tehnologice
Proiectul amendat al Directivei CE

Statele membre vor prevedea o protecție legală adecvată **împotriva fraudei fără autorizare a măsurilor tehnologice menite a proteja orice copyright sau drepturile legate de copyright, așa cum sunt prevăzute de lege sau de dreptul sui generis prevăzut în capitolul III al Parlamentului European și Directiva Consiliului 96/9/CE, pe care o realizează o persoană în cunoștință de cauză sau cu motive serioase de a cunoaște că urmărește acel obiectiv.**

Corectura propusă de EBLIDA

Statele membre vor prevedea o protecție legală adecvată împotriva fraudei fără autorizare, **dacă este acordată de autori sau conferită de lege**, a măsurilor tehnologice menite a proteja orice copyright sau drepturile legate de copyright, așa cum sunt prevăzute de lege sau de dreptul sui generis prevăzut în capitolul III al Parlamentului European și Directiva Consiliului 96/9/CE, pe care o realizează o persoană în cunoștință de cauză sau cu motive serioase de a cunoaște că urmărește acel obiectiv.

Articolul 6.2 (nou)
Obligațiile privind măsurile tehnologice
Proiectul amendat al Directivei CE

Statele membre vor prevedea o protecție legală adecvată împotriva activităților de fabricare sau distribuire a dispozitivelor, produselor sau componentelor sau împotriva prevederii unor servicii **realizate fără autorizație** care: a) sunt promovate, prezentate prin reclamă sau desfăcute pe piață cu scopul fraudei, sau b) au **numai un scop semnificativ comercial limitat sau folosesc la altceva decât la a frauda**, sau c) sunt inițial concepute, produse, adaptate sau realizate pentru a permite sau a facilita frauda oricăror măsuri tehnologice menite a proteja orice copyright sau orice drept care are legătură cu copyright-ul, așa cum este prevăzut de lege sau de dreptul sui generis prevăzut în capitolul III al Parlamentului European și Directiva Consiliului 96/9/CE.

Corectura propusă de EBLIDA

Statele membre vor prevedea o protecție legală adecvată împotriva oricăror activități de fabricare sau distribuire a dispozitivelor, produselor, componentelor sau împotriva prevederii unor servicii realizate fără autorizație, **dacă sunt acordate de autori sau conferite de lege** care: a) sunt promovate, prezentate prin reclamă sau desfăcute pe piață pentru scopul fraudei, sau b) au numai un scop semnificativ comercial limitat sau folosesc la altceva decât la a frauda, sau c) sunt inițial concepute, produse, adaptate sau realizate pentru a permite sau a facilita frauda oricăror măsuri tehnologice menite a proteja orice copyright sau orice drept care are legătură cu copyright-ul, așa cum este prevăzut de lege sau de dreptul sui generis prevăzut în capitolul III al Parlamentului European și Directiva Consiliului 96/9/CE.

Haga, 18 august 1999
Traducere de Ortansa ENĂȘESCU

Agenda EBLIDA

Propuneri pentru directivele și legislația Consiliului

Directiva Copyright

În data de 8 iunie Comitetul Permanent al Reprezentanților (COREPER) a ajuns la un acord asupra unei legi de copyright pentru protejarea muzicii, filmelor și altor lucrări distribuite online. Acest acord a fost posibil prin compromisuri în raport cu circumstanțele în care se pot face cópii digitale pe benzi, CD-uri și în memoria computerelor. Totuși, acordul-proiect nu corespunde așteptărilor unor părți interesate care pretind că aceste compromisuri vor fragmenta piața unică. Unul dintre aceste compromisuri este acela de a găsi o formulă pentru a acoperi breșa creată între statele membre care au cerut ca drepturile autorilor și creatorilor să fie protejate de amenințarea reproducerii digitale a operelor lor și statele care au insistat să li se permită consumatorilor să facă reproduceri digitale, de tipul programelor muzicale sau de televiziune, în scopul petrecerii timpului liber (de exemplu, copierea unui program TV pentru a fi urmărit mai târziu).

Directiva propusă va permite guvernelor să respecte excepțiile, cum ar fi cele acordate bibliotecilor și persoanelor cu deficiențe, susținute de cerințele UE pentru statele membre de a acționa în cazul în care deținătorii dreptului de autor folosesc măsuri tehnice de protecție. Documentul aprobat oferă o excepție obligatorie de la legea copyright pentru furnizorii de servicii, operatorii din telecomunicații și alți

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

agenți care realizează așa-numitele cópii tehnice pentru introducerea lucrărilor pe Internet. Reproducerea în scop privat va fi permisă doar dacă deținătorii de copyright primesc o compensație echitabilă pentru aceste excepții. Natura acestei compensații (taxă pe vânzarea benzilor neînregistrate și pe echipamentul de înregistrare) este lăsată la îndemâna statelor membre.

Comisia este de părere că directiva va sintetiza activitatea de comercializare a bunurilor și serviciilor protejate pe bază de copyright și, în mod deosebit, produsele și serviciile noii societăți informaționale. Directiva propusă urmează să fie adoptată de miniștrii UE, fără alte discuții, probabil înainte de sfârșitul lunii iulie. Ea va deveni lege după a doua citire în Parlamentul European, în scopul adoptării finale înainte de sfârșitul anului. EBLIDA analizează în prezent textul pentru un răspuns.

eEurope 2002: Europa în era informațională

În data de 19 iunie, la întâlnirea Consiliului de la Feira a fost aprobat Planul de acțiune eEurope. Consiliul a cerut instituțiilor, statelor membre și celorlalți agenți să asigure aplicarea acestui plan până în 2002. Pentru realizarea obiectivelor vor fi folosite trei mecanisme operaționale: accelerarea introducerii **legislației** necesare; mobilizarea și redirecționarea **fondurilor disponibile**, cum sunt fondurile structurale și de cercetare și resursele Băncii Europene de Investiții; stabilirea unor **cote de referință** și a unei metode de coordonare care să permită statelor membre să-și compare progresele în raport cu alte state și cu cea mai bună performanță pe plan mondial.

Prioritățile-cheie ale acestei inițiative sunt stoparea creșterii costurilor de acces la Internet, creșterea securității Internetului, accesul prin Internet la serviciile guvernelor și servicii Internet pentru școli. Prioritatea pe termen scurt o reprezintă măsurile de scădere a costurilor de acces la Internet.

Comisia trebuie să prezinte un raport la întâlnirea Consiliului European de la Nisa, iar în mod regulat și alte rapoarte privind progresul obținut în realizarea obiectivelor Planului de acțiune. Planul de acțiune eEurope 2002 poate fi accesat la: http://europa.eu.int/comm/informationsociety/eeurope/pdf/actionplan_en.pdf

Educație: miniștrii revizuiesc provocările cu care se confruntă educația

În data de 8 iunie miniștrii Educației din UE s-au întâlnit pentru a pune în discuție următoarele subiecte: **viitoarele provocări și obiective ale sistemului educativ în societatea învățării**. Miniștrii au salutat recunoașterea de către Consiliul de la Lisabona a rolului educației și pregătirii profesionale în căutarea soluțiilor pentru ocuparea forței de muncă și coeziune socială. Un raport cuprinzând noi domenii, cum ar fi învățarea permanentă și noile tehnologii informaționale, trebuie să fie înaintat Consiliului European care va avea loc la Stockholm în anul 2001; **inițiativa învățării electronice** – educația de mâine. Prezentată de comisionarul Reding și salutată de miniștri, această strategie urmărește aplicarea inițiativei eEurope în domeniile educației și pregătirii profesionale prin susținerea școlilor și a altor instituții educaționale de a intra în era digitală; raportul european privind **calitatea educației școlare** (până la nivel universitar): 16 indicatori de calitate. Un comitet de experți format din 37 de țări europene și non-europene a identificat 16 indicatori de măsurare a performanței în domenii precum limbile străine, rata insuccesului școlar, educația și formarea profesorilor. Raportul a fost înaintat Conferinței Miniștrilor Europeni ai Educației desfășurată la București în 19 iunie și este accesibil la: http://europa.eu.int/comm/education/indic/rapinen.pdf; **cooperarea europeană în evaluarea calității educației școlare**. În așteptarea opiniei Parlamentului European planificată pentru începutul lunii iulie, președinția a înaintat în ianuarie 2000 o actualizare a situației iar în prezent urmează procedura deciziei comune; **mobilitatea studenților, persoanelor aflate în procesul de formare profesională, tinerilor voluntari, profesorilor și formatorilor**. Până la pronunțarea Parlamentului European din septembrie anul viitor, în data de 24 ianuarie 2000 președinția a înaintat un raport cu progresele înregistrate până în prezent; miniștrii au adoptat o decizie privind inițiativa **2001 – Anul European al Limbilor**. Consiliul a aprobat toate amendamentele admise de Parlamentul European la prima lectură. Aceasta va permite Comisiei să adopte măsuri de pregătire pentru Anul European al Limbilor care va începe la 1 februarie 2001.

Educație: Conferința miniștrilor privind domeniul educației europene

Conferința europeană a miniștrilor Educației desfășurată în zilele de 19 și 20 iunie la București a fost consacrată relației dintre politicile educaționale, coeziunea socială și calitatea învățământului. Comisionarul Reding a prezentat raportul european despre calitatea învățământului în școli și a confirmat faptul că noua etapă a programului TEMPUS pentru perioada 2000 – 2006, care contribuie la reforma sistemului de învățământ superior din țările europene care nu sunt membre UE, va fi deschisă nu numai țărilor TACIS ci și țărilor din Europa de Sud-Est, în special Albania, Bosnia-Herțegovina, Macedonia și Croația. Comisia va prezenta un memorandum despre educație și învățarea permanentă în noiembrie 2000.

Programul MEDIA

În 6 iulie, Parlamentul European a adoptat, la prima citire, o rezoluție elaborată de Ruth Hieronymi, membră a Parlamentului European, despre programele Media-Training și MEDIA Plus. După conținut, ele formează un întreg program care se va desfășura între anii 2001 și 2005. În ceea ce privește programul Media-Training, principalul amendament a vizat cadrul financiar, care a crescut de la 50 de milioane Euro la **70 de milioane Euro**.

Prin intermediul programului MEDIA Plus, o continuare a programului Media II (1996 – 2000), Parlamentul a amendat propunerea inițială a Comisiei, după cum urmează: MEDIA Plus se prezintă sub forma unei decizii a Consiliului, fără consultarea membrilor Parlamentului European. Aceștia au cerut ca articolul 151 să fie luat ca o bază juridică, astfel încât să poată fi aplicată procedura de decizie comună. În plus, statele membre sunt chemate ca, la viitoarea Conferință interguvernamentală, **să includă în articolul 151 industriile culturale și audiovizuale**; bugetul indicativ de 350 de milioane Euro a crescut la **480 de milioane Euro**; alte surse de

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

finanțare a programului. În toamnă, Banca Europeană de Investiții va înainta propuneri de sprijinire a producției audiovizuale în UE. Proiecte similare pentru **muzică, cărți electronice și software educațional** se află în pregătire; diversitatea lingvistică și culturală să devină un criteriu relevant; **în conținut** să fie incluse multimedia și comunicarea radio.

La întâlnirea miniștrilor Culturii din 20 – 21 iulie de la Lille, Președinția franceză a declarat că dorește ca programul MEDIA Plus să fie adoptat definitiv înainte de sfârșitul anului, astfel încât să intre în vigoare la data planificată, adică 1 ianuarie 2001. O întâlnire extraordinară a Consiliului/ Parlamentului va avea loc la 26 septembrie, înainte de întâlnirea Consiliului, programată pentru 23 noiembrie.

Fonduri structurale: 400 de milioane Euro pentru promovarea inovației

În 14 iulie, Comisia a adoptat noi directive (2000 – 2006) care să urmărească promovarea inovației în țările UE. Fonduri în valoare de 400 de milioane Euro vor fi disponibile pentru a sprijini acțiunile inovatoare. Proiectele trebuie să fie armonizate cu rezultatele summit-ului de la Lisabona, în sensul reducerii deficitului de inovație din regiunile mai puțin competitive. Au fost selectați trei factori: dezvoltarea regională bazată pe cunoaștere și inovație tehnologică; inițiative eEurope; identitatea regională și dezvoltarea durabilă. Acțiuni inovatoare pentru îmbunătățirea vieții și mediului profesional al cetățenilor, patrimoniu natural, trăsături culturale, abilități specifice etc.

Autoritățile regionale eligibile pentru obiectivele 1 și 2 de finanțare vor fi invitate să-și înainteze propunerile pentru programe până la data de 31 mai a fiecărui an din perioada 2001 și 2005. Mai multe informații pot fi găsite la: http://www.inforegio.cec.eu.int/

WIPO: declarația privind proprietatea intelectuală va fi adoptată în curând

Comisia consultativă WIPO (Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale) este preocupată de necesitatea promovării valorii proprietății intelectuale, ca un instrument pentru promovarea creației, ca și pentru dezvoltarea economică, socială și culturală. La o întâlnire din 15 iunie, a fost prezentată, ca bază pentru discuții, o Declarație-proiect care recunoaște valoarea universală a proprietății intelectuale în societatea cunoașterii. Acest proiect reafirmă valoarea istorică, culturală, socială și economică a proprietății intelectuale de-a lungul timpului. El subliniază importanța drepturilor provenite prin proprietate intelectuală care prevăd stimulente pentru creatori; recomandă ca utilizatorii să aibă acces egal la avantajele creativității; și evidențiază contribuția creatorilor la asigurarea bunăstării pentru toți cetățenii. Totodată, proiectul recomandă o serie de activități de conștientizare a publicului, de diseminare a informațiilor privind proprietatea intelectuală ca valoare adăugată și servicii internaționale mai bune de înregistrare. Sunt necesare, de asemenea, activități pentru promovarea utilizării eficiente a proprietății intelectuale și pentru protecția diversității culturale.

Acest proiect va fi adoptat de Comisia consultativă care îl va prezenta la întrunirea anuală WIPO din septembrie. Mai multe informații pot fi găsite la: http://www.wipo.org/

Politica audiovizuală: reglementarea mijloacelor și conținuturilor audiovizuale

În 6 septembrie Parlamentul a adoptat rezoluția privind "Principiile și directivele pentru politica audiovizuală a Comunității în era digitală" pledând pentru: o revizie formală a Directivei Radiodifuzării pentru anul 2002; serviciile universale să fie recunoscute ca un mijloc de prevenire a excluderii sociale; politica concurenței trebuie să ia în considerare aspectul cultural și lingvistic, pluralismul și diversitatea acestei industrii; intensificarea testării sistemelor de filtrare/ control pentru programele destinate minorilor; asigurarea reglementărilor pentru noile servicii și principii digitale (legislație separată pentru transmitere și conținut); regulile generale care trebuie elaborate în privința tuturor tipurilor de servicii audiovizuale, indiferent de tehnicile de radiodifuzare sau de transmitere folosite.

Parlamentul cere Comisiei să garanteze diferențierea dintre reglementarea **mijloacelor** și reglementarea **conținutului** pentru a se evita riscul serviciilor audiovizuale care să fie incluse printre acelea care urmează regulile rețelelor și/sau comerțului electronic. Comunitatea trebuie totodată să găsească instrumente legale și/ sau politice pentru garantarea producției audiovizuale proprii în contextul negocierilor WTO, deoarece digitalizarea poate stimula piețele cele mai puternice în a se extinde mai repede prin rețele electronice.

Educație: Comitetul European și Social adoptă un raport despre educație

În luna iulie Comitetul European și Social a adoptat raportul informativ privind "Dimensiunea europeană a educației: caracter, conținut și perspective", elaborat de dl. Koryfidis. Raportul este un răspuns la cerințele create de un nou peisaj european (piață internă, politici și directive ale ocupării forței de muncă) și la implicațiile globalizării. Raportul subliniază totodată faptul că, în prezent, cheltuielile UE pentru educație sunt prea mici, că trebuie încurajată o mobilitate educațională mai mare și că trebuie respectată diversitatea culturilor și obiceiurilor regionale. Acest raport este rezultatul unei dezbateri între reprezentanții organizațiilor societății civile la nivel european.

În raport se precizează că educația europeană, indiferent de particularitățile de nivel național, poate fi "... un sistem educațional european doar acela care oglindește unitatea și diversitatea lingvistică, culturală, politică, socială și economică a Europei, parte a unei societăți europene a învățării care permite dezvoltarea continuă a patrimoniului său economic, social, științific și tehnologic".

Comitetul European și Social va participa la elaborarea propunerilor pentru educație. Pentru mai multe informații contactați: Stefania Barbesta, tel. 32 2 546 9510, email: stefania.barbesta@esc.eu.int

(Din Buletinul **EBLIDA** "Hot News", iunie – septembrie 2000)
Traducere de Ortansa ENĂȘESCU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

EBLIDA – Orizonturi, Programe, Inițiative

Lansarea unor noi servicii web pentru programe educaționale

În cadrul Programului IST a fost lansat recent un nou serviciu web pentru proiecte educaționale. **PROACTe** (Promoting Awareness and Communicating Technologies in education) oferă utilizatorilor acces la informații în domeniul tehnologiilor educaționale și al cercetării în toată Europa. **PROACTe** este un serviciu de comunicare a activităților finanțate de Uniunea Europeană pentru domeniul educațional, în cadrul Societății Informaționale. Există resurse ale rețelei electronice pentru dezvoltarea activităților promoționale, a proiectelor, știrilor, evenimentelor, a bazei de date cu privire la importante contacte media și la factorii implicați în tehnologia educațională precum și la discuțiile purtate în diverse forumuri.

2001 – Anul European al Limbilor

Anul European al Limbilor – 2001 este organizat de Uniunea Europeană și de Consiliul Europei. Obiectivul vizat fiind publicul general, poate participa oricine: profesori cu specializare în domeniul lingvistic, jurnaliști și profesioniști media, organizații, companii și fundații non-guvernamentale. Activitățile se vor desfășura, în principal, pe termen scurt, iar finanțarea se va face pentru proiecte regionale, naționale și locale.

În prezent este în curs o campanie de informare pe întreg continentul european iar măsurile promoționale vor include: un site special; materiale tipărite cum ar fi: postere, foi volante, broșuri și un ghid pentru cei care studiază limbi străine; expoziții, acțiuni, zile deschise în instituțiile unde se studiază limbile străine; concursuri; o zi a unei limbi europene; o săptămână a adulților care învață limbi străine; susținerea celor menționate anterior prin televiziune, radio și presă.

Fiecare țară participantă a numit o comisie de coordonare națională care să organizeze participarea, în cooperare cu Comisia Europeană și Consiliul Europei. Printre alte lucruri, comisia națională de coordonare va oferi informații publicului și va răspunde cererilor; va organiza evenimente și activități; va înființa puncte de informare astfel încât oamenii să poată afla unde, când și cum pot începe studierea unor limbi noi; va încuraja media naționale în sprijinirea Anului European. Comisia Europeană va co-finanța (până la 50%) proiectele inițiate la nivel regional, național și local. Cererile pentru finanțarea europeană a proiectelor vor fi înaintate organelor naționale de coordonare care vor avea un rol important în selecția proiectelor.

Fondurile Comisiei Europene sunt disponibile doar pentru organizații din cadrul Uniunii Europene și al Zonei Economice Europene. Celelalte țări europene trebuie să contacteze Consiliul Europei și să solicite sprijin. Pentru a primi finanțare europeană, proiectele trebuie realizate în una sau mai multe din următoarele limbi: cele 11 limbi oficiale ale Uniunii Europene, plus irlandeza, luxemburgheza, islandeza, norvegiana și oricare altă limbă (ex. limbi regionale, limbi ale minorităților) pe care statele membre ale UE o desemnează ca eligibilă.

Raportul european asupra calității educației: 16 indicatori de calitate

"Raportul european asupra calității educației" are la bază cei 16 indicatori selectați de "Grupul de Lucru privind Indicatorii de Calitate" împreună cu Comisia Europeană. Acești indicatori acoperă patru zone importante: Niveluri preconizate; Succesul educațional și tranziția; Monitorizarea educației școlare; Resurse și structuri educaționale. Acest raport reprezintă primul răspuns al Comisiei la concluziile Consiliului Europei întrunit special în martie 2000 la Lisabona, cu care ocazie s-a recunoscut rolul esențial al procesului instructiv-educativ în direcția utilizării maxime a potențialului uman, prin dezvoltarea unei economii pe baze științifice. Raportul a fost prezentat Consiliului pentru Educație, în perioada Președinției Portugheze (8 iunie 2000) și Conferinței miniștrilor Educației care a avut loc în perioada 18 – 20 iunie 2000 la București.

Raportul – care s-a dorit a fi un instrument european pentru facilitarea evaluării calitative a educației școlare la nivel național – își poate dovedi utilitatea în sensul Recomandării Comisiei cu privire la evaluarea calității educației școlare (opinie a Parlamentului European adoptată pe data de 6 iulie). Comisia intenționează să actualizeze și să completeze indicatorii cu regularitate.

Învățământul european – Gândind la viitorul educației

Pentru a implementa și completa inițiativa **eEuropa**, lansată în decembrie 1999, care urmărește accelerarea răspândirii tehnologiilor digitale în sistemul instructiv-educativ din întreaga Europă, pe 24 mai a fost adoptată o comunicare a Comisiei referitoare la "Învățământul european – Gândind la viitorul educației" (COM [2000] 318).

Ca urmare a constatării că Europa, în ciuda nivelului înalt al educației, rămâne în urmă în domeniul utilizării noilor tehnologii de informare și comunicare, inițiativa anterior menționată încearcă să mobilizeze comunitățile din învățământ și cultură, ca și alți factori economici și sociali, în scopul accelerării schimbărilor din sistemele instructiv-educative astfel încât Europa să se îndrepte spre o societate informată.

Inițiativa unește diferite componente educaționale din cadrul acțiunilor **eEuropa**, linii directoare referitoare la utilizarea resurselor umane (procesul Luxemburg) și alte acțiuni comunitare, cum ar fi activitatea de cercetare, pentru a le prezenta celor care activează în domeniul educațional într-o formă coerentă. În plus, programul **Învățământul european** – e va avea o contribuție importantă, în ceea ce privește solicitările Consiliului, ce constă în integrarea eficientă a tehnologiilor de informare și comunicare (ICT) în sistemul instructiv-educativ.

Pe 8 iunie, Consiliul pentru Educație a răspuns favorabil d-nei Comisar Reding care a prezentat inițiativa **Învățământul – e**, în contextul dezbaterii publice "Provocările viitorului și obiective ale sistemelor educaționale în societatea aflată în proces de instruire" – dezbatere ce a avut loc ca răspuns la Consiliul European de la Lisabona. Inițiativa include câteva elemente-cheie desprinse

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

din concluziile summit-ului de la Lisabona referitoare la încurajarea unei societăți al cărei grad de pregătire să urmeze un traseu continuu ascendent. Se urmărește eliminarea decalajelor prin propuneri ce vizează măsuri în domeniile infrastructurii, pregătirii profesionale, conținutului programelor de învățământ și conectării școlilor la rețeaua electronică.

Obiectivul urmărit este de a ajuta școlile și alte instituții din domeniul educației să pășească mai rapid în era digitală. În acest scop s-au propus termene precise precum și mobilizarea instrumentelor și programelor comunitare, cum ar fi: fondurile structurale, programele educaționale, culturale și de pregătite (Socrates, Leonardo, Cultura 2000, Media Plus) și implicarea Băncii Europene de Investiții.

Inițiativa **Învățământul – e** are la bază patru direcții principale de acțiune: Dotarea; Pregătirea la toate nivelurile; Dezvoltarea unor servicii multimedia de bună calitate; Dezvoltarea și conlucrarea centrelor din rețea în vederea acumulării de cunoștințe. Inițiativa urmează să fie înscrisă pe Agenda Socială Europeană ce va fi adoptată în decembrie, la Consiliul European de la Nisa.

Noi evoluții pe site-ul Socrates

Un nou site Socrates a fost lansat în luna mai. Recent, a fost actualizat și "Ghidul pentru Solicitanți, Propuneri și Formulare de Cerere". În plus, un director a peste 70 de asociații, rețele digitale de comunicații și parteneri din Europa – activi în sfera educației – a fost realizat recent și este acum disponibil la: http:/europa.eu.int/comm/education/associations/index.html

Propunerile Comisiei privind sprijinul asociațiilor europene și al partenerilor sociali în cadrul programului Socrates II (2000 – 2006) ca și rezultatele consultării între asociațiile europene și partenerii sociali în chestiuni referitoare la educație, desfășurate pe data de 19 noiembrie 1999, pot fi acum transferate pe suport extern.

Noul website Socrates: http:/europa.eu.int./comm/education/Socrates.html

Lansarea oficială a noului Program pentru tineret

Programul "Tineret" este unul nou ce include programele anterioare "Tineretul pentru Europa" și "Serviciul Voluntar European". Promovarea și implementarea programului la nivel național, în 30 de țări, sunt susținute de agențiile naționale pentru tineret.

Programul promovează libera circulație, inițiativele, schimburile interculturale și solidaritatea între tinerii din întreaga Europă dar și din celelalte continente. Programul permite tinerilor din diverse țări să se întâlnească, să activeze ca voluntari într-o altă țară sau să desfășoare o activitate în propriul lor sat sau oraș.

(Din **EBLIDA Magazine** "Information Europe", nr. 3/2000, pp. 12 – 13)
Traducere de Aura CONSTANDACHE

Cărți de la Deutsches Bibliotheksinstitut

• *Bibliotheksbau: Theken im Wandel* (*Mobilierul bibliotecii în schimbare*)

Deutsches Bibliotheksinstitut, Berlin: Dt. Bibliotheksinstitut, 1999, 57 p.

Cartea se adresează bibliotecarilor, arhitecților, design-erilor și tuturor celor implicați în construirea și dotarea bibliotecilor. În noiembrie 1998 Comisia de construcții a organizat un seminar pe această temă. Au participat specialiști din domeniul design-ului, al amenajării bibliotecilor precum și din bibliotecile publice și științifice.

• *Erwerbungsprofile in universitären bibliothekssystemen* (*Profiluri de achiziție în sistemele de biblioteci universitare*)

Berlin: Dt. Bibliotheksinstitut, 1999, 180 p.

Grupa de experți "Dezvoltarea fondurilor din bibliotecile științifice" prezintă unele profiluri de achiziție pentru diferite specialități precum și din sistemele de biblioteci care funcționează într-unul sau două schimburi.

• *Giraffe* (*Girafa*. Revistă pentru bibliotecile pentru copii și tineret)

Girafa este prima revistă de limbă germană pentru bibliotecile de copii și tineret; ea cuprinde articole din țară și străinătate din toate domeniile activității bibliotecilor. O importanță deosebită se acordă materialelor care se referă la promovarea lecturii și la competență în utilizarea PC-ului. Sunt luate în considerare noile evoluții și concepte din activitatea bibliotecilor pentru tineret, noile provocări apărute, de exemplu, prin noile strategii de management, noile tehnologii, noile cerințe ce se impun personalului. Revista mai cuprinde știri, informații bibliografice, materiale pentru perfecționarea bibliotecarilor. Capitolul **TEENIdEE** conține recenziile publicațiilor pentru tineri.

• *One-Person Libraries* (*Întrebări și răspunsuri din practică în 39 de exemple*)

Berlin: Dbi, 1998, 160 p.

Cartea tratează problemele cu care se confruntă zilnic bibliotecarii din bibliotecile mici.

• *Licensing Digital Resources: how to avoid the legal pitfalls?* (*Autorizarea resurselor digitale: cum pot fi evitate capcanele juridice?*)

ECUP (European Copyright User Platform). Deutsches Bibliotheksinstitut, ediție bilingvă, 1999, 50 p.

Cartea reprezintă o sinteză a bazelor juridice necesare încheierii contractelor de licență pentru utilizarea resurselor digitale. Contractele de licență vor reprezenta în viitor cazul obișnuit pentru utilizarea în biblioteci a resurselor digitale. Având în vedere internaționalizarea pieței online, aceste contracte sunt formulate de obicei în limba engleză, de

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

aici rezultă și faptul că expresiile juridice nu sunt înțelese întotdeauna; astfel, textului original din limba engleză i s-a adăugat o traducere sinoptică în limba germană.

• *Controlling und Marketing in Wissenschaftlichen Bibliotheken* (*Control și marketing în bibliotecile științifice*)
Berlin: Dt. Bibliotheksinstitut, 1999, 224 p.

Cartea prezintă rezultatele și materialele de lucru ale proiectului "Marketing și control în bibliotecile științifice" inițiat de bibliotecile universitare din Magdeburg și Düsseldorf. Aceste materiale sunt destinate specialiștilor din domeniu, în sensul stimulării unei dezbateri privind utilizarea metodelor economice în bibliotecile științifice.

• *Bücher transport dienst Deutschland* (*Serviciul de transport al cărților în Germania*)
Berlin: Dt. Bibliotheksinstitut, 1999, 172 p.

Volumul pune în discuție accelerarea transportului, reducerea cheltuielilor, reorganizarea serviciilor de transport, optimizarea legăturilor dintre regiuni prin asocierea întreprinderilor de difuzare, reducerea timpului de depozitare și a locurilor de ambalare.

• *Klassifikationen für Wissenschaftliche Bibliotheken* (*Clasificări pentru bibliotecile științifice*)
Berlin: Dt. Bibliotheksinstitut, 1998, 325 p.

Sunt prezentate analize, recomandări și metode de clasificare naționale și internaționale. Experiențele, argumentele și părerile exprimate în carte pot servi ca bază de discuție și pot transmite cunoștințe pentru decizii utile.

• *Elektronische Bibliotheken in den USA* (*Bibliotecile electronice din SUA*)
Berlin: Dt. Bibliotheksinstitut, 1999, 179 p.

Este prezentat raportul unei vizite în SUA a unor bibliotecari și oameni de știință germani în perioada 30 august – 17 septembrie 1998, finanțată de Deutsche Forschungsgemeinschaft. Au fost urmărite în principal patru probleme: bibliotecile electronice, proiectele de digitalizare, copyright-ul documentelor electronice și evoluțiile tehnice inovatoare în domeniile sus-menționate.

• *Beispielsammlung zu den Regeln für den Schlagwortkatalog* (*Reguli pentru catalogul descriptorilor*)
Berlin: Dt. Bibliotheksinstitut, 1999, 218 p.

Cartea reprezintă un instrument important pentru munca practică deoarece aplicarea regulilor este explicată pe baza exemplelor de caz.

• *Verzeichnis der Musiknachlässe in Deutschland* (*Catalogul operelor muzicale postume din Germania*)
Berlin: Ehemaliges Dt. Bibliotheksinstitut, 2000, 237 p.

În acest catalog sunt cuprinse 1.418 opere postume aflate în 96 de instituții (biblioteci și arhive). Catalogul este organizat alfabetic, după numele localităților unde se află aceste opere și al instituțiilor deținătoare. Catalogul a fost editat de Deutsches Bibliotheksinstitut (Institutul German de Biblioteconomie) împreună cu Asociația Internațională a Bibliotecilor, Arhivelor și Centrelor Muzicale de Documentare.

• Klotz – Berendes, Bruno: *Notfallvorsorge in Bibliotheken* (*Măsuri de prevedere în caz de urgență în biblioteci*)
Berlin: Ehemaliges Dt. Bibliotheksinstitut, 2000, 81 p.

Sunt prezentate sursele de pericol, programele de prevenire și de acțiune în cazul avariilor.

• *Soziale Kompetenzen als Leitungs und Managementqualifikation* (*Competențe sociale ca suport de calificare pentru funcțiile de conducere și management*)
Berlin: Ehemaliges Dt. Bibliotheksinstitut, 2000, 115 p.

Tema "competențelor sociale ca suport de calificare pentru conducere" capătă și în domeniul biblioteconomic o importanță din ce în ce mai mare. Aceasta și pentru că nevoia crescândă de schimbare și inovație în biblioteci nu presupune doar măsuri tehnice și organizatorice. Există și inovații sociale care măresc eficiența bibliotecii, adică a instituției prestatoare de servicii, care vizează pretențiile clienților precum și ale bibliotecarilor.

În acest volum sunt cuprinse și referatele simpozionului "Competențe sociale ca suport de calificare pentru conducere și management" organizat în zilele de 25 și 26 noiembrie 1999 la Berlin de Centrul științific pentru Cercetare socială și DBI, ca și rezumatele discuțiilor de pe marginea articolelor.

• *Die Schulmediothek im Unterrichts Prozess* (*Medioteca școlară în procesul de învățământ*)
Berlin: Ehemaliges, Dt. Bibliotheksinstitut, 2000, 117 p.

Ar trebui să ne punem întrebarea: care este semnificația mediotecii școlare pentru procesul de învățământ? Este spațiul de învățare care invită la creativitate didactică și sinceritate metodică, este posibilitatea de alegere individuală dintre diferitele genuri de medii, accesul rapid la informații și bibliografie sau atmosfera generală care încurajează lectura? Un răspuns general valabil este greu de găsit deoarece aspectele care trebuie luate în considerare sunt prea diferite.

Volumul aduce o contribuție la integrarea mediotecii școlare în procesul de învățământ. Pornind de la tendințele actuale ale reformei școlare, sunt prezentate punctele de referință pedagogice și didactice privind medioteca școlară.

Traducere de Ortansa ENĂȘESCU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Brâncușiana

Nostalgia infinitului

Mircea DEAC

De câteva decenii mă apropii cu interes artistic de originalitatea, unicitatea și valoarea universală a sculptorului Brâncuși, acceptate, subliniate, elogiate și divers interpretate de toți aceia care au venit în contact cu operele lui.

În 1956, pe când lucram în domeniul muzeelor și am patronat organizarea la Muzeul de Artă, din București, "Expoziția retrospectivă Brâncuși" (12 aprilie 1956), care, deși modestă, se constituia ca prima expoziție retrospectivă în Europa cât și în România, am fost subjugat de personalitatea lui Brâncuși. (Pe atunci se găseau în țară peste 18 sculpturi, iar în expoziție au figurat doar 13, printre care *Domnișoara Pogany*, *Sărutul*, *Prometeu*).

Din cauza verdictelor severe aplicate operelor lui Brâncuși, expoziția nu s-a bucurat de mare succes, nu a avut nici invitații și nici catalog. Sculptorul fusese invitat în scris doar de pictorul Camil Ressu să participe la expoziție, dar, fiind bolnav și decepționat, nu a putut veni, având să sfârșească la 16 martie 1957, la Paris.

De atunci, nu mai m-am despărțit de biografia și de operele artistului, studiindu-le și publicând articolele: "Fragmente monografice" ("Gazeta Literară", 1962), "Interviu cu Peggy Guggenheim" ("Flacăra", 1965) sau "Catalogul operei" (revista Muzeului de Artă, 1966), realizând și scenariul primului film despre artist: *Brâncuși la Târgu-Jiu* (1966).

După aproape nouă ani de peregrinări la surse, am oferit spre publicare prima carte biografică cuprinzând analize sintetice ale operelor, cu 130 reproduceri, apărută în 1966 la Editura Meridiane, după ce editura o ținuse în rezervă doi ani, până a avut dezlegarea oficială să o tipărească. Volumul cuprindea o generalizare a documentelor biografice și o sinteză asupra creației artistice, arătând că vitalitatea lui Brâncuși a făcut sculptură din formele cele mai elementare, modificând artele vizuale și tradiționale. Plecând din comuna Peștișani, satul Hobița, trecând prin Târgu-Jiu, Slatina și Craiova, unde se va înscrie la Școala de arte și meserii, va ajunge în 1898 la București, devenind elev la Academia de Belle Arte.

La terminarea școlii, în 1903, pornește spre Paris, unde ajunge în 1904. După zile grele primește o bursă care-i permite să se înscrie la Academia de Arte Frumoase, unde lucrează un timp sub îndrumarea sculptorului Antonin Mercié. Și astfel biografia sa începe să fie asociată cu realizarea operelor sale, care vor dobândi o recunoaștere plenară.

Acest volum m-a trimis către noi căi de apropiere de semnificația operelor brâncușiene. Prilejul mi s-a oferit cu organizarea la Paris, în 1976, a "Expoziției de sculptură românească", unde capul de afiș îl țineau cele câteva lucrări de Brâncuși împrumutate de la Muzeul de Artă Modernă din Paris. Atunci am publicat, în franceză și engleză, un nou volum Brâncuși, la Editura Litera, evocând de data aceasta universalitatea operei lui Brâncuși.

Nu-mi era suficient. Acest volum m-a trimis către noi căi de apropiere de semnificațiile creației și de profunzimea operelor lui Brâncuși. Prin studierea izvoarelor, a sensurilor mitice, a legăturilor cu tradițiile și legendele românești și universale, am atins dimensiunile profunde ale operei artistice. Astfel a apărut la Editura Junimea (Iași, 1983) *Brâncuși – surse arhetipale*. Era, fără îndoială, un pas înainte. Ceea ce reușisem a fost descifrarea profunzimei "Brâncuși", evaluarea unor simboluri arhetipale, singurele adevărate ca expresii artistice, permanente într-o operă de artă. Operele lui Brâncuși se pretează, extrem de probant, raportului artă – mit. Formele arhetipale i-au împlinit creația, i-au dat certitudinea realizării unei sculpturi care îmbina reprezentarea realistă cu forma pură. Principalele teme susceptibile a fi găsite în miturile și legendele străbune pot fi rezumate la câteva: Originea Lumii, Mitul păsării și al ascensiunii, Tema dragostei și a fertilității, Mitul morții și al somnului. Mitul centrului lumii, și acele lucrări care aparțin direct relației cu mitologia: Himera, Cariatida, Laocoon, Leda, Ulise, Prometeu, Narcis, Adam, Eva. Trebuia să leg însă această înclinație de spiritul modern al creației sculptorului, de poziția sa de novator al artei contemporane.

În 1996, am publicat, la Sibiu (Editura Thausib) un nou volum, *Brâncuși românul*, în care tema principală era, de data aceasta, nostalgia infinitului. Revelația o avusesem vizitând Atelierul Brâncuși, organizat la Paris de Doamna Marielle Tabart și Doina Lemny, care au realizat un impresionant muzeu-expoziție, concretizat și în volumul *L'Atelier Brancusi* (Centre Pompidou, 1997), o acțiune extraordinară, clară, prezentând meșteșugit fenomenul Brâncuși. Interesante erau și sculpturile așezate pe rotative, care prin rotirea lor înfățișau nu o imagine ci o multiplicitate de imagini, arătând genialitatea lui Brâncuși în accentuarea, prin formele exterioare, a semnificației unei opere.

Din 1904, când Brâncuși sosise la Paris, unde avea să rămână până la sfârșitul vieții, în 1957, în această jumătate de secol s-au impus și au schimbat cursul tradițional al artei numeroși artiști, deveniți figuri ilustre și simboluri ale artei moderne: Matisse, Léger, Picasso, Kandinsky, Salvator Dali, Chagall și nu printre cei din urmă Brâncuși. Închis în magicul său atelier de sculptură, ca Faust în laborator sau ca strămoșul său trac în austeritatea mistică a altarului, Constantin Brâncuși s-a izolat, făurindu-și un drum propriu în sculptură. Brâncuși a creat, cu profunzimea unui spirit iremediabil întors spre sine, o suită de sculpturi, inegalabile în formele lor simplificate până la limitele abstractului, aflate însă în corespondență intimă cu forțele naturii și tainele infinitului.

Înțelegeam astfel exact și adevărat atitudinea artistului față de adevăr și real. Există desigur aici o inconsistență logică, deoarece fenomenul vizual poate fi transformat

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

într-unul verbal. Trecerea de la concretul operei, fie metaforic sau simbolic, la sensul estetic este un fenomen propriu limbajului scris. Ideal ar fi ca rodul atâtor asociații și relații referitoare la creația lui Brâncuși să fie redus, înlăturând pe cât posibil limbajul convențional, convențiunile fiind subiective, la valoarea unei singure opere. Preocuparea de a iniția cunoașterea creației de la o singură lucrare m-a urmărit intens. Încercasem acest lucru la Colocviul Brâncuși, în 1968, referindu-mă la *Coloana infinitului*. În 1966 publicasem și la revista "Amfiteatru", "O nouă ipoteză despre Coloana infinită", pe care aveam să o dezvolt la un simpozion, ținut la Istanbul. Aici Nurulah Berk, inspirat de ceea ce spuneam, avea să susțină că și Minaretele turcești exprimau aceeași tendință spre infinit.

Este interesant de meditat cum gândim o operă de artă izolată de celelalte? Ca pe un text pe care-l citim pentru a avea acces la bogățiile colaterale, artistice, sociale etc.? Ca pe un text pentru a pătrunde la bogățiile sale spirituale evidente? Este firesc ca spațiul spiritual al unei opere de artă, valoarea ei specifică, odată recunoscute, să fie proiectate și extrapolate în universul mental al artistului.

Sunt, în acest sens, două direcții pentru a pătrunde în universul spiritual al sculptorului Brâncuși. Una este tendința spre infinitul universului, ceea ce eu am numit nostalgia infinitului. A doua, tot atât de importantă, este aceea că operele sale oferă privitorului bucuria de a exista. Brâncuși spunea că în artă ceea ce importă este bucuria. "Când nu mai suntem copii, suntem morți". Înaintea sa și Socrate spusese că viața are drept scop fericirea și bucuria. Brâncuși a subliniat și el că "cea mai mare fericire este contactul între esența noastră și esența eternă". E mai ușor să vorbești de real, de concret, decât de infinit și universal. Numai geniile au relația clară cu infinitul. Din asemenea cauze o operă de artă își pierde mesajul banal, obișnuit, ea dobândește un caracter atât de general încât adesea mintea noastră nu-l poate cuprinde.

Să luăm de exemplu *Coloana infinitului*. Ea este semnul victoriei și al imortalității, ea simbolizează relația dintre pământ și cer, ea evocă recunoștința terestrului față de puterile cerești care veghează asupra destinului omului. Lansată în spațiu ea a devenit semnul prestigios al uverturii cosmice. De aceea, ea ne impresionează prin forța multiplă a simbolului, prin claritatea și puritatea expresiei sculpturale. Aici s-au concentrat căutările sculpturale ale lui Brâncuși, aici găsim plenar ceea ce am numit nostalgia infinitului.

Fiind simbolică, arta se depărtează de natura concretă și năzuiește spre abstract. De aceea definisem ultima carte *Nostalgia infinitului* și îmi propun să continui să explic mai clar ceea ce înseamnă aceasta.

Dar până atunci voi încheia cu un citat din Constantin Noica: "Pornind de la *Rugăciunea*, care datează din 1907, întreaga operă a lui Brâncuși poate fi considerată ca o formă în devenire, axată pe trei direcții fundamentale, drumul spre uman, nostalgia cerului în drumul către divin sau căutarea absolutului, pe urmele lui Dumnezeu". (Ionel Jianou – Constantin Noica, *Introduction à la sculpture de Brancusi*, Arted, Éditions d'Art, Paris, 1976, p. 15)

Bibliografia lucrărilor despre Brâncuși

- "Brâncuși", fragmente monografice, "Arta plastică", nr. 6/1962
- "Un Brâncuși inedit", "Gazeta literară", 19 septembrie 1963
- "Modernism, originalitate", "Contemporanul", 8 ianuarie 1965
- "Brâncuși", interviu cu Peggy Guggenheim, "Flacăra", nr. 3/14 ianuarie 1965
- "Supliciul". Un Brâncuși descoperit la București, "Arta plastică", nr. 6/ 1965
- "Logica formei", "Arta plastică", nr. 2/ 1965
- Catalogul operei lui Brâncuși, "Studii muzeale", III, 1966, pp. 79 – 95, Muzeul de Artă al RSR
- *Brâncuși*, scenariu de film; *Brâncuși la Târgu-Jiu*, scurt metraj, 1966
- *Brâncuși*, Editura Meridiane, București, 1966
- "O nouă ipoteză despre originea Coloanei infinite", "Amfiteatru", nr. III/octombrie 1966
- "10 ani de la moartea lui Brâncuși", "Munca", 16 noiembrie 1967
- "Colocviul național Constantin Brâncuși", "Scânteia Tineretului", 6 octombrie 1967
- "Vizitând atelierul lui Brâncuși la Muzeul de Artă Modernă, la Paris", "Tribuna", Cluj-Napoca, februarie 1967
- "L'expression Brancusi", "Les Lettres françaises", Paris, nr. 1215/ 3 – 9 ianuarie 1968
- *Cazul Brâncuși*. Eseu de caracterologie plastică. Colocviul Brâncuși, Editura Meridiane, 1968, pp. 116 – 124
- Léger și Brâncuși, la Biot", "Tomis", Constanța, nr. 7/iulie 1969
- "Sculptura indiană și Brâncuși", "Tomis", Constanța, noiembrie 1969
- "Retrospectiva Brâncuși. Semnificațiile unei expoziții unice", "Informația Bucureștiului", sâmbătă, 6 iunie 1970
- "Brâncuși", "Pianetta", Milano, 1970
- "La signification d'une exposition unique" (prefața la expoziția Brâncuși). Haags Gemeentemuseum, aprilie – mai 1970, Haga, Olanda
- "Der Siun Des Werkes von Brancusi", Wilhelm Lembruck, Muzeum Duisburg, 1976, pp. 71 – 77
- "De la național la valoarea universală în creația lui Brâncuși", "Revista "Muzeelor și Monumentelor", Muzee, 1976
- "Brâncuși, expresia unei culturi populare cu sensuri universale", "Transilvania" (Sibiu), nr. 2/1976
- "Centenaire de la naissance d'un grand sculpteur", "Nouvelles perspectives" (Helsinki), vol. 62/1976
- *Brâncuși*, Editura Litera, ediția în limba franceză, 1977
- *Brâncuși*, Editura Litera, ediția în limba engleză, 1977
- "Aforismele și textele lui Brâncuși", "Tribuna" (Cluj-Napoca), 4 octombrie 1980
- *Brâncuși – surse arhetipale*, Editura Junimea, Iași, 1982
- *Concret și sens universal în moștenirea lăsată de Brâncuși. Arta în oglinda istoriei*, Editura Meridiane, 1984, pp. 178 – 190
- "Românii în cultura universală. Brâncuși", "Albina", nr. 9 (1501)/septembrie 1984, anul 87, serie nouă
- "Brâncuși interpretat: Pasăre sau pană", "Contemporanul", nr. 9 (2206), 24 februarie 1989
- "Atitudini deformate. Ce s-a întâmplat cu moștenirea lui Brâncuși", "Ateneu", anul 27, nr. 5 (246)/mai 1990, Bacău,
- Brâncuși, în 1996. "Brâncuși – frontiera clipei", Tg.-Jiu, 19 februarie – 16 martie 1996
- Românul Brâncuși. Mircea Deac, *Brâncuși sau nostalgia infinitului*, Editura Thausib, Sibiu, 1996
- Brâncuși Constantin. *Enciclopedia marilor personalități*, Editura Geneze, București, 1999
- "Brâncuși, evocări", Revista "Radio România", februarie 2001.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Lumină Lină – Gracious Light

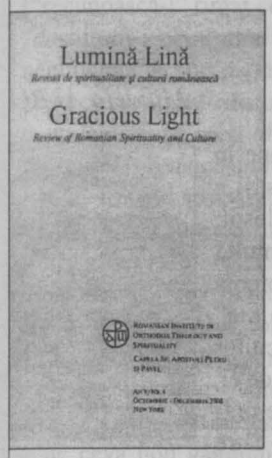

Am primit de la New York numărul 4 (anul V), octombrie – decembrie 2000, al publicației "Lumină Lină – Gracious Light", *prestigioasă "Revistă de spiritualitate și cultură românească", editată de Preotul și poetul Dr. Theodor DAMIAN (director) și Prof. Dr. Mihaela ALBU (redactor șef), sub egida Institutului Român de Teologie și Spiritualitate Ortodoxă, Capela Sf. Apostoli Petru și Pavel. În urmă cu un an salutam în paginile revistei noastre tot numărul 4, pe aceleași luni ale anului 1999, al publicației new yorkeze.*

Editată în limbile română și engleză, cu un apreciabil număr de colaboratori din țara limbii române, din SUA și din spațiul diasporei românești, "Lumină Lină" *însumează o varietate de preocupări din domeniul ecumenic, al filosofiei ori al istoriei, al creației, criticii și informației literare ori plastice.*

Alături, o felicitare pe care Pr. Theodor DAMIAN o adresează domnului Florin ROTARU, directorul "Bibliotecii Bucureștilor". *O transcriem pentru caracterul ei emblematic în înțelegerea luminii de spiritualitate care leagă și dezleagă sensurile multora dintre materialele însumate în paginile revistei.*

Stimate Domnule Rotaru,

Prin întruparea Logosului divin pe pământ avem un Dumnezeu-Om în ceruri. Avem la cine privi, spre cine tinde, are cine să ne ofere o mână mântuitoare.

Venind Dumnezeu în apropiere maximă de om suntem acum în maximă cunoștință de Dumnezeu. Ceea ce ne trebuie ni s-a dat. Depinde de ceea ce facem cu ce ni s-a dat.

Celebrarea Nașterii Domnului ne aduce aminte de dar, de posibilitate și de datorie. De aceea, ca sărbătoare a darului, o întâmpinăm cu doxologică bucurie, așa cum ne îndeamnă și colinda: "Lăudați și cântați și vă bucurați".

La mulți ani!

Pr. Theodor Damian

Nașterea Domnului 2000
New York

De asemenea, în semn de apreciere și de relație confraternă, și sperând într-o tacită îngăduință, prelucrăm din sumarul revistei "Lumină Lină" *articolul doamnei Mihaela ALBU, binevenit la închiderea calendaristică a eternului "An Eminescu".*

Imagine din *Lumină Lină*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Mihai Eminescu și Constantin Noica – doi "filosofi" ai limbii române

Mihaela ALBU

Printr-un aparent paradox, Tudor Arghezi cuprinsese într-o singură propoziție (frecvent citată de atunci) sinteza personalității creatoare a lui Mihai Eminescu: "Fiind foarte român, Eminescu este universal".

Întreaga cultură română modernă stă sub semnul lui Eminescu sau (pentru a folosi un termen frecvent utilizat de Constantin Noica) cultura română modernă stă "întru" Eminescu.

Mi-am propus în cele ce urmează să-l redescopăr pe Eminescu prin "grila" filosofului român Constantin Noica. Citindu-i cărțile, mă gândesc la faptul că poate poezia populară, poezia lui Eminescu și paginile lui Noica despre vorbirea românească sunt cele mai intraductibile scrieri românești. Tot aici ar intra și Creangă și *La Liliecii* lui Marin Sorescu. Și mă urmărește un fel de părere de rău că alții (cei care nu înțeleg limba română) nu pot simți pe deplin frumusețea lor. Nu un sentiment de neîmplinire, de frustrare născute din starea de inferioritate a unei limbi de mai mică circulație, ci dimpotrivă, cu părerea de rău (aproape cu compătimirea) că străinii nu pot să ajungă la "a simți" nu numai a înțelege ce spun și *cum* spun acești scriitori români.

Pentru că cea mai desăvârșită formă a culturii noastre este însăși limba română. "Este limba un instrument al gândului sau e gândul însuși?", se întreba retoric filosoful Noica (*Jurnal de idei*, Buc., Humanitas, 1990, p. 282).

Și putem afirma că alături de ideile, de imaginile, de temele poeziei eminesciene este *limba* lui Eminescu, puritatea, perfecțiunea și "dulceața" ei. Limba oricărei pagini scrise de poet trece dincolo de înțelegere – spre simțire, spre visare. Cu "smerită mândrie" gândești: "în limba ta sunt aceste temple de frumuseți", sau, cum spunea Noica, "numai în cuvintele limbii tale se întâmplă să-ți amintești lucruri pe care nu le-ai învățat niciodată" (*Cuvânt împreună despre rostirea românească*, București, Humanitas, 1996, p. 9). Fie și numai din aceste citate se poate deduce că dincolo de ideile filosofice, de reflecțiile pe marginea culturii românești și universale, Constantin Noica ne-a făcut părtași la "redescoperirea" limbii române. "Ar merita să facem astfel încât să ne înfățișăm cu limba noastră la judecata istoriei... Cu limba noastră noi dăm acea «iscusită oglindă a minții omenești», cum spunea despre scris Miron Costin, în care gândul din totdeauna și omul de pretutindeni să-și vadă chipul. Și o putem face în termeni proprii, uneori de netălmăcit în alte limbi" (*Cuvânt împreună...*, p. 9).

Noica a înțeles și a simțit limba ca un poet, fiind filosof; Eminescu a simțit și a înțeles limba ca un filosof, fiind poet. Amândoi au fost astfel "filosofi" ai limbii române. "Nu mulțimea ori sporietatea unei limbe – ci organul cel fin al logicei sale, acesta e lucrul principal", scria poetul într-un articol (reeditat în vol. *Mihai Eminescu – Despre cultură și artă*, Ed. Junimea, 1970, p. 234). "Filosofia se întemeiază cel mai bine cu termeni ce au o tensiune în ei", spunea și Noica. Dar limba însăși e gândită filosofic de acesta. Pentru filosof, ca și pentru poet, descoperirea cuvântului "ce exprimă adevărul" devenea suprema bucurie. Amândoi ne "aduc aminte" cuvintele uitate și-l călăuzesc pe cititor spre conștientizarea limbii. Conduși de ei, acesta participă la bucuria de a trece pragul dincolo de pragmatismul limbii către esența ei filosofică. "Limba ta nu e o limbă: e gândire, conștiință, orizont. E spontaneitate și creativitate neîncetată. De aceea nu se poate lingvistică decât pe limbile altora. Cu limba ta *ești*. Limba ta e un fel de a fi". (C. Noica, *Jurnal de idei*, p. 221). Și mai departe: "Am căutat românescul, pentru că nu puteam gândi decât în limitația ce nu limitează a limbii noastre" (*Ibidem*, p. 282). Aluzia și îndemnul de a crea în limba maternă – singura care "nu-l limitează" pe artist și-i lasă libertate gândirii este evidentă. Și, în plus, se poate înțelege îndemnul de a nu te simți inferior comunicând într-o limbă de mai mică circulație. Noica înțelege limba ca pe o carte de învățătură, ca pe un document al sufletului, al particularităților, al specificului poporului român. Prin ea putem "citi" situarea în istorie, mentalitățile, psihologia sa. "Ce am învățat de la limba română e că nu totul este, având încă *un statut de ființă*. Sunt și neîmpliniri (n-a fost să fie), blocări, aproximații (ar fi să fie, va fi fiind) sau iminențe (este să fie)" (*Jurnal de idei*, p. 271). Noica a definit astfel identitatea poporului român prin limba vorbită de acesta.

"Vorbirea omului e și ființa lui". În cazul lui Eminescu, limba poeziei sale poate fi identificată, dincolo de ființa sa, cu "ființa" neamului său. "Nu noi suntem stăpânii limbii, ci limba este stăpâna noastră", spusese Eminescu într-un manuscris, publicat sub titlul *Fragmentarium* (Editura Științifică și Enciclopedică, 1981, p. 552). Constantin Noica, cercetând manuscrisele eminesciene, descoperă în ele un "gust al limbii" pe care poetul i-l transmite peste timp. Cuvintele și expresiile vechi (iar dintre ele "dor", "rost", "se cade – nu se cade", "mă paște gândul" etc.), cuvintele impuse sau redescoperite de Eminescu ("a troieni", "infinire"), inversiunile verbale, frecvente în limba populară și "exploatate" (pentru că le-a înțeles bogăția de sensuri noi) de către Eminescu, devin pentru Noica *pietre de hotar* ale scrierii sale. Amândoi au simțit limba română ca pe un miracol, ca pe o continuă fântână de frumuseți și "prețuri noi", cum o înțelesese mai târziu și Arghezi. Limba este ca o ființă de care trebuie să te apropii, să o vezi și să-i înțelegi schimbările. "Într-un ceas al ei, o limbă trebuie să fie ca un om tânăr, ceva nestrunit și gata de toate riscurile, ba chiar și de câteva sminteli", spunea Noica în *Cuvânt împreună despre rostirea românească* (p. 301). Această "nestrunire" a limbii o va fi simțit și Eminescu, de vreme ce el încerca (în manuscrise) și folosea apoi cele mai subtile forme inverse ale verbelor însoțite de pronume pe care, în paranteză fie spus, numai limba română le permite ("plăcutu-mi-au", "purta-ne-vom",

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

"părutu-ni-s-a" etc.). Dar nu numai descoperirea acestora în poezia lui Eminescu sau extraordinara folosire a lor în rimă ("recunoască-l" rimat cu "dascăl", "renegă-l" cu "Hegel" sau "destul-mi-i" cu "ulmii") vrem să le semnalăm aici, ci şi nenumăratele interpretări date de Constantin Noica. Ai senzaţia că scriitorul-filosof te ia de mână şi te călăuzeşte printr-un labirint pe care, afirmând că îl cunoşti, săvârşeşti păcatul orgoliului nemăsurat. Labirintul acesta, pare să spună C. Noica, trebuie străbătut iar şi iar, trebuie să-l vezi cu ochii minţii, cu "aducerea aminte" pe care numai limba ta ţi-o poate oferi. "Căci orice cuvânt este o uitare şi în aproape oricare s-au îngropat înţelesuri de care nu mai ştii" ("Cuvânt înainte" la *Cuvânt împreună...*, p. 9). Şi ar merita să transpunem aici un fragment din medierea pe care o face pentru noi Constantin Noica, re-descoperindu-ne un "grăunte" din miracolul eminescian: "Eminescu simte că răsturnările aduc ceva nou gândului şi inimii, ca să nu spunem şi gramaticii. «Mi-e destul» este la indicativ prezent, dar «destul-mi-i» nu mai e la indicativ (e la exclamativ, sau cum vrem să-i spunem). Dacă zici «vor veni» te exprimi la indicativ viitor, dar «veni-vor» nu mai e nici el la indicativ, iar viitorul a trecut în alt timp parcă, în acel timp fără de timp al lui poate da, poate nu sau de-ar fi să fie de care gramatica nu ştie prea multe". (*Ibidem*, p. 303).

"Dacă te-ai aşezat în viaţă în condiţii absolute, practică absolutul: creaţia", îndemna Constantin Noica (*Ibidem*, p. 189). Din această perspectivă îl putem apropia din nou pe filosof de poet, de vreme ce amândoi "au practicat absolutul".

Situându-se sub semnul poetului celui aşezat "în originar", filosoful confirma cu autoritatea puterii sale de înţelegere a fenomenului artistic că "o naţiune se poate educa printr-un om: Eminescu". Poetul este pentru Noica singurul care a obţinut "miracolul" făcând cultură română cu "întreaga cultură a lumii" (*Jurnal de idei*, p. 299). Preţuindu-i geniul artistic, Noica îi apreciază deopotrivă geniul lingvistic, relevat prin rolul pe care l-a avut în determinarea limbii române literare. "Fiecare cultură are într-un ceas al ei un «om deplin», un arhetip: Homer – Dante – Shakespeare – poate Cervantes – Goethe. La noi, Eminescu. E ceasul unic în care limba nu e încă pe deplin formată, istoria comunităţii e deschisă, spiritul culturii e încă nedefinit. Acel ceas e irepetabil" (*Ibidem*, p. 234). Pentru că Eminescu, în afara reflecţiilor profunde asupra limbii, este cel care a făcut prin poezia sa o deschidere spre universalitate, dar în limba română. Prin opera eminesciană s-a ajuns la forma modernă a limbii române literare. Şi acest adevăr incontestabil îl subliniase Eugen Lovinescu spunând că atunci când Eminescu a scris versurile "Ideal pierdut în noaptea unei lumi ce nu mai este,/ Lume ce gândea în basme şi vorbea în poezii" a avut loc o revoluţie în literatura română. A prins contur o nouă formă de literatură, cu posibilităţi metaforice noi şi nebănuite, cu structuri sonore diferite, cu un nou limbaj şi o nouă muzicalitate.

Ideea o accentuează Constantin Noica intrând în profunzimea limbii române, deopotrivă limba lui Eminescu şi limba poporului român. Acest "ceas" irepetabil Constantin Noica l-a cercetat şi l-a interpretat mereu în scrierile sale. Iar ceea ce spunea despre un verb (cu variantele sale substantivizate) – "a troieni" – se poate extinde asupra întregii creaţii eminesciene: "Dacă n-ar fi apărut Eminescu, e probabil că s-ar fi pierdut şi cuvântul acesta" (*Cuvânt împreună...*, p. 92). Dacă n-ar fi apărut Eminescu, multe cuvinte româneşti şi chiar felul nostru de a vorbi limba română ar fi fost altul. Mai sărac. Ne-o spune Constantin Noica, cel care şi-a închinat viaţa scriind despre limba română.

"Anul Eminescu" sărbătorit acum ar trebui să treacă dincolo de durata convenţională. Vorbind limba română, noi îl sărbătorim permanent pe Eminescu. Simţind şi scriind atât de profund despre limba populară, despre limba cronicarilor sau direct despre versul eminescian, Constantin Noica l-a sărbătorit totdeauna pe Eminescu. Pentru el (şi desigur pentru noi toţi), poetul reprezintă desăvârşirea, deoarece, aşa cum scria Noica, poetul Eminescu "ştie să gândească filosofic şi (pentru că) ştie să vorbească româneşte" (*Ibidem*, p. 74).

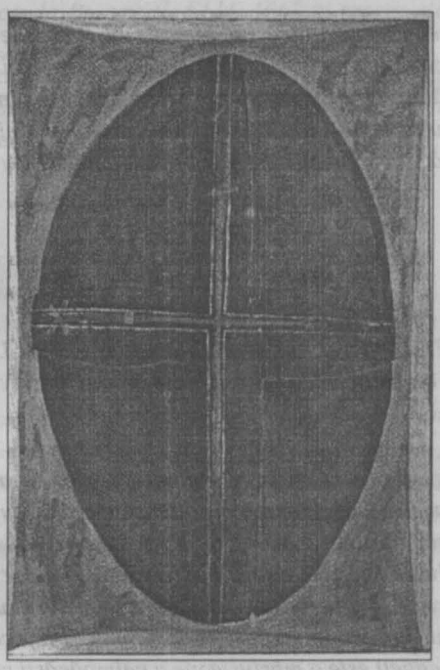

Imagine din *Lumină Lină*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Catalog

Urs ALTERMATT, *Previziunile de la Sarajevo. Etnonaționalismul în Europa*
Traducere de Johann Klusch, cuvînt înainte de Andrei Corbea, Editura Polirom, Iași, 2000, 240 p., 65.000 lei

Etnonaționalismul, cu diferitele sale fațete, constituie tema acestei cărți, care evidențiază faptul că tocmai combinarea celor două tendințe – naționalizare și etnicizare – mărește forța explozivă a fenomenului. În eseul de față, autorul intervine în dezbaterile istoricilor, antropologilor, sociologilor, etnologilor și politologilor. De asemenea, situează persoanele, datele și evenimentele în conexiunea lor istorică, într-un raport care cetățeanului de rînd, printr-un mecanism inconștient de respingere, îi scapă din vedere. În aceasta constă, într-un anume sens, elementul provocator al cărții, care – poate – incită la reflecție.

Hélène CARRÈRE D'ENCAUSSE, *Blestemul ruşilor. Eseu despre asasinatul politic*
Traducere de Felicia Ileana Ştefano, Editura Polirom, Iaşi, 2000, 304 p., 78.000 lei

Dacă națiunea, cultura, poporul rus oferă esențialul materialului ce ilustrează dezvoltările și analizele sale, lucrarea de față nu pretinde, nici pe departe, statutul unei istorii a Rusiei și apoi a Uniunii Sovietice.

Această țară, atît de năpăstuită, constituie o enigmă pentru cei care îi scrutează destinul. Încercînd să elucidăm resorturile profunde ale blestemului său secular am descoperit o legătură specifică ce pare să unească întotdeauna cucerirea sau păstrarea puterii de asasinatul politic, individual sau în masă, real sau simbolic.

Așa s-a născut eseul nostru, modalitate de lectură a unei istorii pe care unii au știut s-o povestească, alții au făcut-o sau au crezut că o fac și pe parcursul căreia mulți au murit. (Hélène Carrère d'Encausse)

Arthur GOULD LEE, *Elena, Regina - Mamă a României*
Traducere din engleză de Liana Alecu, Editura Humanitas, București, 2000, 272 p., 69.000 lei

Viața reginei Elena, mama lui Mihai I al României, a fost o viață de Cenușăreasă derulată invers. Descendentă a țarinei Ecaterina cea Mare, a reginei Victoria și a lui Iacob I al Angliei, nepoată de împărați și fiică de regi, Elena părea sortită unei existențe senine de suverană. A devenit, într-adevăr, regină, dar nu a domnit niciodată. Tatăl, soțul, fiul și fratele ei au fost forțați, rînd pe rînd, să renunțe la coroană. A suportat umilințe la care femeile nu sînt de obicei supuse, și cu atît mai puțin reginele.

George LEGGETT, *CEKA: Poliția politică a lui Lenin*
Traducere de Felicia și Marius Ienculescu Popovici, Editura Humanitas, București, 2000, 560 p., 149.000 lei

CEKA: Comisia Extraordinară Panrusă pentru Combaterea Contrarevoluției și a Sabotajului. Pînă nu demult, această organizație nu făcuse obiectul vreunui studiu substanțial. Propunîndu-și o analiză de adîncime, George Leggett se oprește asupra genezei poliției politice sovietice, a rădăcinilor ei leniniste și a rolului pe care l-au avut în recenta ei istorie revoluționarii socialiști de stînga. În ediția română autorul revine, analizînd retrospectiv efectele prăbușirii blocului sovietic asupra sistemului de securitate și actualizînd modul în care comunismul și-a jucat ultima carte în această parte a Europei. [...] lucrarea lui Leggett este o mărturie vie a neîmpăcării cu trecutul și a instinctului vinovat prin care istoria își ascunde uneori greșelile.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Aristița NEGREANU, *Dicționar de expresii român– francez*
Editura ALL Educational, București, 2000, 304 p., 124.000 lei

Cadru universitar, specialistă în semantică și pasionată de problemele traducerii, Aristița Negreanu arată că esențial în limbă nu este "cuvântul" ci contextul care pune în valoare "sensul" și dă "tonul" prin registrul de stil.

Nu ajunge să cunoști doar lexicul; este esențial să înțelegi contextul, jocul mai mult sau mai puțin complicat al ambiguităților, dozajul figurilor de stil, nuanțele unei afirmații prin negație, relațiile cu interlocutorul... și multe altele pe care le veți descoperi prin DICEX-ul din și în limba franceză.

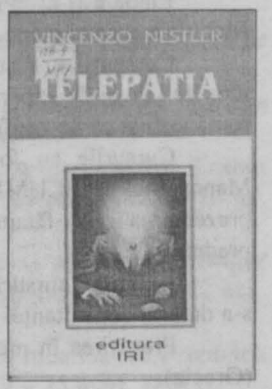

Vincenzo NESTLER, *Telepatia*
Traducere, eseu introductiv și note de dr. Leonard Gavriliu, Editura IRI, București, 2000, 204 p., 45.500 lei

Cartea se compune din două părți: prima parte, "Fenomenologia telepatiei", constă din 14 capitole, fiecare dintre ele tratând o problemă bine determinată, fiind prevăzută cu note și referiri bibliografice; partea a doua, "Ipoteze cu privire la natura telepatiei", constituie o noutate față de alte scrieri (italiene sau nu) publicate până în prezent, deoarece lipsește, în literatura de specialitate, o tratare organică și completă a "bazelor teoretice" ale parapsihologiei, în special referitoare la faptele telepatice; această parte cuprinde zece scurte capitole, care sperăm să fie de ajuns de clare și de interesante. (Vincenzo Nestler)

PLATON, *Gorgias*
Traducere de Th. Simenschy, text revăzut, notă asupra ediției și postfață de Traian Diaconescu, Editura Vestala, București, 2000, 128 p., 30.000 lei

[...]În deceniul al treilea al secolului nostru, tot un filolog clasic de la Universitatea din Iași, Cezar Papacostea, a tipărit o altă versiune integrală a acestui dialog în volumul Platon, Opere, *vol. III, București, Editura Casei Școalelor, 1934. Această versiune a fost revizuită și republicată în volumul* Dialoguri, *îngrijit de Constantin Noica, la București, ELU, 1968 și reprezintă, fără îndoială, o lucrare de referință în cultura română. [...]*

Versiunea acestei ediții a fost revăzută de noi. [...] Suntem convinși că editarea acestui dialog reprezintă un act de cultură și, în același timp, un omagiu adus unui filolog care a contribuit la consolidarea tradiției clasice în România. (Traian Diaconescu)

Gudrun ZIEGLER, *Secretele Romanovilor*
Traducere din limba germană de Magda Petculescu, Editura Saeculum I.O., București, 2000, 239 p., 44.000 lei

Istoria celor trei veacuri de existență a dinastiei Romanov (care a dat cei mai importanți țari ai Rusiei) întrece în măreție și mizerie umană, în tragism și cruzime, în imprevizibil și aventuresc închipuirea oricărui romancier. Mintea se cutremură în fața dezvăluirilor aproape incredibile ale autorului, bazate pe cercetarea profundă a documentelor ținute secrete timp de secole. Căutătorul de senzațional și de impresii tari află în cartea de față – tradusă pentru prima dată în românește – cea mai palpitantă incursiune în real.

NOTĂ: Cărți achiziționate de *Serviciul Dezvoltarea Colecțiilor* al Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu" București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Agenda culturală

Dimensiunea culturală a democrației

Pe 16 ianuarie 2001, la Galeria ¾ a Teatrului Național s-a desfășurat seminarul "Cultura română în cadrul proiectului Uniunii Europene". Agenda zilei a cuprins descrierea proiectului Phare "Consolidarea instituțională", Strategia Culturală pe termen lung pentru România și prezentarea unor proiecte pilot. La această întâlnire, pe lângă reprezentanții Biroului Asistenței Phare și ai Delegației Comisiei Europene, au fost prezenți Ministrul Culturii și Cultelor, Dl. Răzvan THEODORESCU și Secretarul de stat pentru Integrarea Europeană, Dl. Ion ANTONESCU.

Proiectul Phare RO 9707-01 "Dimensiunea culturală a democrației – Consolidare instituțională" a fost organizat de către Ministerul Culturii pentru managerii instituțiilor culturale din țară. Proiectul a avut două etape: management general și management specializat.

Etapa I: "Bazele managementului cultural" – s-a desfășurat la București, în perioada mai iulie 2000. În această etapă au fost prezentate modulele de Planificare strategică, Managementul proiectelor, Managementul financiar al proiectelor, Leadership, Resurse umane.

Etapa a II-a: "Pregătire specializată în management" – s-a desfășurat la Sinaia, în perioada 18 – 29 septembrie 2000. Modulele acestei etape au fost: Marketing, Tehnologii, Strategie, Sinergii.

Cursanții au fost colegi din toate instituțiile de cultură din București și din țară, fapt care a contribuit la un schimb fructuos de idei și de experiență. Am descoperit cu această ocazie că avem vederi comune în ceea ce privește dezvoltarea culturii românești și că ne confruntăm cu același gen de probleme.

Cursurile au fost livrate de firme specializate în consultanță managerială: FIMAN (Fundația Internațională de Management), ECUMEST, NOMISMA SpA (Bologna, Italia) și INFOGROUP CONSULTANTS (Atena, Grecia), iar prezentarea a fost făcută într-un mod modern și atractiv, cu multe exerciții și studii de caz menite să aprofundeze cunoștințele predate.

În timpul cursurilor s-au dat teme de casă menite să aprofundeze cunoștințele acumulate, iar buna rezolvare a acestora s-a datorat consultanței oferite pe întreaga perioadă a cursului de către experții FIMAN.

Pregătirea în management specializat a fost făcută cu sprijinul experților de la NOMISMA (Italia) și INFOGROUP (Grecia).

Cursul s-a încheiat cu realizarea unui proiect cultural pentru fiecare instituție participantă, proiect care a fost evaluat de un grup de experți.

După terminarea fiecărei etape s-au acordat Certificate de Participare, urmând să se acorde Diploma în Management Cultural. (*Aurelia ALBU*)

Inaugurarea primei Biblioteci pentru nevăzători din România

Miercuri 7 martie a.c., în localul din șoseaua Mihai Bravu nr. 116, Bl. D5 (zona Piața Iancului) a avut loc inaugurarea Bibliotecii pentru persoane cu deficit vizual. Este prima bibliotecă de acest tip din România cu studiou propriu și axată pe bibliografia universitară transpusă în formă audio pentru studenții nevăzători, după modelul occidental (Bordeaux). Proiectul acestei biblioteci s-a materializat prin eforturile conjugate ale Asociației Bibliotecarilor și Documentariștilor din București, Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu" și ale Filialei București a Organizației "Salvați Copiii".

Dotarea tehnică a Bibliotecii a fost realizată în cadrul Programului **Euroart** – Fondul Cultural European pentru România (parte componentă a Programului Ministerului Culturii "Dimensiunea Culturală a Democrației") cu fonduri asigurate de Uniunea Europeană prin Delegația Uniunii Europene în România și cu asistența tehnică a Consiliului Britanic în parteneriat cu Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile.

Coordonatoarea și inițiatoarea proiectului este d-na Alexandra IONESCU TITU, critic de artă, cercetător la Institutul de Istoria Artei al Academiei Române, membru de onoare al Asociației Bibliotecarilor și Documentariștilor din București.

Biblioteca este dotată cu cele mai moderne mijloace pentru ca nevăzătorii să aibă acces la informațiile din cărți. Prin intermediul unui program special, o pagină de text scanată ajunge la nevăzători sub formă sonoră, o voce sintetizată la calculator. Un alt program permite ca un text scanat să fie convertit în scriere Braille și să fie tipărit la imprimanta specială. Pe lîngă asta, nevăzătorii au acces la calculatoare, o voce sintetizată atrăgînd atenția asupra comenzilor pe care ei le dau computerelor. De asemenea, biblioteca are 100 de casete ce pot fi multiplicate și împrumutate nevăzătorilor. Unele casete sînt transpuneri ale unor cărți de psihologie sau istorie, critică de artă, altele conțin beletristică, romane în limba franceză. Alături de acestea, biblioteca pune la dispoziție, pe casete, materialele pentru examenele de capacitate. În funcție de cerere, consiliul bibliotecii va hotărî ce cărți vor fi transpuse pe casete.

La ceremonia de inaugurare au luat cuvîntul domnii Florin ROTARU, Secretar de stat la Ministerul Culturii și Cultelor, director al Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu", Vasile MOLAN, Secretar de stat la Ministerul Educației și Cercetării, Neculai ONȚANU, primarul sectorului 2, Gabriel BURLACU, viceprefect al Municipiului București. Din partea coordonatorilor proiectului au vorbit d-na Alexandra TITU și dl. Radu Sergiu RUBA.

Evenimentul a fost reflectat în reportaje transmise de TVR1, Pro TV, Tele 7 ABC, Prima TV și Antena 1. (*Horia FRUNZĂ*)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendarul evenimentelor culturale

martie 2001

♦ 1 martie 1926. 75 de ani de la naşterea scriitorului **Viniciu Gafiţa**

♦ 1 martie 1931. 70 de ani de la naşterea **Elisabetei Bostan**, regizor de film

♦ 2 martie 1716. 285 de ani de la apariţia lucrării **"Descriptio Moldaviae"** de Dimitrie Cantemir

♦ 4 martie 1876. 125 de ani de la naşterea lui **Léon Paul Fargue**, poet şi ziarist francez (4 mart. 1876 – 24 nov. 1947)

♦ 4 martie 1991. 10 ani de la moartea scriitorului **Ion Lăncrănjan** (13 aug. 1928 – 4 mart. 1991)

♦ 6 martie 1866. 135 de ani de la naşterea lui **Dumitru Kiriac**, compozitor, dirijor şi folclorist (6 mart. 1866 – 1928)

♦ 6 martie 1926. 75 de ani de la naşterea lui **Andrei Wajda**, cineast polonez

♦ 8 martie. **Ziua Naţiunilor pentru Drepturile Femeilor şi Pace Internaţională (Ziua Internaţională a Femeii)**, sărbătorită din 1910

♦ 8 martie 1911. 90 de ani de la naşterea lui **Emanuel Elenescu**, muzician şi dirijor

♦ 8 martie 1961. 40 de ani de la moartea lui **Gala Galaction** (16 apr. 1879 – 8 mart. 1961)

♦ 9 martie 1906. 95 de ani de la naşterea lui **Radu Boureanu**, poet, prozator, traducător, pictor şi actor

♦ 9 martie 1961. 40 de ani de la moartea lui **Cezar Petrescu** (1 dec. 1892 – 9 mart. 1961)

♦ 9 martie 1966. 35 de ani de la moartea arhitectului **Duiliu Marcu** (23 mart. 1885 – 9 mart. 1966)

♦ 10 martie 1856. 145 de ani de la naşterea scriitorului **Petre Dulfu** (10 mart. 1856 – 31 oct. 1953)

♦ 10 martie 1936. 65 de ani de la moartea lui **Garabet Ibrăileanu**, critic şi istoric literar, scriitor (23 mai 1871 – 10 mart. 1936)

♦ 12 martie 1941. 60 de ani de la naşterea lui **Mircea Anghelescu**, istoric literar

♦ 13 martie 1881. 120 de ani de la naştera actorului **Tony Bulandra** (13 mart. 1881 – 5 apr. 1943)

♦ 13 martie 1891. 110 ani de la naşterea lui **Felix Aderca**, prozator, poet, eseist şi publicist (1891 – 12 dec. 1962)

♦ 13 martie 1916. 85 de ani de la naşterea actriţei **Cella Dima** (13 mart. 1916 – mart. 2000)

♦ 13 martie 1936. 65 de ani de la premiera absolută, la Opera Mare din Paris, a piesei **"Oedip"** de George Enescu

♦ 13 martie 1976. 25 de ani de la moartea lui **Sergiu Dan**, prozator şi traducător (29 dec. 1903 – 13 mart. 1976)

♦ 14 martie 1911. 90 de ani de la naşterea poetului **George Drumur** (14 mart. 1911 – 1992)

♦ 15 martie 1831. 170 de ani de la naşterea lui **Pantazi Ghica**, prozator, dramaturg şi publicist (15 mart. 1831 – 17 iul. 1882)

♦ 15 martie 1871. 130 de ani de la naşterea lui **Constantin Argetoianu**, om politic, memorialist (15 mart. 1871– 1952)

♦ 16 martie 1821. 180 de ani de la **Proclamaţia către Bucureşteni a lui Tudor Vladimirescu**

♦ 16 martie 1936. 65 de ani de la naşterea scriitorului **Bujor Nedelcovici**

♦ 18 martie 1896. 105 ani de la naşterea scriitorului **Alexandru Colorian** (18 mart. 1896 – oct. 1971)

♦ 18 martie 1921. 80 de ani de la naşterea scriitorului **Valeriu Anania, Î.P.S. Bartolomeu Anania**, Arhiepiscop al Vadului, Feleacului şi Clujului

♦ 18 martie 1926. 75 de ani de la naşterea lui **Romul Munteanu**, critic şi istoric literar

♦ 18 martie 1931. 70 de ani de la naşterea pictorului **Alexandru Mircea Hrişcă**

♦ 19 martie 1841. 160 de ani de la naşterea publicistului **Iosif Vulcan**, întemeietorul revistei **"Familia"**, în care a debutat Mihai Eminescu (19 mart. 1841 – 1907)

♦ 20 martie. **Ziua Internaţională a Francofoniei**

♦ 21 martie. **Ziua Internaţională a Poeziei**, proclamată de UNESCO în anul 2000

♦ 21 martie 1886. 115 ani de la naşterea lui **George Topârceanu** (21 mart. 1886 – 7 mai 1937)

♦ 21 martie 1921. 80 de ani de la naşterea lui **Traian Coşovei**, prozator, poet şi reporter (21 mart. 1921 – 16 iul. 1993)

♦ 23 martie 1881. 120 de ani de la naşterea lui **Roger Martin du Gard**, scriitor francez (23 mart. 1881 – 22 aug. 1958)

♦ 25 martie 1801. 200 de ani de la moartea lui **Friedrich Novalis**, scriitor german (2 mai 1772 – 25 mart. 1801)

♦ 25 martie 1881. 120 de ani de la naşterea lui **Béla Bartók**, compozitor maghiar (25 mart. 1881 – 26 sept. 1945)

♦ 25 martie 1911. 90 de ani de la moartea lui **Nicolae Densuşianu**, istoric, membru corespondent al Academiei Române (18 apr. 1846 – 25 mart. 1911)

♦ 25 martie 1926. 75 de ani de la naşterea pictorului **Mihai Horea**

♦ 26 martie 1931. 70 de ani de la naşterea poetului **Mircea Ivănescu**

♦ 27 martie. **Ziua Mondială a Teatrului**, instituită în 1961

♦ 27 martie 1871. 130 de ani de la naşterea lui **Heinrich Mann**, scriitor german (27 mart. 1871 – 12 mart. 1950)

♦ 27 martie 1876. 125 de ani de la apariţia la Bucureşti a ziarului **"Timpul"**, organ oficial al Partidului Conservator

♦ 29 martie 1881. 120 de ani de la moartea lui **Modest Musorgski**, compozitor rus (15 mart. 1839 – 29 mart. 1881)

♦ 29 martie 1891. 110 ani de la moartea lui **Georges Seurat**, pictor francez (2 dec. 1859 – 29 mart. 1891)

♦ 29 martie 1926. 75 de ani de la înfiinţarea **Institutului de Studii Bizantine din Bucureşti**

♦ 29 martie 1941. 60 de ani de la naşterea poetei **Constanţa Buzea**

♦ 30 martie 1711. 290 de ani de la moartea lui **Nicolas Boileau**, poet, critic literar şi teoretician francez (1 nov. 1636 – 30 mart. 1711)

♦ 30 martie 1946. 55 de ani de la moartea dramaturgului **Victor Ion Popa** (1895 – 30 mart. 1946)

♦ 31 martie 1596. 405 ani de la naşterea lui **René Descartes**, filosof, matematician şi fizician francez (31 mart. 1596 – 11 feb. 1650)

NOTĂ: Rubrică realizată de *Serviciul Bibliografic* al Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu" Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

The Proclamation of Tudor Vladimirescu to the People of Bucharest 2
Florin DOBRESCU – A View upon the Evolution and Administrative Organization of Şerban Vodă – Bellu District 3
Ana Maria ORĂŞANU – Old Bucharest Buildings – The Royal Palace (I) 9
Teofil BĂLAJ – The "Coandă Effect" – in Springtime... (II) 11
Eugeniu NISTOR – Poems 12
Eugen ZAINEA – From Valev and Brejnev Doctrine to the Global Theory 13
Dimitrie POPTĂMAŞ – The Mureş County Library 15
EBLIDA's Response to the Amended Draft Directive on the Harmonisation of Copyright in the Information Society 20
EBLIDA Agenda 25
EBLIDA – Horizons, Programmes, Initiatives 28
Books from Deutsches Bibliotheksinstitut 29
Mircea DEAC – Brâncuşi – Evocation 31
"Gracious Light" 33
Catalogue 36
Aurelia ALBU – The Cultural Dimension of Democracy 38
Horia FRUNZĂ – The First Audio Library in Romania 38
The Calendar of Cultural Events – March 2001 39

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Bucureşti, str. Take Ionescu nr. 4,
sector 1, cod poştal 79711
Tel/Fax: 211.36.25
E-mail: abidob1@fx.ro
ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redactor şef: Ion HOREA
Secretar general de redacţie: Teofil BĂLAJ
Secretar de redacţie: Iulia MACARIE
Culegere text: Irina BĂLAN
Tehnoredactare computerizată: Elisabeta BENYI

CUPON

ABONAMENT LA
„BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR"

Numele .....
Prenumele .....
Adresa .....
Cod..... Telefon.....
Solicit abonarea la revista **„Biblioteca Bucureştilor"** pe o perioadă de ..... luni.
Adresa: Bucureşti, Str. Take Ionescu nr. 4, sector 1, cod poştal 79711.
Anexez chitanţa de plată a sumei de ..... lei în contul dvs.
nr. 2511.1-3771.1/ROL BCR sector 1.

Asociaţia noastră ABIDOB şi Biblioteca Municipală Bucureşti sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociaţiile INTAMEL şi EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicaţie care vă oferă ultimele noutăţi din Comunitatea internaţională a bibliotecilor.

Administraţia noastră face, prin plata directă sau prin mandat poştal, abonamente la revista lunară **„BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR"**. Costul unui număr este de 20.000 lei. Cheltuielile de expediere sunt suportate de abonat la primirea publicaţiei. Pentru străinătate: America de Nord, America de Sud, Africa, Asia, Australia, Europa, Asia Mică (Israel, Ţările Arabe) – 8 $ per exemplar.

Tipărit la Tipografia "Semne"

Redacţia revistei "BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR" respectă opţiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

RENÉ DESCARTES

1596 – 1650

405 ani de la naştere

"... Nu trăise cu rigiditate, nu făcuse din existența sa cea a unui ascet, cea a insului robit exclusiv de un ideal, dar tot trăise, în linii mari, pe un anumit plan, cu o anumită morală şi stăpânit de un statornic ideal de singurătate...

... El va fi sincer în interesul pentru sine, va răscoli adânc, fără teamă, fără falsă pudoare, iar acolo, în ființa sa atât de neînsemnată în aparență, la fel de neînsemnată la începutul vieții ca alte ființe, va descoperi straturile adevărului aşteptând să fie iarăşi date luminii".

C. Noica

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Î.P.S. BARTOLOMEU ANANIA

Arhiepiscop al Vadului, Feleacului şi Clujului

80 de ani de la naştere

"Nimeni nu l-a aşteptat să vie şi el a venit, de unde, de ne-unde, aşa cum s-a ivit zvîcnind, din fulgere şi piatră, fără să fie pus, printre şoimi şi piscuri, bradul la tulpina căruia se înşiră şi notele de creion acestea. Mă uit peste o sută de văi şi ceruri şi închid manuscrisul poetului, împăcat".

Tudor Arghezi

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro